

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęczone tylko wydanie wieczorne

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmicki, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 197

Poznań, czwartek dnia 30 kwietnia 1931

Rok XXVI

Zadania niemieckiej marynarki wojennej

Nasz sąsiad zachodni, pracując systematycznie i wytrwale od chwili zawarcia traktatu wersalskiego nad odzyskaniem utraconego po wielkiej wojnie światowej mocarstwowego stanowiska, zwrócił swą główną uwagę na odbudowanie odpowiedniej siły zbrojnej, która ma mu posłużyć, jako ultima ratio, w osiągnięciu jego celów. Nie potrzeba powtarzać, że jednym z tych celów, i w dodatku głównych, jest odebranie Rzplitej jej prawiejących ziem, jakimi są Pomorze, Wielkopolska i Śląsk, a które stanowią rdzeń naszego państwa. Odbudowanie niemieckich sił zbrojnych jest więc skierowane przede wszystkim przeciwko Polsce. Stąd też płynie u nas silne zainteresowanie się wszelkimi poczynaniami, robionymi przez Niemcy w zakresie rozwoju ich potęgi wojskowej.

Siła zbrojna składa się, jak wiadomo, z wojska lądowego, lotnictwa wojskowego i marynarki wojennej. O niemieckim wojsku lądowym, t. zw. Reichswerze, ogół polski ma dość dużo wiadomości. Lotnictwo wojskowe jest de iure zabronione w Niemczech przez traktat wersalski, a de facto, dzięki dość ścisłej kontroli, jaką rozciągają najczęściej w tem zainteresowani Francuzi, napotyka na przeszkody w swym rozwoju i sprowadza się do ćwiczenia lotników wojskowych pokrywom, co nigdy nie daje specjalnie dodatnich wyników. Natomiast o marynarce wojennej, dozwolonej w Niemczech i mającej jasne i jawne podstawy rozwoju, zagwarantowane jej przez ten sam traktat wersalski, społeczeństwo nasze wie bardzo mało, a te szczupłe wiadomości, jakie posiada, są bardzo chaotyczne. Tymczasem, jak wykaże, marynarka ta wojenna gra dużą rolę w niemieckich dążeniach odwetowych, a temsamem zasługuje w całej pełni na to, aby społeczeństwo polskie dowiedziało się o niej więcej i dokładniej. Jeżeli się przystępuje do zbadania jakiej rzeczy, to należy zasadniczo odpowiedzieć na dwa pytania: do czego dana rzecz służy i czy może osiągnąć to, do czego jest przeznaczona? Te same pytania winno się postawić, zaznając się z niemiecką marynarką wojenną.

Każda marynarka wojenna służy do zapewnienia swemu państwu swobodnej komunikacji morskiej zarówno podczas pokoju, jak i, co najważniejsze, podczas wojny. To utrzymanie swobodnej komunikacji morskiej nabiera obecnie nieocenionego wprost znaczenia, jeżeli się weźmie pod uwagę olbrzymi rozwój techniki wojennej, wymagającej takiego dopływu wszelkiego rodzaju materiałów, że niema na całej kuli ziemskiej ani jednego państwa, które byłoby w stanie zaspokoić potrzeby własnej techniki wojennej wyłącznie dostarczaniem własnych, rodzimych produktów.

Pod tym względem daje nam jasny przykład nie tylko ubiegła wojna polsko-bolszewicka, kiedyśmy byli skazani na otrzymywanie zaopatrzenia

Zobowiązania niemieckie wobec Sowieców

za cenę zamówień sowieckich, sięgających sumy 800 milionów marek

Berlin, 30. 4. (Tel. wł.). W niemieckich kołach przemysłowych żywe poruszenie i niepokój wywołała wiadomość o specjalnej klauzuli, zawartej w umowie niemiecko-sowieckiej w sprawie nowych dostaw dla Z. S. R. R. Umowa ta zawiera warunek, że Niemcy zobowiązują się do przeciwdziałania akcji antydumpingowej, podjętej przez wiele państw w stosunku

do Sowieców. W zamian za to przedstawicielstwo sowieckie udzieliło za pośrednictwem „Reichsverband der Deutschen Industrie” nowych zamówień na sumę 300 milj. mk., tak że ogółem ostatnie zamówienia sowieckie osiągnęły sumę 800 milj. mk. Rząd udzielił 80 proc. gwarancji za zobowiązania sowieckie.

Niebywała katastrofa kolejowa w Egipcie

Pociąg pociąg Kair—Aleksandria w płomieniach

Kair, 30. 4. (Tel. wł.). W pociągu jadącym z Tanta do Kairu wybuchł z niewiadomych dotąd przyczyn pożar, wskutek którego 3 wagony spłonęły. Według oficjalnych danych liczba zabitych wynosi 41 osób, przypuszczają jednak, że jest ich około 60. Przeszło 40 osób odniosło ciężkie rany. Wszyscy ranni i zabici są tubylcami, oprócz jednej Francuzki, która odniosła zmiżdżenie nogi. Wśród zabitych jest 10 dzieci a wśród rannych wiele kobiet i dzieci. Jest to największa katastrofa kolejowa, jaka kiedykolwiek wydarzyła się w Egipcie.

Kair, 30. 4. (PAT). Pociąg wycieczkowy, w którym wybuchł pożar, szedł z Aleksandrii do Kairu. Przyczyną było zapalenie się osi w wagonie 3 kl., znajdującym się na końcu pociągu. Nie było żadnego sposobu skomunikowania się z maszynistą i wszelkie wy-

siłki celem zwrócenia uwagi jego na ogień, pozostawały przez dłuższy czas bez skutku. Płomienie ogarnęły w krótkim czasie 3 wagony.

Pasażerowie, zamknięci w tem pędzącym piekle dusili się w dymie, bądź napół oszaleli z przerażenia wyskakiwali z płonących wagonów. Na znacznej przestrzeni wzdłuż toru kolejowego znajdowano wiele zwłok lub rannych w agonii. Dlatego też ustalenie ścisłej liczby ofiar katastrofy jest bardzo trudne. Gdy wreszcie maszynista zatrzymał pociąg okazało się, że ugaszenie pożaru jest niemożliwe, wobec czego odczepiono 3 objęte ogniem wagony i pociąg z pomocą ofiarom wypadku. Rannych przewieziono do szpitala w Kairze. Stan większości rannych jest beznadziejny. Władze wdrożyły dochodzenia. Maszynista został aresztowany.

Wilno pogrążone w ciemnościach

Katastrofalny wylew Dźwiny

Wilno 30. 4. (Tel. wł.). Wczoraj wieczorem Wilno pozbawione zostało zupełnie światła elektrycznego. Elektrownia przestała funkcjonować.

Wody Wilji zanieczyściły piaskiem turbiny, które muszą być poddane gruntownemu oczyszczeniu. Unieruchomienie elektrowni potrwa prawdopodobnie czas dłuższy.

Wilno, 30. 4. (PAT). W dniu dzisiejszym komisja sanitarna dokonała badania i analizy wody w studniach artezyjskich, zaopatrujących miasto w wodę. Komisja stwierdziła, że woda jest zanieczyszczona bakteriami chorobotwórczymi. Zarządzono przeto odkażanie wody za pomocą chloru.

Dyneburg, 30. 4. (PAT). Poziom wody na Dźwinie wciąż się podnosi.

wojennego z zagranicy, lecz nawet i wielka wojna światowa, kiedy koalicja zwyciężyła dzięki dowozom z Ameryki, a państwa centralne przegrały wobec wyczerpania się źródeł dostaw wewnętrznych. To samo odbyło się przed laty z Napoleonem, zwyciężonym przez blokadę angielską, i podczas wojny Secesyjnej w Stanach Zjednoczonych, kiedy zwyciężyły bite wciąż wojska północne po zastosowaniu blokady morskiej przeciwko zwycięskim na lądzie południowcom.

Zadaniem zatem niemieckiej marynarki wojennej jest utrzymanie swobodnej komunikacji morskiej między Rzeszą Niemiecką a krajami obcymi oraz, biorąc pod uwagę sytuację geograficzną Niemiec, zachowanie łączności między Prusami Wschodnimi a

resztą państwa. To drugie zadanie było specjalnie podkreślone przez niemieckiego ministra spraw wojskowych, gen. Groenera, podczas rozpraw nad budową pancernika „Ersatz-Preussen” w komisji budżetowej parlamentu berlińskiego w roku ubiegłym.

Utrzymanie swobodnej własnej komunikacji morskiej jest zawsze najściślej związane z przerwaniem takiej komunikacji u nieprzyjaciela; w interesie własnej komunikacji należy mieć przede wszystkim na uwadze kraje zaprzyjaźnione, o ile zaś chodzi o komunikację nieprzyjacielską, pamiętać należy o krajach nieprzyjaznych. Flota niemiecka musi więc mieć pod ścisłą kontrolą szlaki, wiodące z niemieckich portów na Bałtyku, jak Lubeka, Szczecin, Królewiec, do Szwecji, Finlandji i

ZSSR, a na morzu Północnym, jak Hamburg i Brema, do Holandji, oraz szlaki, prowadzące z Gdyni i Gdańska do cieśnin duńskich, przedewszystkiem Zundu i Wielkiego Bełtu, łączących Bałtyk z Atlantykiem, a temsamem Polskę z Europą zachodnią, w pierwszym rzędzie z Francją.

Pod tym kątem widzenia odbywa się ciągle ćwiczenie floty niemieckiej, czego dowodem są doroczne manewry, na których flota niemiecka, opierając się o Szczecin, zastępuje drogę między wyspami Rugją i Bornholmem idącej od Zundu eskadrze nieprzyjacielskiej, czytaj francuskiej, śpieszącej do Gdyni z odsieczą. Szczególniej ciekawe były manewry, jakie się odbyły we wrześniu 1929 roku, a które zapowiedziały przeniesienie niemieckiej podstawy operacyjnej na Bałtyku z Kilonji do Swinoujścia, t. j. bliżej polskiej granicy, co zostało ogłoszone na odczytanie, urządzonym przez dowództwo marynarki niemieckiej dla szerokich warstw społeczeństwa z Pomorza nadodrzańskiego (Pomeranii).

Czy jednak niemiecka marynarka wojenna jest w stanie wykonać to zadanie utrzymania swobodnej komunikacji morskiej między Rzeszą a krajami obcymi oraz Rzeszą a Prusami Wschodnimi? Na to pytanie odpowiemy w następnym artykule.

Warszawa, w kwietniu.

Inż. Witold Hubert

Ofensywa kapitału niemieckiego na ziemie nasze zachodnie

Jeden z naszych czytelników, zamieszkały przy ul. Ratajczaka 19, donosi nam o nowym fakcie, świadczącym o zapędach niemieckich w kierunku wykupywania polskiego stanu posiadania. Wspomniany nasz czytelnik w dniach 15 i 18 bm. zamieścił w „Kurjerze Poznańskim” ogłoszenie, iż jest do sprzedania skład w pewnym mieście powiatowym w województwie poznańskim. W odpowiedzi otrzymał różne oferty, między którymi dwukrotnie znajdowała się drukowana oferta firmy niemieckiej Meckelburg i Sp. w Poznaniu. Firma ta ofiarowuje się bądź sama kupić, bądź też pośredniczyć w sprzedaży na najkorzystniejszych warunkach. Oczywiście nie ulega wątpliwości, że chodzi tu o pośrednictwo sprzedaży w ręce niemieckie.

Nie dość jednak na tem. Na wspomnianej drukowanej ofercie nazwa i adres firmy podane są następujące: Meckelburg & Co., Posen W. 3, Nollendorfstr. 35. A więc firma Meckelburg & Co. po dwunastu latach istnienia państwa polskiego używa jeszcze nazw niemieckich dla oznaczenia swego adresu i nie nauczyła się dotychczas, że niema żadnej Nollendorfstr., a jest tylko ulica Patrona Jackowskiego! Szczytem już czelności jest zwracanie się do osób narodowości polskiej.

Briand wystąpi przed parlamentem.

Paryż, 30. 4. (Tel. wł.). Parlament wznowi obrady dnia 5 maja.

Zapowiedziano liczne interpelacje w sprawach polityki zagranicznej, zwłaszcza w sprawie ugody celnej między Austrią a Niemcami. Briand ma wygłosić wielką mowę, od której przyjęcia przez parlament zależeć będzie sprawa kandydatury Brianda na stanowisko prezydenta.

15 procent

Smutny dzień 1 maja 1931 roku w życiu urzędnika Rzeczypospolitej

Dnia 1 maja 1931 r. wszyscy funkcjonariusze państwa polskiego otrzymają uposażenie miesięczne, zmniejszone o 15 proc. dodatek. W ten sposób w miesiąc zaledwie po wejściu w życie ustawy skarbowej na rok budżetowy 1931/32 (okres od 1 kwietnia 1931 r. do 31 marca 1932 r.) Rada Ministrów skorzystała już z uprawnień, przewidzianego w art. 4, ust. 3, tej ustawy o brzmieniu następującem, a uchwalonego przez B. B., który swą większością w Sejmie i Senacie rozstrzygał o brzmieniu ustawy skarbowej:

„Rada Ministrów władna jest na wniosek ministra skarbu cofnąć lub obniżyć dodatki, wymienione w ust. 1.”

Cofnąć lub obniżyć... Rada Ministrów postanowiła wspomniane dodatki od razu cofnąć w całości. Na zboloną od trosk i kłopotów materialnych głowę przeciętnego urzędnika polskiego spadł niespodziewany cios...

Jakie to 15 proc.?

Przytoczone postanowienie ust. 3, art. 4 ustawy skarbowej na rok budżetowy 1931/32 dotyczy, jak widać, dodatków do uposażenia funkcjonariuszów państwowych, ustalonych w ust. 1 tegoż artykułu.

Ale wspomniany ust. 1 nie mówi wyraźnie o co chodzi, odsyła bowiem do ustawy skarbowej z dnia 22 czerwca 1928 r., prelininując kredyty na wypłatę dodatków miesięcznych do uposażenia, względnie zaopatrzenia, w wysokości, określonej w wymienionej właśnie ustawie skarbowej.

Otóż art. 5 ustawy z dnia 22 czerwca 1928 r. upoważnia ministra skarbu do otwierania... „w miarę uzyskania pokrycia z nowych lub zmniejszenia się wpływów z istniejących źródeł dochodowych kredytów do wysokości 130 milionów złotych... na wypłatę funkcjonariuszom państwowym wszelkich kategorii, jako też emerytom, dodatków miesięcznych do uposażenia — ale w jakiej wysokości?

Znowu odesłanie do innej ustawy, a mianowicie do ustawy o prowizorjum budżetowem na czas od 1 kwietnia do 30 czerwca 1928 roku, która w art. 2 przyznaje funkcjonariuszom państwowym jednorazowy zasiłek w wysokości 45 proc. uposażenia, względnie wynagrodzenia miesięcznego, co stanowi miesięcznie (prowizorjum dotyczyło okresu 3 miesięcy) właśnie 15 procent.

Ale jeszcze nie jesteśmy u źródła, bo rzeczona ustawa o prowizorjum głosi, że jednorazowy 45-procentowy zasiłek przyznaje się na zasadach, zawartych w rozporządzeniu Prezydenta Rzplitej z dnia 23 stycznia 1928 roku w sprawie jednorazowego zasiłku dla funkcjonariuszów państwowych, sędziów, prokuratorów, osób wojskowych, oraz emerytów, wdów i sierót.

I tu dopiero znajdujemy szczegóły, dotyczące przyznania owego 15-proc. zasiłku, jakkolwiek wspomniane rozporządzenie Prezydenta Rzplitej z mocą ustawy dotyczyło płatnego w dwóch równych ratach w okresie trzech miesięcy (styczeń—marzec 1928 r.) jednorazowego zasiłku do uposażenia w wysokości 45 proc. płacy miesięcznej.

Godzi się w tem miejscu przypomnieć, że równocześnie z wymienionem rozporządzeniem p. Prezydent Rzplitej podpisał drugie, przyznające wojskowym zawodowym stałe podwyższenie uposażenia o 10 proc. z mocą wsteczną od dnia 1 stycznia 1928 r.

Tak więc z jednorazowego zasiłku (w drugiej połowie 1927 r. był także jednorazowy zasiłek, ale z tytułu wyrównania dodatku mieszkaniowego za lata 1926 i 1927) w wysokości 45 proc. uposażenia miesięcznego na okres 3 miesięcy powstał z dniem 1 lipca 1928 roku stały dodatek do płac urzędniczych w wysokości właśnie 15 proc. miesięcznie, prelininowany w ustawie skarbowej z roku na rok.

Stało się to w ustawie skarbowej na bieżący rok budżetowy, ale z dodatkiem upoważnienia dla Rady Ministrów obniżenia i cofnięcia tego dodatku, który zdołał przetrwać tylko przez miesiąc kwiecień 1931 roku, by przestać istnieć z dniem 1 maja 1931 roku.

W budżecie urzędnika

Niema dwóch zdań co do tego, że płace urzędników polskich są niskie, bardzo niskie, nie odpowiadające ani godności państwa, które musi swych pracowników wynagradzać tak, aby ludzie ci mogli się całkowicie i ze spokojną głową oddawać pracy dla dobra

ogólnego, ani też nie odpowiadające przeciętnej stopie życiowej, na jakiej pracownik państwowy powinien się utrzymywać.

Te 15 proc., pierwotnie jednorazowy zasiłek, a w następstwie stały dodatek do płacy funkcjonariuszów państwowych, to była pewna dawka, którą wstrzyknęto do wycieńzonego organizmu urzędniczego, aby podnieść jego siły i ochotę do twórczej pracy.

Przez 3 przeszło lata dodatek ten wszedł organicznie do budżetu przeciętnej rodziny urzędniczej, której ani przez myśl nie przechodziło, że dodatek ten może z dnia na dzień odpaść bez zapowiedzenia i dlatego też budżet ten jest nastawiony na uposażenie, jakie urzędnik pobrał jeszcze w dniu 1 kwietnia r. b., nie przeczuwając, że już na dzień 1 maja otrzyma kilkanaście procent mniej.

Nie przesadzamy więc, gdy mówimy, że uchwała Rady Ministrów, cofająca od razu ten 15 procentowy dodatek spadła na urzędników polskich ciemem, którego skutki odczuwane będą przez długi szereg miesięcy, zanim obniżona skala życia zdoła wrócić do równowagi, zanim nastąpi przystosowanie do nowego stanu życiowego, zanim się zacznie biedować... regularnie, zanim się wyjdzie z zadłużenia, na które nagle zabrakło kilkanaście procent pokrycia.

To nie jest sprawa tylko zainteresowanych urzędników. To jest sprawa interesu ogólnego, interesu państwowego. Albowiem nie może sprawnie działać aparat państwowy, gdy żywi ludzie, którzy aparat ten tworzą, są rozgoryczeni i zniechęceni. A przecież sprawna i celowa działalność aparatu państwowego leży nadewszystko w interesie ogółu obywateli, którzy twórczą pracą swoją i ciężko opłacanymi podatkami aparat ten utrzymują. I czyż można wymagać od urzędnika, aby był pracowity, twórczy, uczynny, grzeczny, oddany, bezinteresowny, aby był sługą społeczeństwa, gdy wzbiera w nim gorycz i gdy myśl jego błąka się po manowcach tak nagle wytrąconego z jako takiej równowagi budżetu domowego?

Wypada przyjrzeć się nieco bliżej placom, jakie pobierali dotychczas urzędnicy, aby przekonać się, jaką wyrwę w placach tych robi cofnięcie 10 procentowego dodatku.

Będziemy się obracać tylko w cyfrach ogólnych i okrągłych, bo, jak wiadomo, system obliczania plac urzędników w Polsce jest bardzo złożony. Dotychczas obowiązuje tabela punktowa, w granicach od 130 do 2600 punktów, przewidziana w ustawie z dnia 9 października 1923 roku. Punkty te dla 16 grup i 7 szczebli uposażenia ulegają pomnożeniu przez t. zw. mnożną, która od kilku lat utrzymuje się stale na poziomie 43. W ten sposób otrzymuje się uposażenia zasadnicze, do którego dochodzą różne dodatki, jak regulacyjny, ekonomiczny, mieszkaniowy, rodzinny, nie mówiąc już o specjalnym 20 proc. dodatku stołecznym i różnych dodatkach lokalnych. Trzeba mieć niepospolicie mocną głowę, aby, nie będąc szefem wydziału osobowego jakiegoś urzędu, umieć się w tem wszystkim połapać i samoistnie obliczyć, jakie uposażenie pobiera jakiś określany urzędnik. A jeszcze pamiętać należy, że uposażenie sędziów i prokuratorów reguluje osobna ustawa, również z 1923 roku.

Traktując odrębnie administrację ogólną, szkolnictwo, sądownictwo i wojsko, a biorąc za podstawę orientacji skalę uposażenia trzech grup (wyższej, średniej i niższej), stwierdzamy, że dotychczas, t. j. z 15 procentowym dodatkiem, stan rzeczy był następujący:

W administracji ogólnej wysoki urzędnik I grupy uposażenia w większym mieście na prowincji, mając żonę i 2 dzieci, w pierwszym trzyleciu pracy w tej grupie (tę podstawę przyjmujemy wszędzie) pobierał nieco ponad 800 złotych miesięcznie. Teraz będzie pobierał niecałe 700 złotych.

Średni urzędnik VII grupy uposażenia, urzędnik samodzielny, urzędnik referendarski, w tych samych warunkach pobierał dotychczas niecałe 500 złotych miesięcznie. Teraz spadnie do 425 złotych.

Niższy urzędnik X grupy uposażenia miał jakieś 325 złotych miesięcznie. Teraz będzie musiał żyć za 280 zł.

Taksamo w szkolnictwie. Profesor nadzwyczajny wyższej szkoły, który pobierał dotychczas 880 złotych miesięcznie, obecnie będzie otrzymywał

nieco ponad 800 złotych. Nauczyciel szkoły średniej brał dotychczas nieco ponad 400 złotych miesięcznie, obecnie będzie się musiał się zadowolić kwotą poniżej 350 złotych. Wreszcie nauczyciel szkoły powszechnej z 335 złotych spadnie obecnie na jakieś 285 złotych.

A w sądownictwie sędzia sądu apelacyjnego nie osiągał 1000 złotych, obecnie nie sięgnie i 900 złotych. Sędzia sądu okręgowego, który pobierał nieco ponad 750 złotych, otrzyma na 1 maja niewiele ponad 650 złotych. A sędzia grodzki z kwoty uposażenia miesięcznego 550 złotych spada na poziom 475 złotych.

W wojsku jest nieco lepiej ze względu na wspomnianą 10 proc. podwyżkę płac z 1928 roku i ze względu na dodatki służbowe. Ale i z tem wszystkim pułkownik (wciąż mówimy o pierwszym trzyleciu służby w danym stopniu, w większym mieście prowincjonalnym, z rodziną, złożoną z żony i dwojga dzieci), który dotychczas brał 1.075 złotych, obecnie otrzyma niecałe 950 złotych. Kapitan z 600 złotych spadnie na jakieś 525 złotych. A zawodowy plutonowy z 300 złotych na 260 złotych.

Oto zestawienie cyfrowe, które daje pojęcie, czem jest dla szerokiej rzeszy urzędników i pracowników państwowych cofnięcie 15 proc. dodatku. Przecież takich urzędników X grupy uposażenia, którzy dotychczas ledwo wiąźali koniec z końcem, gdy pobierali 325 złotych miesięcznie, jest bardzo wielu. A cóż teraz, gdy wypłaca im tylko jakieś 280 złotych? Te 45 złotych, to dla niejednej cichej i skromnej rodziny urzędniczej prawdziwa tragedia życia codziennego.

Albo nauczyciel gimnazjalny, który nagle traci 50 złotych przy pobieraniu 400 złotych miesięcznie? Albo uginający się pod ciężarem pracy, i to jak odpowiedzialnej pracy, sędzia grodzki, człowiek z wyższym wykształceniem prawniczym, po odbytej aplikacji sądowej i po zdany egzaminie sędziowskim, a czasem jeszcze po dodatkowej służbie asesorskiej, który spada o 75 złotych przy pobieraniu dotychczas 550 złotych?

Jak w tych warunkach budżet urzędniczy, dostosowany do tak niskiego poziomu życiowego, sprowadzić na jeszcze niższy poziom i jak sobie poradzić w przejściowym okresie kilku miesięcy, zanim się stopniowo sprowadzenie dokona? Oto ciężkie pytanie, które w feralnym dniu 1 maja 1931 roku stanie przed kilkusetysięczną rzeszą polskich urzędników, sędziów, nauczycieli, oficerów... Pytanie, na które odpowiedź musi dać twarda rzeczywistość życiowa.

Czy nie było innej drogi?

Punktem wyjścia w kierunku osiągnięcia równowagi budżetowej państwa polskiego była, jak wiadomo, ustawa z dnia 22 grudnia 1925 r., o środkach zapewnienia równowagi budżetowej, która chwyciła się koniecznego wówczas heroicznego środka w postaci przejściowego znizzenia uposażeń urzędników państwowych o 4½ proc. dla grup niższych, 5 proc. dla grup średnich i 6 proc. dla grup wyższych. Uchwalone równocześnie z tą ustawą prowizorjum budżetowe na I kwartał 1926 roku przewidywało globalną sumę wydatków państwowych w kwocie około 400,5 milionów złotych czyli ponad 1.600 milionów w stosunku rocznym (w następstwie kwota ta uległa podwyższeniu). W wykonaniu faktycznym budżet na rok 1926 zamknięty został ogólną sumą wydatków w kwocie ponad 1.850 milionów przy dochodach, przekraczających kwotę 1.900 milj. zł. Równowaga budżetowa stała się rzeczywistością.

Ustawa skarbowa na rok budżetowy 1927/28 przewidywała: niecałe 1.990 milj. zł. w wydatkach i ponad 1.990 milj. zł. w dochodach, a więc równoważyła się prawie co do grosza. W wykonaniu faktycznym, wobec pomyślnej sytuacji gospodarczej, dochody przyniosły znacznie więcej i budżet w wydatkach został przekroczony o słynne 600 milionów złotych. I wtedy pojechaliśmy żwawo naprzód. Na rok budżetowy 1928/29 prelininowało się już przeszło 2.500 milj. zł. w wydatkach przy 2.655 milj. zł. w dochodach, a więc przewidywało się nadwyżkę w wysokości przeszło 150 milj. zł., z czego 130 milj. zł. przeznaczano się właśnie na 15 procentowy dodatek do uposażeń. Na rok budżetowy 1929/30 przewidywało się w wydatkach już prawie 2.790 milj. zł., w dochodach zaś przeszło 2.950 milj. zł., a więc znowu była nadwyżka w wysokości przeszło 160 milj. zł., z czego znowu 130 milj. zł. miało iść na 15 procentowy dodatek. I wreszcie w roku budżetowym 1930/31 przewidywało się przeszło 2.940 milj.

Pijcie zdrowotne

Piwo Grodziskie

dw 3453

zł. w wydatkach przy dochodach w kwocie ponad 3 miljardy złotych, przyczem po raz pierwszy suma, przeznaczona na 15 procentowy dodatek, została od razu włączona do ogólnej kwoty wydatków. A więc z budżetu na poziomie 1.950 milj. zł. w roku 1926 dojechaliśmy do budżetu 3 miliardowego w roku 1930.

Przy takim wzroście budżetu, przekraczającym 50 proc., jednak uposażenia urzędników poza uchyleniem przejściowego obniżenia plac z ustawy z dnia 22 grudnia 1925 roku, co uważać można za zwiększenie przeciętnie 5 proc., wzrosły tylko o 15 proc., właśnie w postaci owego dodatku, który w budżecie na rok 1930/31 figuruje po raz pierwszy w globalnej sumie wydatków budżetowych, co zdawałoby się oznaczać, że dodatek ten stał się ostatecznie częścią składową uposażeń urzędniczych.

Według preliminarza budżetowego na rok 1927/28, utrzymanego na poziomie niecałych 2 miliardów złotych, uposażenia (łącznie z innymi wydatkami osobowymi) i emerytury (łącznie z innymi należnościami prawnymi) wynosiły według obliczeń Głównego Urzędu Statystycznego (Wiadomości Statystyczne, zeszyt 1, z roku 1927) 38,9 plus 11,7 = 50,6 proc. ogólnej sumy prelininowanych wydatków. Przyjmując okrągło 50 proc., co stanowiło około 1 miljarda złotych, dochodzimy do wniosku, że przy równoległym stosunkowym wzroście poszczególnych kategorii wydatków, wobec zwiększenia budżetu do 3 miliardów złotych, a więc również o 50 proc., uposażenia urzędników łącznie z emeryturami powinny się zwiększyć o ½ miljarda złotych, a tymczasem 15 proc. dodatek wynosił tylko 130 milj. zł. a z dodatkami dla inwalidów niecałe 150 milj. złotych. Z tego zestawienia widać, że urzędnicy zaledwie w niecałej ¼ części skorzystali ze stosunkowego wzrostu budżetu państwowego, że 15 proc. dodatek stanowił w tych warunkach, zdawałoby się, najniższą normę poprawy położenia warstwy urzędniczej w Polsce i że dodatek ten, dopiero przed rokiem włączony do globalnej kwoty wydatków państwowych, zdawałoby się, będzie już utrzymany na stałe do czasu gruntownej rewizji ustawy uposażeniowej z 1923 roku.

Na rok budżetowy 1931/32 trzeba było ścisnąć pasa. Ustawa skarbowa przewiduje wydatki w kwocie ponad 2.865 milj. zł. a więc o jakieś 75 milionów mniej niż w roku ubiegłym, dochody zaś w kwocie również ponad 2.865 milj. zł. (około 140 milj. zł. mniej niż w roku ubiegłym), a więc znowu równowaga ze ścisłością prawie co do grosza, jak w preliminarzu na rok 1927/28. I co się robi? Niezależnie od tego, że zamierza się wydać o 75 milionów zł. mniej niż w roku ubiegłym, a przewiduje się zmniejszenie dochodów o 140 milj. zł. to przewidywane zmniejszenie wpływów skarbowych w porównaniu z rokiem ubiegłym pokrywa się od razu cofnięciem 15 proc. dodatku, który akurat w tej kwocie się zamyka.

Czy tak należało robić? Czy innej drogi nie było? Powyższe zestawienia cyfrowe na tle konkretnych wniosków oszczędnościowych Klubu Narodowego, jakie były bezskutecznie zgłaszane w Sejmie, dają na te pytania dostateczną odpowiedź. Z. W. ent.

Nocna likwidacja

Prasa warszawska donosi o dalszym likwidowaniu się rządowych socjalistów. Mianowicie przy ul. Woloskiej w Warszawie, gdzie znajdował się lokal B. B. S., usunięto olbrzymi sztyd, który był niczem innym, jak partyną reklamą, i opuszczono ostatecznie tę siedzibę. Rzeczą charakterystyczną jest, że operacji tej dokonano w nocy, aby nikt nie widział, jak się usuwa w cień jedna z partyj rządowych. Znamienna to likwidacja w... nocy.

POPIERAJCIE TANIE KUCHNIE BO ONE KARMIA WSZYSTKICH GŁODNYCH!

„Anschluss i Lokarno“

Znamienny artykuł „Ere Nouvelle“

Par yż, 30. 4. (PAT.) „Ere Nouvelle“ drukuje dłuższy artykuł p. t. „Anschluss i Locarno“, w którym m. in. pisze, że ugoda celna austriacko - niemiecka po ciągnęłaby dla Polski odcięcie pod względem gospodarczym od wszelkiego kontaktu z Europą zachodnią. Wobec tego Polska będzie oczywiście musiała starać się więcej, niż kiedykolwiek, o wzmocnienie swego dostępu do Bałtyku. Niemcy powinny dać Europie namacalny dowód tego, że poza unją celną nie kryje się zamiar hegemonii politycznej lub chęć zdobyczy. Jedynym odškodowaniem za politykę „Anschlussu“

— pisze autor artykułu w zakończeniu — byłoby zawarcie wschodniego Locarna. Stanowiłoby to zabezpieczenie nienaruszalności granicy polsko - niemieckiej i równocześnie byłoby prawdziwym dowodem pokojowego usposobienia Rzeszy niemieckiej. Należy zaznaczyć, że sąsiedzi Niemiec mają prawo do pewnej rekompensaty za zwiększenie terenów Rzeszy niemieckiej przez dołączenie do niej kraju, przewyższającego pod względem liczebnym ludność, zamieszkującej ziemię, oddane przez Traktat Wersalski Polsce.

Trzęsienie ziemi w Armenji

Moskwa, 30. 4. (Tel. wł.) Według ostatnich otrzymanych informacji o trzęsieniu ziemi na Kaukazie, katastrofa pociągnęła za sobą wielką ilość ofiar. Ogniskiem trzęsienia ziemi było Zangezur (Armenja). W mieście Gerussy i jego okolicach zginęło 200 osób a 250 odniosło rany. W mieście Sissian i okolicach zabitych jest 192 osoby,

rannych zaś prawie 600. 80 proc. wsi w rejonie Zangezur uległo zniszczeniu. Zginęła ogromna ilość bydła. Władze wydały szereg energicznych zarządzeń w celu przyścia z pomocą dotkniętym katastrofą. Ogłoszony został dekret rządu Z. S. R. R. o wyasygnowaniu 2 milj. rubli dla rządu transkaukaskiego na pomoc dla ofiar katastrofy.

Silny wzrost drożyzny

artykułów spożywczych

Warszawa, 30. 4. (Tel. wł.) Przed miesiącem mniej więcej ogłoszono uroczyste komunikat urzędowy, że zapoczątkowana w styczniu przez ministra Prystora akcja o obniżeniu cen została zakończona „wobec uzyskania przez rząd poważnych obniżek cen wszystkich prawie artykułów“. Ta „zniżka cen“ jest też głównym uzasadnieniem obniżenia plac urzędniczych. Tymczasem — jak ta obniżka cen wygląda? Artykuły spożywcze pierwszej potrzeby, okazuje się, nie tylko nie potaniały, ale wręcz podrożały. Nie chcąc być gołosłownym, podajemy poniżej zestawienie cen niektórych artykułów z urzędowych cenników, obowiązujących dla handlu detalicznego w Warszawie, mianowicie cennika nr. 5 z 11 lutego r. b. i cennika nr. 12 z 15 b. m. Z porównania tego okazu-

je się, że podrożały od tego czasu następujące artykuły:
Chlepek pyłowy z 44 gr. na 48 gr., mąka pszenna 50-procentowa z 65 na 75 gr., „65-procentowa“ — z 50 na 63 gr., żytnia 75-procentowa — z 40 na 48 gr. Kasze: manna — z 80 do 85 gr., krakowska — z 95 do 1,20, maczek 0 — ze zł 1,10 do zł 1,35, „maczek“ 00 i 000 — z zł 1,20 do zł 1,50, pęczak — z 42 do 55 gr., perłowa „funtówka“ — z 75 do 85 gr., jęczmienna — z 42 do 55 gr., gryczana z 65, 70, 80 i 90 gr. (różne gatunki) do gr. 90, zł 1,10. Grochy: fasola biała — z 60 do 65 gr., cukrowa — z zł 1,00 do zł 1,10, kapusta kwaszona — z 25 do 35 gr.
Wszystkie te ceny ze zwykłą zwyżką zostały urzędowo zatwierdzone przez Komisarjat Rządu. Pozatem podrożały i inne artykuły, jak kartofle, buraki itp.

Przed wyrokiem

w procesie b. posła Kwiatkowskiego

Wejherowo, 30. 4. (Tel. wł.) W procesie przeciw b. posłowi Kwiatkowskiemu prokurator Marczak po półtoragodzinnym przemówieniu, w którym podtrzymał w całej rozciągłości osnowę oskarżenia, nie uznając żadnych okoliczności łagodzących, wniósł dla oskarżonego Jana Kwiatkowskiego o łączną karę 3 lata ciężkiego więzienia, grzywnę 1000 zł i pozbawienie praw obywatelskich na przeciąg 5 lat, dla oskarżonego Jana Kwiatkowskiego, syna, o 3 miesiące więzienia z zawieszeniem wymiaru kary.
Mowie prokuratora przysłuchiwał się z wielkim zainteresowaniem starsza powiatu morskiego p. Hentschel.
S. B.

Konferencje u Piłsudskiego

Warszawa, 30. 4. (Tel. wł.) U p. Piłsudskiego rozpoczęły się już teraz rozmowy i konferencje, które zawiadano po powrocie jego do kraju. Onegdaj byli przyjęci w Belwedrze min. Zaleski i wicemin. Beck, którzy informowali p. Piłsudskiego o sytuacji międzynarodowej. W śróde przybyli do Belwederu Prezydent Rzeczypospolitej oraz premier Sławek. Konferencja trwała przeszło godzinę. Stanowi ona zapoczątkowanie dalszych innych konferencji.
Należy się raczej liczyć z tem, że konferencje te pozostaną w związku z zamierzonymi jakoby zmianami w gabinetzie premiera Sławka. (w)

Tragiczny koniec lotu por. Czarkowskiego

Warszawa, 30. 4. (Tel. wł.) Jak donosiliśmy swego czasu, por. Czarkowski uległ katastrofie niedaleko Bangkoku. Samolot uległ rozbiciu, a sam por. Czarkowski musiał poddać się operacji, która zakończyła się wyjęciem prawego oka.
Por. Czarkowski, zostawiwszy rozbity samolot w Bangkoku, sam wrócił niebawem do Europy.

Ślub Ordonówny

Warszawa, 30. 4. (Tel. wł.) Znamna artystka teatru Qui Pro Quo, Hanka Ordonówna poślubi w dniu jutrzejszym Michała hr. Tyszkiewicza.

Kradzież granatów wojskowych

Katowice, 30. 4. (Tel. wł.) Władze bezpieczeństwa na Śląsku zostały powiadomione o zuchwałym włamaniu do wagonu pociągu towarowego, zdążającego do Częstochowy.
Nieznani sprawcy skradli 6 skrzyń granatów ręcznych, przeznaczonych dla jednego z garnizonów śląskich. Śledztwo policyjne nie dało dotąd rezultatu. Policja przypuszcza, iż kradzieży dokonano z powodu przygotowań komunistycznych w dniu 1 maja. (w)

Tajemnicze szkielety

Warszawa, 30. 4. (Tel. wł.) Na terenie cytadeli w podwórzu budynku, w którym mieści się pralnia, 3 żołnierze, kopiąc dół, natrafili na 8 szkieletów ludzkich. Co to są za szkielety niewiadomo (w)

tów ludzkich. Co to są za szkielety niewiadomo (w)

Nowy prezydent austriackiej rady narodowej

Wiedeń, 30. 4. (Tel. wł.) Prezydentem austriackiej rady narodowej wybrany został wczoraj w drugim głosowaniu 68 głosami przeciw 18 na 147 głosujących, socjalista, b. kanclerz dr. Renner. 61 kartek było niezapisanych.

W pierwszym głosowaniu wszyscy kandydaci — ogółem czterech — otrzymali podzielną ilość głosów, wobec czego, wskutek braku absolutnej większości zarządzono drugie głosowanie.

Wzrost liczby urodzin we Francji.

Par yż, 30. 4. (Tel. wł.) Liczba urodzin we Francji według ostatniej statystyki wynosiła w roku ubiegłym 749.000, czyli wzrosła o 20.000 głów. Liczba śmiertelności spadła w tym samym roku bardzo znacznie. Podczas gdy w roku 1929 liczba śmiertelności przewyższała liczbę urodzin o około 12.000 głów, w roku 1930 nadwyżka urodzin nad zgonami wynosiła około 100.000 głów.

Los dawnych faworytów króla hiszp.

Madryt, 30. 4. (Tel. wł.) Aresztowano tu finansistę Marco, właściciela paru dzienników madryckich, w chwili przekraczania granicy hiszpańskiej. Marco będzie sprowadzony do Madrytu, gdzie będzie postawiony do dyspozycji władz. Finansistę tego uważają tu za współodpowiedzialnego za niektóre błędne pociągnięcia b. króla i Primo de Rivery.

Do kandydatów Młodzieży Wszecpolskiej

W sobotę, dnia 2 maja o godz. 20 odbędzie się w lokalu organizacji, zebranie kandydatów M. W.

Ponieważ na zebraniu tem przydzielone będą funkcje, związane z obchodem 3 Maja, organizowanym przez T. C. L., obecność kandydatów jest obowiązkowa.

Dziś dnia 30 b. m. oraz jutro dnia 1 maja o godz. 20 odbywają się kółka dyskusyjne. Kandydaci, którzy dotąd nie wzięli udziału w zebraniach kółek dyskusyjnych, są zobowiązani do przybycia.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, dnia 30 kwietnia 1931 r.
Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowe, dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: a) żyta 692,5 gr. (117,9 f w. h.), b) pszenicy 735,5 gr. (124,8 f w. h.), c) jęczmienia przemiałowego 667,0 gr. (113,1 f w. h.), d) owsa 464,5 gr. (77,5 f w. h.).

„Ceny transakcyjne“
Żyto 105 tonn par. Poznań 27,50
Usposobienie niejednolite . . . . .

„Ceny orientacyjne“
parytet Poznań

Pszenica	33,25—33,75
Usposobienie spokojne	
Jęczmień przemiałowy	26,75—27,75
Usposobienie stałe	
Owies pastewny	27,50—28,50
Usposobienie stałe	
Mąka żytnia 65% wł. work.	41,50—42,50
Usposobienie spokojne	
Mąka pszen. 65% wł. work.	50,50—53,50
Usposobienie spokojne	
Otreby żytnie	22,50—23,50
Otreby pszenne	22,50—23,50
Otreby pszenne (grube)	23,50—24,50
Rzepak	38,00—40,00
Gorczyca	42,00—47,00
Wyka latowa	45,00—47,00
Peluszka	47,00—50,00
Groch polny	30,00—31,00
Groch Victoria	33,00—37,00
Łubin niebieski	26,00—28,00
Łubin żółty	34,00—38,00
Koniczyna czerwona	300,00—350,00
Koniczyna biała	340,00—460,00
Koniczyna szwedzka	230,00—260,00
Koniczyna żółta odłuszczona	140,00—170,00
Koniczyna żółta w łuskach	60,00—70,00
Przełot	200,00—240,00
Tymoteusz	90,00—105,00
Rajgras angielski	90,00—110,00
Tatarka	34,00—36,00
Ziemniaki jadalne	6,50—7,00

Ogólne usposobienie spokojne.
Transakcje na odmiennych warunkach: żyta 30 tonn, owsa 15 tonn, siana luźnego 10 tonn.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,91 zł; w Gdańsku na Warszawę 8,9225 zł

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 marek niem. w dewizach 211,99 do 212,29 zł, gotówką 211,59 zł; za 100 guldenów gd. w dewizach 173,13 do 173,39 zł, gotówką 172,79 zł.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, d. 30. 4. 1931 r.
Zakończenie miesiąca giełdowego nie napotkało na żadne trudności i tendencja była naogół utrzymana.

Z pap. procent. wzgl. lokacyjnych chętnie nabywano 5% poz. konwers. po 47%—47½% oraz płacono za 8% listy dolarowe (stare) Pozn. Ziem. Kredyt. 91½% (przy dew. 8,90), jak również robiono transakcje 5% listami żytnimi po 19,25 (za 1 ctr. mtr.), przytem zauważono szczupły materiał. Dopytywano się o 4% listy konwert. po 39.— bez oddawców.

Z akcji bankowych wzgl. przemysłowych płacono za Bk. Polski 121.—, robiono transakcje Bkiem. Związku po 65.— i oddawano R. Maya po 22.—

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej. Poznań, dnia 30. 4. 1931 r.

Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominalu).
5% Pożyczka konwersyjna 47½—47¾ P.
8% dol. listy Pozn. Ziem. Kred. 91½ P.
6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kred. 19,25+
Akcje bankowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję).
Bank Polski I em. 124.— P.
Bank Zw. Spółek Zar. I em. zł. 65.— P.
Akcje przemysłowe:
(Kurs w złotych za 1 akcję)
Dr. Roman May I em. zł. 22.— O.
Tendencja: Utrzymana.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 30 kwietnia 1931 r.
Waluty Gotówka
Dolary Stan. Zjedn. tr.: 8,90½; sp.: 8,92½;
kup.: 8,88½.

	Dewizy:		
	trans.	sprzed.	kup.
Belgja	124,13	124,44	123,82
Holandja	358,75	359,65	357,85
Oslo	238,85	239,45	238,25
Nowy Jork			
czeki	8,914	8,934	8,894
Nowy Jork			
kabel	8,922	8,942	8,902
Londyn	43,383¼	43,49½	43,28
Paryż	34,873¼	34,96½	34,79
Praga	26,42	26,48	26,36
Szwajcaria	171,88	172,31	171,45
Wiedeń	125,50	125,81	125,19
Włochy	46,73	46,85	46,61
Berlin	212,43		

Tendencja przeważnie mocniejsza.
Papiery wartościowe i obligacje:
4% poz. inwest. 88,25 88,00
4% poz. inw. szt. ser. 92,50
5% poz. konw. 48,75

Akcje w złotych:

Bark Polski	0,00—126,00
Kijewski	0,00—36,00
W. T. F. Cukru	0,00—28,00
Lilpop	0,00—21,25
Starachowice	11,00—10,87

Tendencja przeważnie słabsza.

Komentarz.
Dla papierów państw. i listów zast. tendencja utrzymana, dla akcji przeważnie słabsza. Z bankowych słabszy Bank Polski, Kijewski utrzymany, Cukier słabszy, z metalurgicznych utrzymany Lilpop, słabsze Starachowice.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg. reszta za 100 kg.
Berlin, dnia 30 kwietnia 1931 r.
Pszenica march. 75—76 kg. 280,00—282,00
Tendencja mocna.
Żyto march. 70—71 kg. . . . . 196,00—198,00
Tendencja utrzymana.
Jęczmień pastewny i przemysłowy . . . . . 230,00—244,00
Tendencja spokojna.
Owies march. od st. załad. 185,00—189,00
Tendencja mocniejsza.
Mąka pszenna . . . . . 34,00—40,00
Tendencja stała.
Mąka żytnia . . . . . 26,75—29,10
Tendencja stała.
Ospa pszenna . . . . . 14,00—14,25
Tendencja cicha.
Ospa żytnia . . . . . 14,50—14,75
Tendencja spokojna.
Groch Victoria . . . . . 24,00—29,00
Groch drobnny jadalny . . . . . 23,00—27,00
Groch pastewny . . . . . 19,00—21,00
Peluszka . . . . . 25,00—30,00
Bób polny . . . . . 19,00—21,00
Wyka . . . . . 23,00—26,00
Łubin niebieski . . . . . 14,00—16,00
Łubin żółty . . . . . 22,00—26,00
Seradela nowa . . . . . 66,00—70,00
Makuchy rzepakowe . . . . . 9,80—10,20
Makuchy lniane . . . . . 14,00—14,20
Wytłoki suche paryt. Berlin . . . . . 8,10—8,30
Śróć Soja . . . . . 13,00—14,10
Ziemniaki jadalne białe . . . . . 1,70—2,00
Ziemniaki jadalne czerwone . . . . . 2,00—2,30
Ziemniaki jadalne żółte . . . . . 2,90—3,30
Ziemniaki nieb. z Odnowald . . . . . 2,10—2,50
Ziemniaki fabryczne . . . . . 8½—9 fg.
Ogólna tendencja mocniejsza.

Notowania złotego w Berlinie z dnia 30 kwietnia 1931 r.
Wyplaty na Warszawę 46,95 47,15
Noty wielkie 46,725 47,125

OBÓZ WIELKIEJ POLSKI

Nowy kurs kandydatów

Wydział Grodzki Młodych O. W. P. miasta Poznania, rozpoczyna w piątek, dnia 1 maja, o godz. 8-mej wiecz., w sali Stronnictwa Narodowego, św. Marcin 65 (nad kinem „Colosseum“) nowy kurs dla kandydatów, zgłaszających się do Obozu Wielkiej Polski.

Wszystkie formalności, związane z uczestnictwem w kursie, winny być dopełnione do czwartku, 30 b. m. włącznie w sekretarjacie O. W. P., św. Marcin 65 II, ptr., front.

Kierownik.

Obraz przerażających stosunków

Warszawski „sanacyjno” — konserwatywny „Dzień Polski” miał ubiegłej niedzieli naprawdę dobry dzień. Wydał on numer pod postacią grubego zeszytu, w którym 41 stronnic było wypełnionych ogłoszeniami Wileńskiego Banku Ziemińskiego o licytacjach nieruchomości miejskich i ziemskich z tytułu zaległych rat i pożyczek krótkoterminowych.

Imponujący wykaz obejmuje licytacje w ciągu najbliższych dwóch miesięcy: maja i czerwca. Zawiera on 1884 pożyczek, w tem 446 nieruchomości miejskich i 1438 posiadłości ziemskich.

Wileński Bank Ziemiński rozciąga swą działalność tylko na 5 województw kresowych: wileńskie, nowogrodzkie, białostockie, poleskie i wołyńskie. Rozkład licytacji między 7 istniejących na tym terenie sądów okręgowych jest następujący:

- 1) Sąd okręgowy w Wilnie: 112 nieruchomości miejskich i 387 posiadłości ziemskich, razem 499 obiektów,
- 2) Sąd okręgowy w Nowogrodku: 1 miejska i 95 ziemskich, razem 96,
- 3) Sąd okręgowy w Białymstoku: 96 miejskich i 70 ziemskich, razem 166,
- 4) Sąd okręgowy w Grodnie: 131 miejskich i 161 ziemskich, razem 292,
- 5) Sąd okręgowy w Pińsku: 65 miejskich i 151 ziemskich, razem 216,
- 6) Sąd okręgowy w Łucku: 310 posiadłości ziemskich,
- 7) Sąd okręgowy w Równem: 41 miejskich i 264 ziemskich, razem 305.

Na sprzedaż wystawione są małe domki i wielkie kamienice, drobne parcele chłopskie i wielkie majątki magnackie. Ziemiaństwo i chłopcy, Żydzi i chrześcijanie, Polacy, Rosjanie, Rusini — wszyscy na równi podlegają literze prawa i miszery gospodarczej. A w dodatku rozlały tam rzeki, i klęska powodzi dokończyła dzieła zniszczenia.

W drugich dzielnicach wiele lepiej nie jest. Wykładnikiem naszego położenia gospodarczego w piątym roku rządów „sanacyjnych” stały się licytacje i egzekucje. Nie wszystkie one dochodzą do skutku, bo często brak jest licytantów mimo niezwykle korzystnej „konjunktury”, pozwalającej kupić nieruchomość za czwartą część jej wartości, lub jeszcze niżej. Znaleźliśmy się w tem położeniu, że już nie o gruntownej naprawie, ale o ja-

kiemś uregulowaniu anomalij licytacyjnych myśleć musimy.

Bo rzeczy te doszły u nas do absurdu. Egzekucje podatkowe na niewielkie stosunkowo sumy niszczą całe warsztaty pracy rzemieślnika i kupca, rujną do reszty zarówno większego jak i mniejszego rolnika. A bardzo często traci na tem także wierzyciel i skarb państwa, gmina, zakład ubezpieczeniowy, a zwłaszcza wierzyciel prywatny.

Doszło już do tego, że pierwszy numer hipoteki może być zupełnie nie-realny. Tak się zdarzyło w Warszawie przy sprzedaży jednej nieruchomości, gdzie jeden z banków państwowych, jako właściciel pierwszej hipoteki mógł stracić wszystko, chociaż jego pretensja wynosiła tylko około 20 proc. wartości owej nieruchomości. Ale ciążyły na niej zaległe podatki, opłaty ubezpieczeniowe i t. p., które mają pierwszeństwo przed hipoteką. Ostatecznie — poprostu ze wstydu — bank ten kupił daną nieruchomość za sumę, pokrywającą pretensje podatkowe. Gdyby za tę samą sumę kupił kto inny, bank nie dostałby ani grosza.

Stan taki długo trwać nie może. Sejm i rząd nie powinny beczynnym patrzeć na to, co się dzieje. Powinny one nie tylko zabrać się do ogólnej naprawy życia gospodarczego, ale także wejść w stosunki, panujące na „rynku licytacyjnym”. Trzeba obmyśleć środki, któreby, nie naruszając praw wierzyciela, wniknęły w obecne stosunki i usunęły absurdalne wyniki licytacji, krzywdzące pospół i wierzyciela i dłużnika.

Klub Narodowy miał zamiar podjąć inicjatywę w tym kierunku podczas ostatniej sesji. Nad sprawami temi zastanawiało się prezydium Klubu przy udziale wybitnych prawników warszawskich. Szło na początek o b. zabór rosyjski, gdzie przepisy prawne pod tym względem najbardziej wymagają zmian.

Innego widać zdania były czynnikami rządowe, skoro uważały, że poza zaciągnięciem „pożyczki” kolejowej niema obecnie w Polsce innej, ważniejszej sprawy. A chyba to, czego obrazem jest ogłoszenie Banku Wileńskiego o 1884 licytacjach, jest dostatecznie ważkiem i bolesnem, by mu poświęcić jak największą uwagę wszystkich władz i organów państwowych.

M. K.

Odpowiedź Klubu Nar. ministrowi skarbu w sprawie koncesji kolejowej

Mowa posła Strońskiego w plenum Sejmu

W odpowiedzi na wywody p. ministra Matuszewskiego, w zakończeniu rozprawy w Sejmie nad sprawą układu o kolej Katowice — Gdynia, uzasadnił poseł Stroński stanowisko Klubu Narodowego, objaśniając, dlaczego nie może on głosować pozytywnie za przedłożeniem rządowem;

Jeżeli p. minister nam mówił, że przeciwni jesteśmy pożyczce, to trzeba powiedzieć, że my nie jesteśmy przeciwni pożyczce, ponieważ wogóle z żadną sprawą pożyczki nie mamy tu do czynienia. I nie jest to moje określenie, że to nie jest sprawa pożyczki, ale to jest określenie rządu w projekcie ustawy, a mianowicie: oddanie kolei do eksploatacji i udzielenie towarzystwu polsko-francuskiemu poręki państwowej.

Uchwaliliśmy już w Sejmie pożyczki. Gdyby to była pożyczka, to rząd byłby powiedział, że to jest pożyczka. I skoro nam się zarzuca, że mamy dwa oblicza, to trzeba stwierdzić, że o tej tranzakcji będzie się w kraju długo mówiło, i Panowie nieraz będziecie musieli odpowiadać na pytanie, dlaczego nazywa się to pożyczką, gdy się mówi ludziom na wiecach, a dlaczego w ustawie nazywa się to inaczej. To się nazywa dwulicowość. (Przerywanie na ławach B. B.)

Druga sprawa, o której mówił p. minister skarbu, to pośpiech. P. minister skarbu powiada, że pośpiech ujawnia się w naszych sądach. Nietylko w naszych sądach.

Przedstawiono nam tu brzmienie koncesji w języku polskim, a następnie dołączono nam dodatek, w którym sprostowano niektóre wyrażenia, pierwotnie użyte w przekładzie z języka francuskiego. Te wyrażenia, jakie tam są użyte, między innymi są takie, że w paragrafie 2-gim w jednej z najważniejszych spraw powiedziano, że minister komunikacji

będzie miał nie „prawo”, jak było pierwotnie, tylko „możność” unieważnienia. W paragrafie 11 mówi się nam, że będzie rząd miał prawo wykupienia koncesji, a potem — poprawić: „nie „prawo”, tylko „możność”. Dlatego w paragrafie 53-cim jest ustanowiony arbitraż.

Ten arbitrer, który tam będzie się sprawy sędził, nie będzie się opierał na tym pięknym polskim tekście, który Panowie nam przedstawili, tylko będzie się opierał na nieznanym do tej chwili tekście francuskim. Ja nie wiem, jak brzmi w tekście francuskim to, co się nazywało przedwczoraj „prawem”, a od wczoraj „możnością”, przypuszczam, że „pouvoir”, „faculté”. A arbitrer? Ten arbitrer będzie rozstrzygał różnice między prawem a możliwością, i kiedy przyjdą sprawy do rozstrzygnięcia, to ta różnica wyrażań będzie miała swoje znaczenie. Więc z tego wnioskujemy, że jeżeli mogło się okazać, iż w kilkudziesięciu wypadkach pierwotnie przedstawionym nam tekst był tekstem niedokładnym i musiał być sprostowany, to nie mamy żadnej pewności i żadnej rękojmi, że niema jeszcze kilku, kilkunastu lub kilkudziesięciu dalszych poprawek, które dobrze byłoby wprowadzić.

I z tego dalej wnioskuję, że gdyby nie było pośpiechu, to, tak jak się dzieje na całym świecie w dobrem ustawodawczym załatwieniu takich spraw, powinniśmy mieć tutaj przed oczyma tekst francuski, który będzie tekstem miarodajnym. (Głos z ław B. B.: Panie Pośle, obowiązuje tylko tekst polski.) Nie, nie. Pan do arbitra z 53 artykułem. (Głos z ław B. B.: Ratyfikowany zostaje tekst polski.) To w takim razie niechże pan będzie łaskaw skierować się ze swoim zarzutem w tę stronę na te ławy i powiedzieć, że rząd, który ma tyle do roboty, niepotrzebnie sobie zadał trud sprostowania i tych dwudziestu kilku poprawek, skoro ten tekst francuski nie

ma żadnego znaczenia, a tylko tekst polski ma znaczenie. Ale tak nie jest. Więc powiadam: jeżeli pan minister nam mówi o pośpiechu, to ja odrzucam tę piłkę w stronę ław rządowych. Jest to objawem kracicowego pośpiechu, żeśmy nie dostali tekstu francuskiego i żeśmy tak samo do tej chwili nie widzieli statutu spółki. Proszę Panów, kupujemy francuskiego kota w worku polskim, mającym już 20 latek na sobie. (Oklaski na ławach Klubu Narodowego).

Proszę Panów, dalszy objaw pośpiechu. Ja biorę tylko rzeczy najbardziej zasadnicze. A mianowicie jako przykład biorę to, że wchodzimy także w tę spółkę eksploatacyjną. I tam wchodzimy na podstawie pewnego zarachowania tego, co dotychczas skarb państwa wydał na budowę tej kolei. Proszę Panów, w tej sprawie w komisji padła jakaś liczba, że to wynosi tyle a tyle, około 130 milionów złotych. Otóż twierdzą, że w porządnym załatwieniu sprawy, bez pośpiechu, powinniśmy byli dostać rachunku skarbów, rok za rokiem, co skarb rzeczywiście wydał, a nie jedną rzuconą cyfrą, której niema nawet w uzasadnieniu rządowem, ale która gdzieś się tylko pojawiła w dyskusji. W porządnym załatwieniu sprawy trzeba było wiedzieć dobrze, ile myśmy wydali dotychczas i ile było nam policzone. Tego nie widzimy, tych rachunków szczegółowych nie mamy.

Trzeci zarzut: P. minister oświadczył, że tą główną podstawą, dla której obecnie umowę uważa się za dobrą, to jest to, że to jest pożyczka tańsza, aniżeli poprzednie. Otóż po pierwsze porównanie wogóle jest niemożliwe, ponieważ pożyczki nie można zestawiać z koncesją, w pożyczce jest tylko procent, a tutaj jest procent i zarobek z eksploatacji. Po drugie nie można zestawiać warunków, jakie istniały w roku 1927 we Francji, kiedy pieniąż w Francji był znacznie droższy, z warunkami, jakie są w roku 1931, kiedy pieniąż jest znacznie tańszy. (Następnie mówca krytykował sposób obliczenia oprocentowania.)

Dalej zaś, Wysoki Sejmie, gdyby nie było pośpiechu, o którym mówiłem, to myśmy powinni dostać oprócz tego wszystkiego, o czem mówiłem, oprócz tych dokładnych zestawień rachunków, myśmy powinni dostać także dokumenty i listy, jakie były wymienione w czasie rokowań, nie mówię wszystkie, ale najważniejsze. A kto wie także, czy nie powinniśmy się czegoś dowiedzieć o owych rokowaniach, które były na boczny tor. Ale ten boczny tor, to może być główny tor. Bo obok rokowań między nami a kapitalistami francuskimi były przecież rokowania, o których panowie ministrowie mówili, że w nich rząd francuski szedł nam na rękę, a mojem zdaniem szedł raczej na porękę, a nie na rękę (Wesołość). I w tych rokowaniach mogły być także jakieś rzeczy, o których Sejm powinienby się coś dowiedzieć.

Wreszcie, Wysoki Sejmie, p. minister skarbu odwołał się do tego naszego stanowiska politycznego, które wyrażaliśmy tutaj zawsze i które każe nam bardzo wysoko cenić nasz dostęp do morza i wszystko, co się z tym dostępem do morza wiąże. Proszę Panów, zanim ta umowa została zawarta, także był dostęp do morza i także budowała się linja kolejowa. I myśmy na to nie narzekali. I ta linja kolejowa miała być wówczas w eksploatacji i w całkowitym zarządzie polskim. Nie rozumiem, dlaczego pan minister żąda od nas, ażebyśmy swoje przywiązanie do morza wyrazili w uciesze, że linja kolejowa Katowice—Gdynia, która do wczoraj była w zarządzie polskim, stanie się, obecnie będzie w zarządzie obcym. Wysoki Sejmie, współdziałanie kapitałów obcych jest rzeczą cenną, i my nigdy nie będziemy się temu sprzeciwiać, ale musimy powiedzieć, że, jeżeli chodzi o wybór tych przedmiotów, w których ten kapitał obcy powinien współpracować, to znalazłoby się dużo innych. Pragnęlibyśmy zaś, żeby ta linja kolejowa, która jest dumą powojennego pokolenia Polaki, żeby ta linja rzeczywiście powstała wyłącznie dzięki naszym wysiłkom, pod naszym zarządem i w naszej eksploatacji.

Wysoki Sejmie, p. minister odzywał się też do naszego poczucia odpowiedzialności i powiedział, że... (P. Sanojca na ławach B. B.: Łezka w głosie, Janusz. P. Stroński: To u Panów jest Janusz i Sanojca i to jest wasza dwulicowość. Wesołość i oklaski na prawicy) ... i powiedział, że nietylko ci są odpowiedzialni, którzy będą dziś głosowali za umową, lecz że są odpowiedzialni także i ci, którzy nie będą za nią głosowali. Otóż my oświadczamy, że w sprawach tej doniosłości nigdy nie damy swych głosów przy tego rodzaju załat-

TEPI MOLE w ZARODKU

LOTNY-CZYSTY-EKONOMICZNY
ZAKŁADY PRZEMYSŁOWO-HANDLOWE
ST. ŻELKOWICZ I S-KA WARSZAWA, DŁUGA 9
nr 9280

waniu, przy tak małej możliwości znajomości sprawy, jak było to dane temu Wysokiemu Sejmowi. A oprócz tego oświadczam, że jesteśmy o swoją odpowiedzialność spokojni. Jeżeli kiedyś zapyta ktoś, kto dobrze służył krajowi w tej sprawie, to my jesteśmy przekonani, że każdy następny rząd polski przekona się, że te objawy w tym Wysokim Sejmie, które świadczyły dziś o tem, że nie wszystko w Polsce łatwo się przyjmuje, te objawy wyjdą na dobre naszej przyszłości także i w tym zakresie umów. (Oklaski na prawicy.)

B. wojewoda Borkowski w sprawie konstytucji

B. wojewoda lwowski i poznański p. Dunin - Borkowski nadesłał odpowiedź na ankietę konstytucyjną. Zdaniem jego, przed Polską stoją duże możliwości ustrojowe: albo dyktatura wojskowa, albo system demokratyczny, który jednak p. Dunin - Borkowski odróżnia od systemu parlamentarnego. Co do dyktatury wojskowej, to o niej wypowiada się autor odpowiedzi raczej ujemnie, pisząc:

„Dyktatura wojskowa w kraju takim, jak nasz, zapewnia, być może, najsilniej nienaruszalność naszych granic i zachowanie jedności państwowej. Najczęściej jednak system dyktatorski obniża poziom kulturalny kraju. Dyktatura wojskowa nie jest oszczędna, gdyż często nieudolność przy braku właściwej kontroli, powoduje dość znaczne marnotrawstwo grosza publicznego. System ten, opierając się raczej na przynusie, aniżeli na przekonaniach obywateli, budzi bardzo łatwo przeciwko sobie reakcję w społeczeństwie.”

Jeśli chodzi o pozytywne wskazania, odpowiedź p. Borkowskiego wykazuje dużą chaotyczność. Chce on się wzorować na przykładach amerykańskim i szwajcarskim. Wypowiada się za plebiscytowym wyborem prezydenta, ale odbiera mu wszelkie kompetencje w stosunku do parlamentu, do tego stopnia, że zwolnienie, otwieranie, zamykanie i odracanie Sejmu i Senatu należałoby do oddzielnych marszałków, a nie do prezydenta. Natomiast rząd byłby odpowiedzialny tylko przed prezydentem. Sejm miałby tylko prawo stawiania członków rządu kwalifikowaną większością przed Trybunał Stanu za naruszenie prawa. Sprawy wojskowe byłyby usunięte z pod kompetencji parlamentu. Ordynacja wyborcza pozostałaby ta sama z wyjątkiem podniesienia cenzusu wieku. Sejm i prezydent wybierani byłiby na 4 lata, Senat — na 6 lat, przy czym co 2 lata następowałyby uzupełniające wybory 1/3 izby. Prezydent miałby prawo weta. Nietykalkość poselska byłaby w praktyce zniesiona. W województwach mieszanych istniałoby kastastry narodowościowe.

Autor odpowiedzi nie łudzi się, aby ona weszła w życie w formie konstytucji. Uważa jednak, że projekt B. B. może doprowadzić albo do absolutum dominium, albo do sejmokracji, wskutek reakcji, jaką gotów wywołać. Na obie te ewentualności patrzy p. Dunin-Borkowski, zdaje się, równie krytycznie.

Ch. D. w opozycji

Prasa chadecka ogłasza deklarację klubu Ch. D., która miała być odczytana w Sejmie przy dyskusji nad wnioskiem Klubu Narodowego o wyrażenie rządowi votum nieufności. Wskutek znanego zachowania się w Sejmie klubu B. B. do odczytania tego oświadczenia nie doszło. Zawiera ona ostrą krytykę polityki rządowej i poparcie wniosku Klubu Narodowego o ustąpienie Rady Ministrów.

znany od
35 lat!
Mack
TEPI WSZELKIE ROBACTWO

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Prace

nad nową taryfą celną

Dzięki protekcjonizmowi celnemu, trwającemu od 8 lat, powstał w Polsce szereg przemysłów, mających doniosłe znaczenie dla kraju, jak np. przemysł elektrotechniczny, wytwórczość lokomotyw, samolotów, amunicji, chemikaliów itp. Niemniej należy stwierdzić, że dodatnie objawy protekcjonizmu zostały przyciemnione niestałością polityki celnej, zbyt pochopnym dokonywaniem zmian celnych, niedostatecznym zwaloryzowaniem szeregu stawek i nieopiniowaniem przez rząd należytej bronii przeciw-dumpingowej. Nie można się temu zbyt dziwić, bo polska taryfa była wynikiem „roboty na kolanie”.

Dalsze utrzymywanie w mocy niedoskonałej taryfy, dalsze ustawiczne jej reponowanie groziłoby działaniem ujemnych jej skutków. To też z zadowoleniem należy powitać fakt oddania projektu nowej taryfy izbowi przemysłowemu - handlowym do zaopiniowania.

Przy okazji zmiany taryfy, należałoby zabezpieczyć możliwość wydatniejszego, niż dotychczas chronienia produkcji krajowej i to drogą zapewnienia w taryfie pewnego zapasu na ewentualne ustępstwa w przyszłości, z którego to zapasu można by czerpać dla zapewnienia bezwzględnej stałości stawek, odnoszących się do produktów, posiadających szczególne znaczenie dla kraju.

Cła ruchome stały się nowym instrumentem polityki celnej ostatnich lat. Przy pewnych, niewątpliwych korzyściach, jakie cła ruchome pociągają za sobą, posiadają one tę wadę, że pozbawiają eksportera kalkulacji i układania planów obliczonych na dalszą metę. Pogarszają one i tak już fatalny stan płynności, wynikającej z ciągłych przeobrażeń w międzynarodowej polityce celnej.

To też moment obecny nie jest korzystny dla prac nad nową taryfą celną. Niewyjaśniony zasięg wpływów „Anschlusu” na interesy polskie, zagadkowa przyszłość preferencji celnych, nieskrystalizowanie się współpracy międzynarodowej, wszystko to nakazuje wielką ostrożność przy opracowywaniu polityki celnej, abyśmy nie byli zmuszeni powracać do zasadniczych zmian.

Tego zdania jest również b. min. p. Klarner, prezes związku izb p.-h., który na niedzielnej konferencji izb z p. ministrem przemysłu i handlu oświadczył, że izby podejmują się trudnego zadania współtworzenia taryfy celnej w pełnej świadomości odpowiedzialności, jaka na nich ciąży z tego tytułu. Również przedstawił min. Klarner wytyczne, jakimi izby kierować się będą w swoich pracach, pragnąc, aby nowa taryfa celna:

- 1) umożliwiła wykorzystanie sił i zasobów produkcyjnych kraju,
- 2) uchwaliła i wzmocniła chwytające się podstawy równowagi budżetu państwowego, dając mu należyte perspektywy rozwojowe,
- 3) utrwaliła równowagę bilansu handlowego i płatniczego,
- 4) zapewniła pracę i zarobek rzęszom robotniczym, ułatwiając walkę z bezrobociem, oraz
- 5) wypełniła lukę, wynikającą z ograniczeń emigracyjnych Polski.

Chałupnictwo w Polsce

Dzisiaj wieczorem o godz. 20,15 wygłosi w sali 17-tej Collegium Minus p. Edward Arnekker z Warszawy odczyt n. t. „Chałupnictwo w Polsce”. Odczyt ten organizowany jest przez sekcję ekonomiczną Towarzystwa Prawniczego i Ekonomicznego w Poznaniu.

Wstęp dla członków i gości wolny.

Krótkie informacje gospodarcze

Ogólny obrót towarowy w Gdyni w tygodniu od 20 do 26 kwietnia osiągnął rekordową cyfrę 106.316 t. wobec 87.747 t. w tygodniu poprzednim i 80.327 t. w tygodniu poprzednim.

Na ostatnim zebraniu Związku Kupców w Gdyni z udziałem delegatów z całego Pomorza omawiana była sprawa nawiązania bliższych stosunków handlowych z rynkiem francuskim oraz ustosunkowanie się do domokrajnego handlu gdańskiego.

W Leningradzie ma być wkrótce uruchomiona nowa wielka fabryka marmolady. Fabryka obliczona jest na roczną produkcję 18.000 ton. Produkcja przeznaczona będzie głównie na eksport.

Zwiedzając Targi Poznańskie...

Przemysł chemiczny

Najważniejszym przedstawicielem polskiego przemysłu chemicznego na tegorocznych Targach jest Państwowa Fabryka Związków Azotowych, wytwarzająca kilka rodzajów sztucznych nawozów azotowych, i niektóre produkty uboczne.

Stoisko „Mościc” urządzone jest celowo: ciekawki mogą oglądać model fabryki, karuzel z wagonikami przedstawiający możliwości zmian produkcji zależnie od zapotrzebowania i tabele z cyfrowymi danymi. Kompetentne informacje przedstawicieli fabryki na Targach uzupełniają pokazy. Zgodnie z danymi, umieszczonymi na tablicach, Mościce w kilku pierwszych miesiącach roku bieżącego wywoziły zagranicę około 24 000 tonn trzech rodzajów nawozów azotowych. Zważywszy, iż całoroczna zdolność produkcyjna fabryki, według oficjalnych danych nie przewyższa 100 000 tonn, trudno się pozbędź wrażenia, że to przedsiębiorstwo bez obcych rynków nie mogłoby się obejść.

Wielce wątpliwą jest rzeczą, czy eksport związków azotowych, wobec konkurencji norweskich i innych fabryk korzystających z sił wodospadów, może pokryć koszty wytwórczości...

Z kolei rzucają się w oczy stoiska fabryk perfum, mydeł toaletowych i środków kosmetycznych.

Różnorodność pokazów jest bardzo duża, być może za duża, jeśli wziąć pod uwagę stosunkowo małą pojemność naszego rynku oraz fakt, że wytwarzanie wielu rodzajów towarów w jednej fabryce znacznie podwyższa koszty produkcji i sprzedaży. Amerykański przemysł tej samej branży idzie inną drogą i może się poszczycić bardzo dobrymi wynikami technicznymi a głównie finansowymi.

Fabryki mydeł do prania wystąpiły bardzo skromnie, chociaż propaganda konsumpcji w tym dziale byłaby bardzo na miejscu.

Fabryki krochmalu ryżowego mają dwóch przedstawicieli. Jedna z tych wytwórni powstała niedawno, w okresie kryzysu gospodarczego, co w Polsce jest zjawiskiem rzadko spotykanym.

Wytwórnie farb reprezentowane są dość słabo i to samo można powiedzieć o wytwórniach atramentu.

Tak zwany przemysł techniczno-chemiczny ma na Targach licznych przedstawicieli. Wytwórnie zarówno krajowe, jak i zagraniczne intensywnie propagują przeróżne środki do wywabiania plam, do czyszczenia metali i szkła, do pielęgnowania obuwia, froterowania posadzek i t. d.

Niektóre z tych środków są napewno dobre i ostoją się próbie czasu, lecz ponieważ mamy do czynienia z nadmiarem rodzajów chemiczno-technicznych specyfików, trudno się zorientować, co jest dobre, co lepsze a co najlepsze.

Przemysł farmaceutyczny ma na Targach nielicznych lecz poważnych przedstawicieli. Nawiasem mówiąc, przemysł ten jest u nas upo-

ślędzony, jeśli chce wytwarzać specyfiki farmaceutyczne. Musi walczyć na dwa fronty: z przemożną konkurencją zagranicą i z wadliwą polityką Departamentu Zdrowia, który nadmierną formalistyką hamuje rozwój przemysłu rodzimego. Najlepiej na tem wychodzą firmy gdańskie, opierające się na przywilejach, które Gdańsk obdarzył: zalewają polski rynek specyfikami dość wątpliwej wartości.

Wystarczy przejrzeć ogłoszenia w kilku czasopiśmie, aby się przekonać o słuszności tych uwag.

Przemysł garbarski, który w związku z kryzysem gospodarczym a szczególnie obuwniczym ledwo vegetuje, reprezentowany jest przez kilka firm nie największych w Polsce.

Nienormalne stosunki, jakie zaprowadziły u nas w świetnie rozwiniętym jeszcze przed kilku laty przemysłu garbarskim i obuwniczym wymagają pilnej uwagi wszystkich sfer miarodajnych.

W końcu ubiegłego roku rząd podwyższył stawki celne na kilkadziesiąt artykułów niewyrabianych w kraju, widocznie w błogiej nadziei na powstanie odnośnych działów przemysłu, natomiast pozwala zarządcą tępym nożem przemysły, które zatrudniały kilkadziesiąt tysięcy pracowników.

E. M.

Monopole państwowe

Nawprost wejścia, w pawilonie 6, ulokowały się monopole państwowe. Na pierwszy plan wysuwa się stoisko państwowego monopolu tytoniowego, wybijające się niezwykle oryginalnie, a przytem pięknym ujęciem. Nowoczesny sposób reklamy, zastosowany tutaj w całej swej rozciągłości, wykazał swe główne zalety.

Wystawa monopolu obejmuje poza nielicznymi zresztą wykresami, produkty własnej wytwórczości. Kolorowa mapa światła wykazuje zasięg naszego eksportu. Bardzo oryginalnie ujęty wykres produkcji w roku 1930 wykazuje, że wyprodukowaliśmy ogółem 13 500 000 kg. tytoniu, 79 000 000 sztuk cygar i 10 500 000 000 sztuk papierosów. Reszta wystawy obejmuje nasze wyroby tytoniowe, przede wszystkim droższych gatunków w lepszych opakowaniach.

Tuż obok rozlokował się państwowy monopol spirytusowy, wystawiający swe wódki — luksusową, wyborową i zwykłą oraz spirytus leczniczy i domowy (skażony). Efektownie rozmieszczone światła nadają wystawie piękny wygląd zewnętrzny.

Monopol zapalczany, umieszczony naprzeciwko stoiska fabryki związków azotowych Mościce, jest może najmniej efektywny. Nieszczęśliwe umieszczenie w kącie powoduje słabe zainteresowanie zwiedzających.

Specjalne modele pod szkłem zapoznają ciekawych z poszczególnymi fazami procesu wytwórczego. Obok tego znajdują się zapalki, wywożone zagranicę, jak: Steamboat, Smatra, Joker, Chariot, Billiken i inne, wszystkie zapalzone w napis: Made in Poland.

Liczne zdjęcia, rozmieszczone na ścianach stoiska, ilustrują zabudowania poszczególnych fabryk, względnie prace fabryczne w procesie fabrykacji. (in.)

KRONIKA GOSPODARCZA

Z TARGÓW POZNAŃSKICH

(t) **Frekwencja na Jubileuszowych Targach Poznańskich.** Miarą dużego zainteresowania Targami Poznańskimi jest duża frekwencja zwiedzających, wśród których nabywcy stanowią procent przeważający. Przez pierwsze dwa dni przewinęło się przez pawilony targowe blisko 12 tys. osób, wśród których nie brakło najpoważniejszych przedstawicieli handlu zagranicznego.

(t) **Bekonony polskie zdobywają rynki Hiszpanji.** We wtorek przyjechał do Poznania konsul Rodon y Blaz z Barcelony, który pertraktował na Targach z przedstawicielami Związku Bekonowego. W rezultacie konsul Rodon y Blaz zamówił wielką partię bekonów. Jak słyhać, nie jest to transakcja odosobniona w tym dziale, gdyż Związek Bekonowy pertraktował już z przedstawicielami szeregu innych państw z rezultatem dodatnim.

(t) **Drzewo i skóra budzą wielkie zainteresowanie zagranicy na Targach Poznańskich.** W dziale wyrobów drzewnych, zwłaszcza dyktę i skórzanych, prowadzone są dość szerokie pertraktacje z zagranicą. Dyktę polską zainteresowały się głównie Belgia i Szwajcaria, zaś na wyroby skórza-

ne są liczne zapytania z Gdańska. Pertraktacje te są na dobrej drodze do sfinalizowania.

(t) **Szanse eksportowe polskiego przemysłu ludowego.** W dziale przemysłu ludowego panuje na Targach Poznańskich wielki ruch. Niezależnie od zamówień krajowych, liczne zapytania kierowane są z zagranicy; na pasy zakopiańskie dokonano szeregu transakcyj z Holandją. Nie mniejsze zainteresowanie panuje w dziale kilimów.

(t) **Wycieczka kupców wrocławskich do Poznania.** W dniu 29 kwietnia rb. przyjeżdża na Targi Poznańskie wycieczka kupców z Wrocławia, prowadzona przez konsula Rzplitej Polskiej dr. Wdziękońskiego. W skład wycieczki wchodzi najpoważniejsi przedstawiciele świata gospodarczego Wrocławia pp.: dr. Treunfels z „fy. „Julius Rion”, Kons. Kaelin z f-my Ways et Freytag, kons. Berthold Helling, red. Lach i ref. pras. ekonom. konsulatu Jan Ulatowski.

Z KRAJU

(k) **Sowieckie zakupy nierogacizny w Polsce.** Z Przemysła odeszły transport 40 wagonów żywej nierogacizny, zakupionej

przez delegatów sowieckiej misji handlowej, wagi 100.000 kg. netto. Jest to pierwszy transport nierogacizny, zakupionej w ogólnej ilości przeszło 10.000 szt. Cała ilość zakupionej nierogacizny przeznaczona jest dla celów hodowlanych i składa się z młodych loch. Cena żywej wagi dosięgnęła zł. 1.20 za kg.

(k) **Dokoła sprawy upadłości Banku Handlowego w Łodzi.** Przedstawiciele grupy wielkich akcjonariuszów Banku Handlowego w Łodzi, pp. Biederman i Osser wyjechali do Wiednia w sprawach upadłego banku. Od kilku dni bawią w Anglii w sprawach banku pp. Ralf Biederman oraz przedstawiciele wierzycieli angielskich Harter i Houseman.

(k) **Zebranie kupiectwa w sprawie propagandy i reklamy** odbędzie się w przededniu zamknięcia Targów i w związku z 1 pokazem nowoczesnej propagandy i reklamy „Jak zdobyć klienta?”. W zebraniu wezmą udział reprezentanci życia gospodarczego i wiedzy. Zebranie, zwołane przez Stow. Kupców Chrześcijańskich odbędzie się w sobotę 2 maja br. o godz. 20-tej w sali posiedzeń Domu Kupiectwa, ul. Zwierzyniecka 12. Jak najliczniejszy udział zainteresowanych z miasta i prowincji pożądanym.

(k) **„Bławat Polski” Sp. Akc. w Poznaniu.** W dniu 27 kwietnia rb. odbyło się w lokalu Spółki roczne walne zebranie akcjonariuszów. Zebranie zagał i przewodniczył mu prezes rady nadzorczej p. Wł. Berkan. Sprawozdanie oraz bilans z rachunkiem zysków i strat przedstawił zebraniem dyr. zarządu p. Pływaczyk. Zebrani uczcili przez powstanie pamięć śp. był. dyrektora p. Marwega i brata Jego. W sprawozdaniu zarządu podkreślono, że obroty zmniejszyły się wskutek kryzysu gospodarczego o ca. 30 proc., szczególnie dają się odczuwać wysokie świadczenia socjalne jak i podatki. Bilans zamyka się po obu stronach sumą zł. 1 176 267,93 a rachunek zysków i strat sumą 264 873,32 zł. Zebrani przyjęli bilans z rachunkiem zysków i strat i udzielili pokwitowania zarządowi i radzie nadzorczej, a straty wynoszące 81 093,48 zł postanowiono w myśl życzenia zarządu skreślić z kapitału rezerwowego. Ustupiającego członka rady nadzorczej p. Danielewicza wybrano ponownie, a w miejsce zmarłego p. Z. Marwega wybrano ks. kan. Styczyńskiego. Zarząd spoczywa w rękach p. Pływaczyka.

(k) **Drogi w Polsce.** Polska posiada około 50 000 km. dróg bitych, przeważnie szosowych, oraz 25.000 km. dróg gruntowych. W porównaniu z państwami europejskimi o wysokiej kulturze mamy dróg bitych mniej — tak w stosunku do powierzchni państwa, jak i w stosunku do liczby mieszkańców. W porównaniu np. ze Szwecją mamy taką samą ilość kilometrów dróg bitych na 1 km², ale dziesięć razy mniej w stosunku do liczby mieszkańców. W porównaniu z Niemcami mamy cztery razy mniej — tak w stosunku do powierzchni, jak i do ludności.

Z ZAGRANICZY

(z) **Polityka zbożowa Stanów Zjednoczonych.** Projekt likwidacji zapasu pszenicy nagromadzonego w r. 1930 przez „Federal Farm Board”, który spotkał się z krytyką pewnych kół rolniczych, został ostatecznie przyjęty przez „Federal Farm Board”. Pszenica ma być sprzedana na rynku zagranicznym, aby odciążyć wewnętrzny rynek zbożowy. Jakkolwiek „Federal Farm Board” zaprzeczył tym wiadomościom, jednak wiadomości nadchodzące z Waszyngtonu wskazują na to, że rynki europejskie muszą się liczyć z możliwością dumpingowego wywozu pszenicy ze Stanów Zjednoczonych, gdyż „Federal Farm Board” doszedł do wniosku, iż przez dalsze skupowanie nie może podtrzymać ceny wewnętrznej.

Z WYDAWNICTW

(w) **Kwartalnik statystyczny 1931.** Wygłosi w druku zeszyt 1 (1931, str. 411), zawierający prace następujące: Radlicz: Metody centrograficzne i ich zastosowanie do terytorjum Polski. Zd. Szturm de Sztremi: Uwagi o metodzie centrograficznej. S. Szulc: Polskie tablice wymieralności 1927 r. S. Szulc: Fałszywe zgłaszanie dat urodzeń w Polsce. H. Drzażdżyńska: Ludność Warszawy w r. 1792. J. Heinrich: Powszechnie spisy ludności a ustawodawstwo Polski Odrodzonej. W. Trzciniński: Struktura wyznaniowa wyborców (nabywców patentów) do Izby przemysłowej w Warszawie. Statystyka czynności sądów (tablice) 1927-1928. B. Polkowski: Kursy polskich pożyczek na giełdach zagranicznych w latach 1927-1930. M. Smerek: Bilans płatniczy Polski za r. 1929. Wł. Kwapiszewski: Wywóz jaj z Polski. J. Bornsteinowa: Biblioteki publicznych szkół powszechnych. Dr. J. Piekalkiewicz: XIX sesja Międzynarodowego Instytutu Statystycznego w Tokio. Przegląd obecnej literatury statystycznej. Wszystkie powyższe prace wyszły w odtłkach. Poza to zawiera kwartalnik dział: ustawy, rozporządzenia i zarządzenia w zakresie dochodów statystycznych. Zarówno dla teoretyków, jak i osób interesujących się zagadnieniami społecznymi i gospodarczymi, będzie najnowszym Kwartalnik Statystyki bogatym źródłem badań i wniosków praktycznych.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Sprytni aferzyści przed sądem

Jak „Spółka Osadnicza” oszukiwała naiwnych klientów z prowincji

Czwarty wydział karny sądu okręgowego rozważał wczoraj — jak już donosiliśmy pokrótce — sprawę oszukańczej działalności „Spółki Osadniczej”, której twórcami byli Bolesław Pasterski, Konstanty Kaniewski, Marcin Konieczny i Aleksander Pilarski, Pasterski i Kaniewski, jak wynikało z rejestru sądowego, są notorycznymi przestępcami. Pierwszy był już karany 8-krotnie, przyczem odsiadywał ciężkie więzienie przez półtora roku i przez dwa lata. Rejestr Kaniewskiego wykazywał, że 9 razy zamykany był w celi więziennej.

Wymieniona czwórka założyła w celach oszukańczej firmy pod szumną nazwą „Spółka Osadnicza”. Wynajęto na lokale 4 pokoje przy św. Marcynie 4 na biura, umeblowano je jako tako i zaangażowano maszynistki. Do celów „reprezentacyjnych” istniały aż dwa samochody. Kaniewski odgrywał z powodzeniem rolę dyrektora, Pasterski był jego zastępcą, a prokurę otrzymał Konieczny.

Jak się później okazało, samochody i wogóle całe urządzenie brano na kredyt. W każdym razie sprytni aferzyści dopięli swego celu — mianowicie wzbudzi w klienteli, składającej się przeważnie z wieśniaków, zaufanie, o co właścicielom firmy tak bardzo chodziło. Wszystko robiono z wielkim rozmachem i wspaniałym gestem. Dyrektorzy anga-

żowali masowo woźnych i szoferów, biorąc od nich zawsze większe sumy kaucyjne. Wogóle „praca” szła im gładko, bowiem przedkładali swym naiwnym klientom różne listy polecające z podpisanymi poważnych osób, oraz związków i organizacji. Podpisy te oczywiście były sfalszowane. Tupet aferzystów był wprost bezgraniczny. Kaniewski przebrał się często za majora, a piersi jego zdobiły liczne orderki. Mówił, że pochodzi z Warszawy i nazywa się Wende. Nie też dziwnego, że „Spółka Osadnicza” miała niebywałe wprost powodzenie. Drzwi biura przez cały dzień wprost nie zamykały się. Pewnego razu udało się „dyrektorom” oszukać pewną osobę na 70 tys. zł i tych pieniędzy naturalnie nigdy nie oglądała.

Nareszcie grunt począł im się palić pod nogami i niebezpieczni aferzyści zostali wkrótce unieszkodliwieni, i w konsekwencji dostał się na ławę oskarżonych. Suma wyludzonych przez nich pieniędzy ma dochodzić do 120 tys. zł. Obecnie udają oskarżeni, że są zupełnie niewinni. Pilarski twierdzi, iż wogóle ze spółką nie miał żadnego kontaktu, a Pasterskiego wręcz nie znosi. Wyraża się też o nim bardzo ujemnie. W pierwszym dniu przerwano rozprawę dla zbadania oskarżonego Pasterskiego przez lekarza - psychiatrę dr. Lagunę. (z)

Jak lud śląski wywalczył sobie wolność

Bogato ilustrowany feljeton o trzecim powstaniu górnośląskim, którego dziesiątą rocznicę święcimy właśnie przynosi ostatni (31) numer „Ilustracji Polskiej”. W tym samym numerze znajdują Czytelnicy zajmujący artykuł p. t.

Tańczące węże

który opowiada o tajemniczych praktykach zaklinaczy węży. Bardzo interesujący jest również artykuł o planowanej wyprawie polarnej Wilkina p. t.

Nurkowiec pod lodem

Uzupełnieniem pięknego numeru jest wiele aktualności z kraju i zagranicy oraz zwykle działki stałe: odcinek powieści, nowela, mody, bajka dla dzieci itd.

(Największe i najtańsze pismo ilustrowane dla szerokich kół publiczności. Pojedynczy egzemplarz tylko 45 groszy. Nabyć można u kolporterów ulicznych, w kioskach dworcowych „Ruchu”, w księgarniach oraz w agenturach naszych. Miesięczny abonament 1.50 zł, kwartalnie 4.— zł, bez kosztów przesyłki. — Egzemplarzy okazowych bezpłatnie należy żądać wprost od administracji: Poznań, św. Marcin 70).

Fala ognia

Poważne straty na prowincji

W Wiewiórczynie (pow. zniński) spaliła się stodoła i chlew wartości około 7 tys. zł, u p. Michała Jankego. W samym Żninie poszła z dymem szopa drewniana u bednarza Józefa Pięrzyńskiego, a w Nowej Wsi (pow. zniński) — stodoła wartości około 13 tys. zł u Reinharda Meyera.

W Inowrocławiu (ul. Orłowska 27) spłonęła stodoła u p. Jana Nowaka wartości około 20 tys. zł. Podejrzewa się, podpalenie. W Łakocinie (pow. inowrocławski) zapalił się las na terenie wspomnianej majątności. Ogień pochłonął około 8 morgów zadrzewienia.

W Przyborówku (pow. gnieźnieński) spłonął dom mieszkalny p. Marji Matlakowej. Straty powstałe ocenia się na około 20 tys. zł.

W Łakocinach (pow. odolanowski) u p. Piotra Rachwalskiego zniszczył pożar stodołę z narzędziami rolniczymi wartości około 8 tys. zł. Są poszlaki, iż ogień podłożono.

W Orchówku (pow. mogileński) spłonęły całe zabudowania u rolnika p. Adama Jurkiewicza. Z dymem poszedł dom mieszkalny z urządzeniem, obora i stodoła. Straty ocenia się na 25 tys. zł.

W Szadłowicach (pow. inowrocławski), zapaliło się u p. Tomasza Janiaka. Pastwą płomieni padły chlew i stodoła. Pożar wywołała przez nieostrożność siostra właściciela p. Konstancja Janiakówna, wchodząc do

chlewa z niezabezpieczonym światłem.

W Miradzu (pow. strzeliński) powstał ogień z niedbalstwa lokatorki Agnieszki Walczakowej, w zabudowaniach spadkobierców Domańskich z Poznania. Spłonął chlew. P. Walczakowa wysypała nieugaszony popiół do kurnika, powodując pożar.

W Sławsku Wielkim (pow. strzeliński) spaliła się u sołtysa p. Ignacego Skowrońskiego stodoła wraz z narzędziami rolniczymi i zapasy, wartości około 13 tys. zł.

W Zwierzynku (pow. nowotomyski) spłonęła stodoła u p. Wincentego Seiferta. Straty wynoszą około 25 tys. zł. Są one tem dotkliwsze, gdyż pogorzelec był ubezpieczony zaledwie na 300 zł. (k)

Linje autobusowe

Od pierwszego maja uruchomia P.K.E. dwa nowe szlaki.

Dyrekcja P. K. E. wprowadza z dniem 1 maja b. r. dwie nowe linje autobusowe na szlaku: Stary Rynek — Osiedla przy ul. Warszawskiej oraz Stary Rynek — Szeląg.

Pierwszy autobus, t. j. Stary Rynek — Osiedla kursować będzie ulicami Wodną, Chwaliszewo, Śródka, ul. Warszawską; Przystanek końcowy przy ul. Łowickiej. Cena przejazdu wynosić będzie 40 gr. Druga linja St. Rynek — Szeląg prowadzi ulicami Wroniecką, Grochową Łąki, Tama Garbarską, Aleja Szelągowska (do końca). Tu cena przejazdu wynosić będzie 30 gr. Do Osiedla przy ul. Warszawskiej

autobus wyjeżdżać będzie z St. Rynku o godzinie 7.15, 7.55, 8.55, 13.15, 14, 14.50, 15.10, 17.50, 18.45. Odjazd z Osiedla każdorazowo po 10-minutowym postoju. Do Szeląga wyjeżdża ze St. Rynku o godzinie: 7.35, 8.25, 9.25, 13.35, 14.30, 15.15, 17.30, 18.15, 19.15; odjazd z Szeląga po 15-minutowym postoju.

Obywatele mieszkający w Osiedlu i najbliższej okolicy powitają z zadowoleniem wprowadzenie tej linji. Nie małą radość sprawia także dyrekcja licznym wycieczkowiczom, udającym się latem do Szeląga. Nie będą potrzebowały obecnie podążać tam pieszo wśród kurzawy, lecz dojadą wygodnie na miejsce. (z)

KALENDARZYK

Czwartek, 30 kwietnia 1931.

Słońce: wschód 4,26 — zachód 19,19 — długość dnia 14 godzin 49 min.

Księżyc: wschód 17,09 — zachód 3,41 — przed pełnią.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Czwartek, godz. 7 rano. Temperatura powietrza umiarkowana plus 6 st. Cels. Deszcz. Wiatr południowo-zachodni. Ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 752 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 10 st. Cels., najniższa plus 5 st. Cels. — Ilość opadu 1 mm.

Przebieg pogody na piątek: Jeszcze przelotne opady przy nieznacznym ociepleniu się.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu dziś plus 2,69 m.

Kal. rzk.: Katarzyna — jutro Filip i Jakób Ap.

Kal. słow.: Chwalisław — jutro Lubomir.

OSOBISTE

— * Pogrzeb śp. Kazimierza Wadzyńskiego odbędzie się jutro, w piątek, o godzinie 17 z kaplicy szpitala miejskiego, a nie dziś, jak mylnie doniesiono w wydaniu porannem.

— * Z Uniwersytetu Poznańskiego. Dyplom i tytuł magistra praw uzyskali pp. Kurt Joachim Kohnert z Torunia w woj. pomorskim, Jan Henryk Kozłowski z Chelmży w woj. pomorskim i Franciszek Prus z Orzupowic w woj. śląskim; dyplom i tytuł magistra nauk ekonomiczno-politycznych uzyskał p. Ignacy Stanisław Dobierzewski z Pabjanic w woj. łódzkiem.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * Z Sodalicji Pań Zawodu Kupieckiego. Uroczyste przyjęcie aspirantek do Sodalicji odbędzie się dnia 3 maja rb. o godz. 10 w kaplicy św. Józefa. Zwraca się uwagę członków na obowiązek przystąpienia w czasie mszy św. od Stołu Pańskiego. Po nabożeństwie zebranie towarzyskie w Zakładzie św. Józefa. Uroczyste zebranie plenarne z pożegnaniem dotychczasowego moderatora, ks. kan. Józefa Schulza, odbędzie się 4 maja rb. o godzinie 19 w sali Biblioteki Uniwersyteckiej.

— * Zarząd Wielkopolskiego Koła Chyliczanek przypomina członkom swym o zebraniu, dnia 1 maja o godz. 16 w mieszkaniu p. Szumskiej, ul. Chelmońskiego nr. 9.

— * Komitet Towarzystw Dzielnicy Wildeckiej. Zbiórka wszystkich towarzystw celem udziału w uroczystości 3 Maja, przy ul. Gen. Koscińskiego narożnik ul. Gen. Prądzyńskiego. O godz. 8 wymarsz z orkiestrą H. C. P.

— * Z Bractwa Strzeleckiego Poznań - Główna. Zebranie roczne walne odbędzie się dnia 7 maja (w czwartek) o godzinie 20 na sali p. Jankowskiego przy ul. Głównej 111. W programie ważne sprawy.

— * Tow. Powst. i Wojaków Stare Miasto. Celem udziału w pochodzie 3 Maja zbiórka o godz. 8 przy Moście Chrobrego. Czapki i oznaki przywdziać.

— * Tow. Powstańców i Wojaków im. śp. Franciszka Ratajczaka — Śródmieście wzywa do udziału w uroczystości 3 Maja. Zbiórka wszystkich członków o godz. 8 przed Nowym Ratuszem.

— * Koło Absolwentek i Absolwentów IV Szkoły Wydziałowej. Zebranie plenarne odbędzie się w sobotę 2 maja r. b. o godzinie 20 w szkole przy ul. Berwińskiego. Uprasza się członków o liczne i punktualne przybycie.

ŻYCIE SOKOLE

— * Sokół żeński w Śródmieściu. Nadzwyczajne zebranie gniazda XII (Śródmieście) odbędzie się w piątek, dnia 1-go maja o godzinie 19,30 w salce posiedzeń, św. Marcin 65. Na porządku obrad wykład i ważne sprawy złotowe. Udział wszystkich druhen konieczny.

— * Gniazdo Luboń. Zebranie plenarne odbędzie się w sobotę 2 maja o godzinie 19,30 w lokalu druha Hernesa.

— * Druchny i druhowiel Zbiórka do pochodu w dniu Święta Narodowego w niedzielę 3 maja, o godzinie 8,15 na boisku. Stać się winny wszystkie druchny i druhowie tak umundurowani jak i nieumundurowani.

Przy bólach reumatycznych w głowie, biodrach i ramionach, nerwobólach, bólach w udach i postrzałowych naturalna woda gorzka „Franciszka-Józefa” stosuje się dla codziennego oczyszczania przewodu pokarmowego. Żądać w aptekach i drogeriach. nw 9742

— * Wielką wentę sokołą urządza Poznański Okręg na boisku przy Drodze Dębińskiej w niedzielę 14 maja o godz. 15. W programie liczne niespodzianki tak dla dzieci, jak i dla dorosłych. Bliższe szczegóły później.

WIECZORY, KONCERTY

— * Z Stow. Pań św. Wincentego a Paulo parafii Zmartwychwstania Pańskiego. Stow. urządza w niedzielę 3 maja w sali parafjalnej przy kościele, wejście z ul. Saperskiej, herbatkę towarzyską, połączone z uroczajnym programem. Początek o godz. 16,30. Wstęp 1 zł, dla dzieci 50 groszy.

— * Z K. P. H. 1. druż. harc. W dniu 3 maja rb. urządza drużyna harc. im. Bolesława Chrobrego w powszechnej szkole dziewcząt im. Estkowskiego przy pl. Stawnym (tramwaj 6) uroczysty obchód Konstytucji 3 Maja z bardzo obfitym programem, na który poza referatem opiekuna p. Nierzwickiego, śpiewami, koncertem i deklamacją, złożą się dwie jednoaktówki p. t. „Dziesiąty pawilon” oraz „Jak Bolek został harcerzem”. Początek obchodu dla młodzieży o godz. 16 (4 po pol.), dla dorosłych o godzinie 20. Czysty zysk przeznaczają się na cele obozowe drużyny.

WYCHOWANIE, KURSY

— * Egzaminy końcowe dla nauczycieli muzyki i śpiewu w szkołach ogólnokształcących i seminarjach nauczycielskich odbędą się w dniach od 15 do 17 czerwca rb. Pcdania do Państwowej Komisji Egzaminacyjnej dla nauczycieli muzyki i śpiewu należy kierować do kancelarii Państwowego Konserwatorium Muzycznego w Poznaniu, najpóźniej do dnia 15 maja rb. — Egzaminy wstępne na kurs dokształcający dla nauczycieli muzyki i śpiewu odbędą się 17 czerwca rb. od godz. 15-tej w Państwowym Konserwatorium Muzycznym w Poznaniu.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * Bank Polski podaje do wiadomości, iż z dniem 1 maja godziny kasowe dla publiczności są od godz. 8 do 13, zaś w soboty od godz. 8 do 12.

— * Koło Matematyczno - Fizyczne Stud. U. P. organizuje wycieczkę do Lwowa z okazji IX. Zjazdu Kół Mat. - Fiz. i Astr. P. Mi. Akad., który odbędzie się w dniach 23—25 maja r. b. Koszta podróży w obydwie strony wyniosą 50 zł, jeśli pojedzie ponad 7 osób. Kwatery zapewnił. Zgłoszenia należy kierować do Zarządu Koła (Poznań, Zamek) najpóźniej do dnia 7 maja.

— * Wkp. Tow. Kółek Rolniczych donosi, że Powiatowa Kasa Chorych w Poznaniu ostatecznie zdecydowała, iż wszystkich ordynariuszy zaliczać się będzie do grupy zarobkowej VI i to wstecz od 1 stycznia rb. Należy zatem wszystkich ordynariuszy ubezpieczyć w Kasie Chorych w grupie VI zarobkowej, a nie, jak w niektórych wypadkach się zdarzało, w VII grupie.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * Firmom i Przedsiębiorstwom zwracamy uwagę na korowód, jaki urządza Towarzystwo Czytelni Ludowych w niedzielę, dnia 3 maja rb. o godz. 12. Jest to najlepszy sposób zareklamowania swoich wyrobów, to też spodziewamy się, że liczne firmy poznańskie nie omisszą z okazji tej korystać. Przez umiejętną reklamę wyrugujemy towary zagraniczne i tem samem, damy możność pracy polskiemu robotnikowi. Zgłoszenia przyjmują i bliższych informacji udziela Tow. Czyt. Lud., ul. Ratajczaka 16, tel. 10-50.

— * Samobójstwo sekretarza socjalistycznych związków. Dziś w godzinach porannych w pewnym lokalu na Wildzie popełnił samobójstwo, wystrzałem z rewolweru w okolicę serca, sekretarz socjalistycznego Związku Metalowców Stanisław Klimaszewski, były socjalistyczny radny miejski. Klimaszewski zranił się ciężko w okolicę serca. Desperata przewieziono w stanie poważnym do szpitala miejskiego. Motywy samobójstwa nie są narazie stwierdzone. Jest przypuszczenie, że Klimaszewski popełnił samobójstwo pod wpływem zarzutów, stawianych mu przez towarzyszy partyjnych. Ponadto w chwili popełnienia czynu desperat był pod wpływem alkoholu. (k)

KRONIKA POLICYJNA

— * Czyje paszporty? W komisariacie VI policji państwowej znajdują się 2 paszporty na nazwisko Anny i Jerzego Fotke z Żołędzina. Ponadto znajduje się tam portfel z kartą łowiecką i zezwoleniem na broń. (z)

— * Kradzieże i włamania. Z placu budowlanego przy ul. Hipolita Cegielskiego 1, skradziono drzewo przeznaczone na rusztowanie budowlane. Właściciel p. Franciszek Rumiński, zamieszkały na Zagórze 1, poszkodowany został na 400 zł. —

Przy ul. Wrocławskiej 30 włamano się do składu p. Józefa Paszka. Lupem złodziej padły krawaty, skarpety i bielizna wartości około 500 zł. (z)

— **Porzucono ciela.** W komisariacie I znajduje się ubity ciela, niewątpliwie skradziony, gdyż porzucono był w bramie domu na Chwaliszewie 33. — Na ul. Wielkiej przytrzymano niejakiego Stanisława Hoppela (Grudzieniec 48a), któremu odebrano około 10 kg. wyrobów mięsnych. Wobec tego, że Hoppel nie potrafił wyjaśnić należycie sprawy, mięso zabrano na I komisariat. (z)

— **Kradzież wózków dziecięcych.** — Ujawniono systematyczne kradzieże wózków dziecięcych w firmie Krause na Starym Rynku 29. Wartość ich ocenia się na sumę 2 tys. zł. Aresztowano w związku z tem 3 osoby i osadzono je w areszcie policyjnym. Są nimi Jan Bisikiewicz (ul. Piasko wa 6-7), Edmund Dalkowski (ul. Gąsiorowskich 11) i Franciszek Kwiatkowski (Stary Rynek 3). (k)

— **Nie graj Wojtek.** P. Franciszek Lasek z Dziembionka w pow. wyrzyskim, doniósł policji, iż w lokalu przy ulicy Wrocławskiej 20 kilku nieznanymi osobnikami ograbło go w karty na sumę 150 złotych. (z)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— **Katastrofa samochodowa** wydarzyła się na drodze pod Cotoniem w powiecie gnieźnieńskim. Jadący od strony Bydgoszczy autobus p. Mikołajczaka z Gniezna zderzył się z jadącym z przeciwnej strony samochodem osobowym p. dr. Dobaka z Bydgoszczy, powracającym z wysigów konnych. Według zeznań świadków samochód najechał na autobus. Samochód jest całkowicie zniszczony; znaczną uszkodzoną został też autobus. Pokaleczonych lekko zostało kilkunastu pasażerów obu pojazdów, na szczęście nikt nie odniósł poważniejszych obrażeń. Po kilkogodzinnej przerwie, spowodowanej koniecznością naprawy, autobus ruszył w dalszą drogę, natomiast do samochodu musiano sprowadzić konie. (k)

— **Odkrycie tajnej gorzelni.** W południowych powiatach województwa poznańskiego zdarzyło się już kilka razy, że władze natknęły się na tajne gorzelnictwo. W tych dniach znowu ujawniono tajną gorzelnię w zabudowaniach Marij Krzywanki w Mikstacie w pow. odolanowskim. Znaleziono aparaty do pędzenia spirytusu i niewielki zapas opłaty. Skonfiskowane przedmioty odstawiono do urzędu akcyzowego w Ostrzeszowie. W związku z odkryciem tej gorzelni tajnej aresztowano Edmunda Krzywankiego z Mikstata oraz Piotra Krzywankiego i Franciszka Hajduka z Biskupic Zabarycznych. (k)

KRONIKA SĄDOWA

— **Zasądzenie zredukowanego urzędnika.** W powiat, komendzie uzupełnień w Grudziądzu pracował w charakterze urzędnika cywilnego zredukowany obecnie Bronisław Urbach. Po utracie posady U. wystosował w ub. roku cztery listy do ówczesnego prezesa Rady Ministrów, żądając ponownego przyjęcia do służby wzgl. wypłaty odszkodowania i groząc, że w przeciwnym razie rozgłosi w prasie zagranicznej ujemne wieści o oficerach polskich. Urbachowi, który został aresztowany, wytoczono proces o usiłowane wymuszenie. W rozprawie sądowej w Grudziądzu 27 kwietnia po zeznaniu oskarżonego i jego żony oraz dwóch lekarzy jako biegłych U. skazany został na 8 miesięcy więzienia z odroczeniem kary na okres 5 lat. (x)

— **Za podpalenie.** Przed Izba Karną w Wąbrzeźnie odpowiadali Jan Kulakowski oraz Bronisław Bielicki za podpalenie stodoły Bielickiego celem uzyskania premii asekuracyjnej. Rozprawa sądowa wykazała winę oskarżonych w zupełności. Obaj zasądzeni zostali na karę ciężkiego więzienia po lat 5 i po 3000 zł grzywny. (x)

— **Kłusownik skazany na 6 lat więzienia.** W październiku ub. roku przychwycił leśniczy Rode kłusownika Antoniego Czapę z Mezowa pod Wejherowem, na gorącym uczynku. Podczas odprowadzenia do leśniczówki Cz. strzelił do Rodego, raniąc go tylko nieznacznie. Sąd okręgowy w Wejherowie zasądził zbrodniarza za usiłowane zabójstwo na sześć lat ciężkiego więzienia. (ski)

Z WIELKOPOLSKI

— **Rogoźno.** (Przedstawienie.) W niedzielę, dnia 26 bm Tow. Tomasza Zana przy gimn. im. Przemysława w Rogoźnie odegrało na scenie Hotelu Centralnego komedię Moliera p. t. „Skapiec”. Amatorzy wywiązali się ze swych ról ku ogólnemu zadowoleniu i zdobyli huczne oklaski.

— (Kradzież.) W pobliskich Siernikach skradziono p. Marcinowi Erenzowi z chlewa świnie, wartości 150 zł. Dochodzenia w toku. (ske)

— **Ostroróg.** (Włamanie u nauczyciela.) Włamano się tu w nocy do mieszka-

nia nauczyciela p. Jana Kleina. Nieznani złodziey skradli futro damskie, odzież i obuwie, razem wartości 800 zł. (k)

— **Rawicz.** (3 Maja.) Miasto nasze przygotowuje się z zapalem do należytego wyrażenia swych uczuć narodowych w dniu 3 maja. Na program składa się capstrzyk 2 maja z orkiestrą Korpusu Kadetów, w dniu zaś 3 maja uroczyste nabożeństwo, defilada, dalej bieg okrężny plantami miejskimi i wycieczki kolarskie, strzelanie w Strzelnicy Bractwa Kurkowego dla P. W. i obywatelstwa, oraz uroczysta wieczornica w sali Strzelnicy, którą urządził T. C. L.

— (Z Rady miejskiej.) Dnia 27 kwietnia na posiedzeniu Rady miejskiej uchwalono nabycie benzolowni przez Gazownię miejską za cenę 10 000 zł, oraz pomostu za 2 000 zł, zmniejszenie opłaty za siłę i światło dla odbiorców, używających więcej, niż 200 kw., sprzedaż gruntu miejskiego w Szymanowie Wydziałowi Pow. za cenę 13 000 zł itp. (Kr)

RADJO

Programy radjofoniczne:

Piątek, dnia 1 maja 1931 r.

Poznań (335 m) godz. 7.15 gazeta poranna; godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 komunikaty; godz. 17.15 nauka języka włoskiego metodą lingwofoniczną; godzina 17.30 kwadrans słowiański; godzina 17.45 uroczystość dziesięciolecia III. Powstania Górnosiłaskiego — org. przez Korpus Kadetów Nr. 1. (transmisja z Katowic); godz. 19.00 „Silva rerum”; godz. 19.15 „Torem literatury i poezji”; godz. 19.30 kurs średni języka franc.; godz. 19.45 kurs wyższy języka ang.; godz. 20.15 koncert symfoniczny; po transmisji — sygnał czasu, komunikaty, następnie muzyka taneczna z cukierni Nowej.

Warszawa (1412 m) godz. 12.10 muzyka gramofonowa; godz. 14.50 lekcja języka francuskiego; godz. 15.30 dla maturzystów: „Wielka Emigracja” — prof. H. Mościcki; godz. 15.50 dla maturzystów: „Wyspiański” — Tad. Makowiecki; godz. 16.15 „Kacik artystyczny L. S. G.”; godz. 16.30 muzyka gramofonowa; godz. 17.15 „O promieniowaniu kosmicznym”; godz. 17.45 koncert orkiestry mandolinistów; godz. 19.10 giełda rolnicza; godz. 19.25 muzyka gramofonowa; godz. 19.40 Prasowy Dziennik Radjowy; godz. 20.15 koncert symfoniczny z Filharmonji Warsz.; Wykonawcy: Orkiestra Filharm. pod dyr. Grzegorza Fitelberga i Edwin Fischer (fortepian); po koncercie i komunikatach — retransmisje ze stacji zagranicznych.

Programy zagraniczne: Koenigswusterhausen 1635 m — 12.05 i 14.00 gramofony, 16.30 koncert symfoniczny z Lipska, 20.00 muzyka lekka; Budapeszt 550 m. — 20.00 koncert organowy; Wiedeń 516 m. — 17.10 muzyka lekka, 19.30 „Zemsta nietoperza” transm. z opery, 22.40 muzyka taneczna; Strasburg 345 m. — od 17.00 koncert instrumentalny, 20.30 koncert kameralny.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **I Akad. Druż. Harc. im. St. Staszica** urządzi w piątek, dnia 1 maja o godz. 20.15 w lokalu Kom. Choragwi (Frodry 7) zbiórkę, na której druż. kom. Zakowski wygłosi referat o św. Jermym.

— **Sodalicia Marjańska Młodzieży i Uczniów Kupieckich.** Zebranie plenarne odbędzie się w piątek 1 maja rb. o godzinie 20 w sali „Marianum”, Szewska 18.

— **Związek Werkmistrzów Polskich.** Zebranie plenarne odbędzie się w sobotę 2 maja o godz. 19 w lokalu posiedzeń przy ul. Wronieckiej.

— **Zjednoczenie Pracowników Rzemieślniczych, kowale, sekcja fachowa.** Zebranie dnia 2 maja o godz. 19.30 u p. Ograbowicza, ul. Ślusarska 6.

— **Kadra Morska im. Marsz. Focha** urządzi zbiórkę w niedzielę, 3 maja rb., rano o godz. 7.30 w lokalu p. Jaszka, ul. Kraszewskiego 16.

— **Zw. Inwalidów Cywilnych.** Zebranie odbędzie się w niedzielę, dnia 3 maja w sali p. Bohnowej, ul. Marsz. Focha 85. Na porządku obrad bardzo ważne sprawy. Zbiórka do pochodów o godz. 8.30 na placu Bernardyńskim.

— **Związek Czeladzi Garncarskiej i Fliskarskiej.** Miesięczne zebranie odbędzie się w niedzielę, dnia 3 maja rb. o godzinie 11 w lokalu p. Jarockiej, ul. Masztalarska 8a.

— **Tow. Powst. i Wojaków Poznań - Języcy.** Zbiórka dnia 3 maja o godz. 7.30 przed lokalem, ul. Kraszewskiego 16. — Czapki i odznaki przywdziać. Wieczorem o godz. 20 akademja w Ogrodzie Zoologicznym, koncert, deklamacje i zabawa taneczna dla rodzin.

— **Cech Murarzy.** Miesięczne zebranie odbędzie się w niedzielę 3 maja o godzinie 11 w lokalu p. Ograbowicza, ulica Ślusarska 6.

— **Tow. Młodzieży Polskiej im. Ign. Paderewskiego.** Z okazji przypadającej w

dniu 3 maja 4 rocznicy istnienia towarzystwa, odbędzie się o godz. 15 w sali Ks. Zmarłych wstańców uroczyste zebranie, na którego program złożą się m. in. referat oraz popisy klubu mandolinistów.

— **Sodalicia Panien Urzędniczek.** Zebranie instrukcyjne dla pp. Kandydatek odbędzie się w niedzielę, dnia 3 maja o godz. 15 w Marianum, ul. Szewska 18.

— **Zrzeszenie Emerytów Kolejowych przy Z. U. K.** Zebranie odbędzie się dnia 5 maja r. b. o godz. 15 w sali p. Bohnowej, ul. Marszałka Focha 85.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: S. K. 2 zł; N. N. 5 zł; — Bolesław Zajdowicz, Poznań 10 zł; — Jasteniecki 5 zł; — M. P. z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, grosz wdowi 10 zł; — A. G. z podziękowaniem za wysłuchanie 5 zł; — Szumska, Szamotyły, w pewnej intencji 5 zł; — J. K. II rata z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 5 zł; — E. Z. z prośbą o złożenie egzaminu 10 zł; razem z poprzednio pokwitow. 1 496,40 zł.

Gościnny Występ Władysława Waltera w Poznaniu.

WŁADYSŁAW WALTER, znakomity humorysta polski, gwiazdor teatru „Morskie Oko” w Warszawie, popularny w całej Polsce gawędziarz „Radja Polskiego”, którego każdorazowy występ cieszy się olbrzymim i zasłużonym powodzeniem, przybywa do Poznania i wystąpi jedyny raz w naszym mieście w sobotę, dnia 2 maja br. o godz. 11 wieczorem w teatrze „Słońce”.

Władysław Walter jest czołowym artystą teatru „Morskie Oko” a jego niefrasobliwy humor wysokiej klasy sprawia, że każdy występ ceniłonego a tak popularnego artysty — stanowi prawdziwą i upragnioną atrakcję. W ubiegłym roku WALTER występował poraz pierwszy w Poznaniu i odniósł wówczas olbrzymi sukces artystyczny i kasowy. Niewątpliwie i w tym roku wszyscy pośpieszą, by usmiać się do łez z pysznych kawałów znakomitego artysty. Ponadto w sobotnim wieczorze udział przyjmą: NINA BOLSKA, świetna pieśniarka, WACŁAW ZDANOWICZ, przemijający konferencjer i wytworny piosenkarz oraz doskonała para baletowa SZULCOWNA — PIOTROWSKI. W programie same przeboje! Ze względu na ciężkie czasy ceny biletów najniższe od 2-5 zł. Popyt na bilety bardzo silny!

Przedprzedaż biletów w składzie cygar p. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20. Telefon nr. 56-38. zw 29 106

Setki ludzi zadowolonych... wychodzi codziennie z teatru rewji „Dobry wieczór”, mieszczącego się w sali kina „Stylowego” przy ul. Marsz. Focha 4, gdzie dają wspaniałą rewję pt. „Do góry nogami” w wykonaniu całego zespołu artystycznego z niezrównaną MELĄ GRABOWSKĄ na czele. Eugenja Popielewska i baletmistrz Jan Fabian występują ze swym doskonałym baletem — Mela Girlsami i Mela Boysami, zbierając huczne brawa. Dowcipami o zabarwieniu politycznym i lokalnym sypie jak z rękawa świetna Blanka Orszańska, która obok Meli Grabowskiej jest główną atrakcją obecnego programu. Wartość poszczególnych numerów uwypukla piękne tło dekoracyjne art. mal. W. Skworcoffa. Codziennie dwa przedstawienia o godz. 7.15 i 9.15 wieczorem. Ceny miejsc najniższe w Poznaniu. Wcześniejsza sprzedaż biletów w kolekturze Loterii Państwowej J. Langera przy ul. Fredry, narożnik Sew. Mielżyńskiego Składanie garderoby nieobowiązuje. zw 29 112

Przez szybkie

Pan kontroler

Nie wiem dlaczego ludzie myślą o mnie, że lubię wszystko krytykować i potępiać. Cóż znowu! Jeśli o czym z lekką wymówką napiszę, to tylko dlatego, że mi tak dyktują czytelnicy. Ja ze swej strony osłabiam tylko zarzuty i ubieram w oględniejszą formę, a jeśli się da, to nawet je zbijam. Na przykład teraz.

Pisze do mnie pewien pan oburzony listem do kontrolerów tramwajowych. A ja — biorę ich w obronę.

Może kontrolowanie jest czasem za bardzo skrupulatne. Z Górczyna do pl. Wolności odwieździ czasem wagon aż trzech kontrolerów. Przy mnie nawet kiedyś w tramwaju oburzał się na to jeden pan. Bo też zdarzyć się może taka sytuacja. Z konduktorem jedzie młody praktykant na konduktora, a z kontrolerem praktykant na kontrolera. I do jednego biedaka, który nie miał biletu podchodzi odrazu czterech urzędników po zainkasowanie należności. Jak Boga kocham — opowiadał mi to jeden znajomy.

Ale to jeszcze nie powód, żeby wyśmiać na kontrolerów. Porządek musi być!

Gdyby nie było kontroli, tramwaje zeszyłyby na psy. A przyjemnieby panu było jeździć psami zamiast elektryczką?

Gdybym chciał napisać feljeton w

Teatr „QUI PRO QUO” w Poznaniu. Dziś, w czwartek, dnia 30 kwietnia br. pierwsze dwa przedstawienia w sali teatralnej w Domu Rzemieślniczym (ul. Fr. Ratajczaka).

Pierwsze przedstawienie o godz. 7.15, drugie o godz. 9.15.

Dziś, w czwartek, dnia 30 kwietnia br. najslawniejszy polski teatr rewjowy „QUI PRO QUO” z Warszawy rozpoczyna kilkudniowe występy w Poznaniu. Sławny ten teatr, który tyle znakomitych polskich talentów rewjowych wychował, przybywa do Poznania w pełnym składzie ze wszystkimi artystami, własnymi dekoracjami i kostjumami oraz całym baletem.

Odegrami zostanie kapitalna rewja w 2 częściach — 18 obrazach p. t.:

„NOS DO GÓRY”

która wywoła wprost huragany śmiechu pośród naszej publiczności. Wykonawcy rewji — to najpopularniejsi i najznakomitsi polscy artyści rewjowi, a więc: FRYDERYK JAROSY, LUDWIK LAWIŃSKI, ADOLF DYMSZA, KONRAD TOM. ZOFJA TERNE, STEFCIA GÓRSKA, JANINA KALINÓWNA, ZOFJA DYMSZYNA, oraz najznakomitszy polski balet TACJANN - GIRLS.

Własne wspaniałe dekoracje pędzla słynnego malarza Galewskiego. Własne efektowne kostjumy. Orkiestra pod dyrekcją IWO VESBY.

Zapowiedziana gościna teatru „QUI PRO QUO” wzbudziła olbrzymie zainteresowanie w naszym mieście. Niewątpliwie dzisiejsza premiera kapitlanej rewji „NOS DO GÓRY” w wykonaniu tak świetnych artystów zgromadzi w komplecie towarzyskie i kulturalne sfery naszego miasta.

Ceny biletów, pomimo olbrzymich kosztów bardzo przystępne od 2-8 zł. Przedprzedaż biletów na wszystkie przedstawienia w składzie cygar p. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20. Tel. 56-38 oraz od godz. 6.30 wiecz. przy kasie w Domu Rzemieślniczym, zw 29 107/a

Teatr Wielki

DZIŚ — „Fiołek z Montmartre’u”.

Piątek, 1. 5. „Lady Chic”.
Sobota, 2. 5. „Zydówka”. (Wyst. gośc. pp. Józefa Wolińskiego i Franciszkę Prątkówny).

Niedziela, 3. 5. „Straszny dwór”.
Poniedziałek, 4. 5. „Fiołek z Montmartre’u”

Początek o godz. 8 wieczorem.
Przedprzedaż biletów w biurze ogłoszeń „Par”, ul. 27 Grudnia 18, od godz. 10 do 17. W niedzielę i święta w Teatrze Wielkim od godz. 11.30 do 13.45.

Teatr Polski

DZIŚ — „Wesele Fonsia” (występ gośc. A. Fertnera).

Piątek, 1. 5. „Wesele Fonsia”. Występ gościnny Antoniego Fertnera.
Sobota, 2. 5. „Wesele Fonsia”. Występ gościnny Antoniego Fertnera.

Niedziela, 3. 5. po południu „Ojciec i syn”. Ceny znizzone.

Niedziela, 3. 5. wiecz. „Wesele Fonsia”. Występ gościnny Antoniego Fertnera.
Poniedziałek, 4. 5. „Wesele Fonsia”. Występ gościnny Antoniego Fertnera.

Początek o godzinie 8 wieczorem.
Bilety poprzednio nabyte można w kasie teatralnej.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Matrikuła 33”.

Piątek, 1. 5. „Matrikuła 33”.
Sobota, 2. 5. „Matrikuła 33”.
Początek o godzinie 8 wieczorem.

Bilety wcześniej do nabycia w składzie cygar p. Zygarińskiego, narożnik ul. Gwarnej.

Teatr Rewja — Dobry Wieczór

DZIŚ — „Do góry nogami”.

myśl życzeń mego korespondenta, wyglądałoby to tak:

„Zachowanie się kontrolerów tramwajowych przekracza często granice przyzwoitości. Oto przykład:

„Pewna pani jedzie „jedyneką” na dworzec. Być może, że posiadany bilet nie daje jej prawa jazdy do dworca głównego, lecz tylko od strony ul. Focha, ale czyż kontroler nie może załatwić manipulacji z nałożeniem kary oględniej i delikatniej. Czy ma prawo podnosić głos, tembardziej na kobietę? Choćby nawet chodziło o tak straszne przestępstwo, jak niezapłacenie 25 groszy? Strofowanie powinno też mieć swoje granice itd. itd.”.

A ja?! Jakżeż ja ujmuję taki problem? Czy napadam na niewinnego, czy się dziwię jego postępowaniu? Nie! Bo wiem, że sam postąpiłbym nie inaczej. Tak się zdaje, ale gdybym tak chodził napróżno przez tydzień, szukał złoczyńców bez biletu — i nic! Aż nagle — jest!

Panie! Jabym orkiestrę wojskową sprowadził. Z miejsca niewiastę z tramwaju i triumfalnym pochodem do dyrekcji.

Karę na miejscu?
Nie ma mowy!
Jutro?

Ani, ani! stante pede do dyrekcji w asystencji orkiestry i tłumy publiczności.

Nie potrafię potępiać. Taki już jestem. tylko ludzie źle o mnie sądzą.

X. Awery.

Stronnictwo Narodowe

Koło Poznań - Główna

Zebranie miesięczne Koła odbędzie się w czwartek, dnia 30 kwietnia br., o godz. 7.30 wieczorem w sali p. Jankowskiego przy ul. Główniej 111.

Referat na temat „Morze polskie” wygłosi p. Teodora Pawłowska. Poza tem aktualne sprawy polityczne i organizacyjne.

O liczny udział członków, przede wszystkim pp. mężów zaufania, prosí

ZARZĄD.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

W NAUKOWYM POZNANIU

WIECZORY RECYTATORSKIE MICHAŁA PAWLIKOWSKIEGO

Były to wieczory poświęcone „Królówi-Duchowi” i odbyły się w miłej salce księgarskiej św. Wojciecha przy Alejach Marcinkowskiego w sobotę, poniedziałek i wtorek ubiegły. Zaraz na wstępie objaśnił prelegent, że nie idzie o normalny — aby nie powiedzieć: szablonowy — „odczyt”, lecz o zapoznanie słuchaczy z „Królem Duchem” przez krótko skomentowaną recytację najświetniejszych ustępów poematu. Nie trzeba dodawać, jak jest racjonalnym i celowym takie stanowisko, gdy idzie o „Króla Ducha”, który dopiero teraz ukazuje się drukiem w swej właściwej formie, a popularnym nigdy nie był i bodaj czy kiedy się stanie. Gdyby dać odczytowi za treść analizę „Króla Ducha”, chociażby najciekawszą i najbardziej przejrzystą, rozbiłoby się wszystko o tę rafę, że aby rozbiór dzieła pojąć i wchłonąć, trzeba przedewszystkiem znać samo dzieło.

Były więc prelekcje p. M. Pawlikowskiego „odczytami” o tyle przedewszystkiem, że prelegent odczytywał „Króla Ducha”, nie zaś uwagi i spostrzeżenia, jakie on sam lub inni o tym gigantycznym torsie poetyckim snują. Jeżeli idzie o tzw. propagandę, to rzecz jest pomyślana jak nie można lepiej, oczywiście pod tym warunkiem, że „Król-Duch” będzie recytowany tak, jak to czyni p. Pawlikowski, czyli zupełnie wyjątkowo. Aby poemat tak mówić, nie dość jest przegryźć się przez jego treść i dotrzeć w jej zawile często zakamarki; nie dość nawet mieć talent deklamatorski, głos, dykcję, poczucie formy dźwiękowej słowa i wywoływanych nią nastrojów. Właśnie „deklamatorstwo” byłoby tutaj najbardziej ode złego. Trzeba jeszcze do tego wszystkiego wysokiej artystycznej prostoty, ekspresji o niezwykłym pogłębieniu i wyostrzonego do ostania smaku, aby recytować tak, jak to p. Pawlikowski czyni, omijając na sto mil patos, emfazę i monotonię wystukiwanego rytmu, a wydostając plastykę obrazów i melodję słowa.

W ten sposób wysłuchaliśmy na pierwszym wieczorze pierwszego rapsodu „Króla-Ducha” (w skróceniu), na drugim był recytowany rapsod drugi i pierwsza część czwartego; trzeci, tj. Księga Legend, mógł być opuszczony bez szkody dla obrazu całości, jaki się po wszystkich trzech wieczorach został słuchaczom w pamięci. Ostatni wieczór przyniósł resztę rapsodu czwartego, a za każdym razem dodawał prelegent parę słów o idei zasadniczej „Króla Ducha”, podkreślając zwłaszcza silnie myśl odpowiedzialności za sprawę publiczną, którą Słowacki przed czytelnikiem przesuwa nieustannie. Zgodnie ze swym założeniem, nie rozszerzał się p. M. Pawlikowski nad komentowaniem poematu, który w wydaniu Jana Gwałberta Pawlikowskiego ma, jak wiadomo osobny tom, wyjaśnieniom poświęcony. Ograniczył się do linii zasadniczych, resztę zdając na uwagę i wrażliwość słuchaczy, a przedewszystkiem na swój pyszny kunszt recytatorski, o którym wyżej była mowa.

Najlepszym dowodem, jak właściwą obrał nasz świetny prelegent metodę, był wzrastający z każdym wieczorem udział słuchaczy, należących do elity intelektualnej Poznania, gęsto przesianej przyszlą elitą, tj. młodzieżą uniwersytecką i artystyczną. Dziękowano prelegentowi entuzjastycznie, a część oklasków słuszenie przypadała redakcji „Tęczy”, która wieczory te zainicjowała i komitet ich dokoła siebie skupiła, a której redaktor, p. Jerzy Drobnik, zamknął ostatni odczyt szczerem, w imieniu wszystkich słuchaczy wygłoszonym podziękowaniem p. Pawlikowskiemu za jego wysoce artystyczne przedsięwzięcie. (In)

Poznańskie Koło Polskiego Tow. Filologicznego odbędzie posiedzenie naukowe w piątek, dnia 1 maja w sali Zakładu geologicznego w Uniwersytecie (Collegium Raciborskiego) przy ul. Słowackiego 4-6. I. p. Referat wygłosi prof. dr. Witold Klinger pt. „Kiedy żył Teognis”, oraz prof. St. Dedio pt. „Wspomnienia z tegorocznej wycieczki do Italji”. Goście mile widziani.

Książki nadesłane

Teodor Tyc: „Pamiętnik”. Poznań 1931. Skł. główny: „Dom Książki Polskiej”. Warszawa.

ŻYCIE KULTURALNE

POLONICA WŁOSKIE

Statut Instytutu im. A. Begeya. Wielokrotnie już na tem miejscu wspomniany turyński instytut kultury polskiej (Istituto di cultura polacca Attilio Begey presso la R. Università di Torino) wydał osobno swój statut z chwilą, gdy dekretem królewskim z 26 września ub. r. został ostatecznie zatwierdzony. Program prac instytutu przewiduje między innymi konkursy na nagrody za prace studentów wyższych szkół włoskich z zakresu wiedzy o Polsce. Pierwszy taki konkurs rozstrzygnie się w czerwcu b. r. (P.)

SLAWISTYKA

Encyklopedia jugosłowiańska. Od trzech już lat 180 uczonych jugosłowiańskich pracuje nad wielką encyklopedją powszechną. Redakcję tego dzieła stanowią profesorowie wszechnic, prezosi towarzystw naukowych i przedstawiciele rządu, radca dr. N. Perić. Protektorat objął król Aleksander. Encyklopedji takiej nie posiada dotąd południe słowiańskie. (nz)

TEATR

Teatr marjonetek. Z Warszawy piszą nam: Od trzech lat istnieje na Zoliborzu przeznaczony dla dzieci teatrzyk marjonetek. Założył go art. dram. Sz. Baczyński. Przez pierwsze lata istnienia teatrzyk walczył z trudnościami programowymi, wystawiał inscenizacje znanych bajek. W ostatnim czasie autorka powiastek dla dzieci M. Kownacka dostarczyła kilku sztuk, specjalnie dla teatrzyku napisanych. Dekoracje i lalki wykonują pp. J. Wolffowa i Pawłowska. Wystawiono „Sztuki” O Kasi, co gąski zgubiła”, „O żaczku szkolaczku i zielonym skrzacie”, „O bajowych bajeczkach i świerszczowych skrzypeczkach”. Przedstawieniami teatrzyku zainteresowały się sfery pedagogiczne, gdyż skutecznie propaguje piosenki i melodie ludowe wśród dzieci. (tw)

NOWA FARSA O DOLARACH

Z Warszawy donoszą nam: Wystawiony w Teatrze Polskim „Król teatru” S. G. Kaufmana ma być komedią o teatrze amerykańskim, ale tak już się w Ameryce układa, że na jakikolwiek temat by ktoś sztukę napisał czy o polityce, czy o prohibicji, czy o miłości, zawsze będzie to sztuka o dolarze. O niego idzie, dokoła niego wszystko się kręci, człowiek ma wogóle prawo bytu na świecie amerykańskim o tyle, o ile służy za doczepek do dolara.

Tak i tym razem. W przedsięwzięciu teatralnym trzeba włożyć sporo dolarów, a nie mają ich ci, którzy by mieli ochotę na ten geszeft. Muszą więc znaleźć „dębienka”, którego się naciągnie, układając spółkę tak, aby w razie sukcesu finansowanej sztuki zysk przypadł naciągaczom, zaś w razie klapy aby zapłacił naciągnięty. Pierwsza część tej transakcji udaje się pysznie, mianowicie znaleziono osobę do naciągnięcia i sztuka padła. Aliści ów nabrany nabrał tymczasem czwartego na część swoich udziałów w skrachowanym przedsiębiorstwie. W tem całe powikłanie, bo za chwilę przychodzi naciągacz z powrotem do naciągniętego numer pierwszy i do naciągniętego numer drugi, proponując im odkupienie „akcji”. Czemu? Oto sztuka „zaczęła robić” całkiem niespodziewanie i warto do niej wrócić. Targ w targ, muszą biedni grandziarze wybuścić sto tysięcy dolarów za to, czego się niebacznie pozbyli po cenie o wiele tańszej. Ale się odbijają. Czyli: happy end, jak przystało na radośnie twórczą Amerykę. Kortyna zapada.

Grano bardzo żywo, zwłaszcza Samborski, Wesołowski, Lubieńska i Lapiński. Teraz tylko ciekawe, jak to „pójdzie”? Bo i w Europie teatr trzeba finansować, Ameryka nie ma na to przywileju. T. W.

MUZYKA

Opera włoska w Covent Garden. Z Londynu piszą nam: Jak corocznie, w czasie londyńskiego „season”, więc na wiosnę i wczesnym latem, odbędzie się w Covent Garden cykl przedstawień opery włoskiej. Potrwa on od 27 kwietnia do 3 lipca. Opery dawane będą przez pięć dni w tygodniu, z wyjątkiem soboty i niedzieli. Na programie znajduje się między innymi teatralogia „Pierścień Nibelunga”, która będzie powtórzona dwa razy ciągiem, oraz Verdiego „Falstaff”.

Dryguje Tullio Serafin z Teatro Reale w Rzymie, a wogóle ma się wrażenie, iż z Rzymu przejedzie do Londynu przeważna część zespołu, jak znakomity tenor Pertile, mezzosopranistki Casazza i Pederzoni, barytoniści jak Stabile i Franci. Poza tem z wielkich gwiazd śpiewa Benjamin Gigli, słynny tenor. (Am)

DWIE KSIĄŻKI O LWOWIE

Ukazały się jednocześnie dwie piękne książki o Lwowie. Obie wydane w Poznaniu. Poznań czyta się w kraju. Przed paru laty cały kraj zaprosił go do siebie urządzając mu wystawę, a teraz celuje w wydawnictwach, sławiących jego piękność.

Brylantową koroną naszej literatury krajoznawczej jest wydawnictwo „Cuda Polski”, podjęte przez R. Wegnera (Wyd. Pol.) w Poznaniu. Monografij w tym cyklu wyszło dotąd cztery: „Pomorze”, „Warszawa”, „Wielkopolska”, „Lwów”. Główna wartość tych publikacji polega na bogactwie i wytwórczości ilustracji. Zadaniem wydawnictwa jest oczarować Polskę i cały świat pięknociami Polski. Nauczyl dobywać to piękno na użytek popularyzacyjny artysta fotograf, miłośnik krajoznawstwa polskiego Jan Bułhak z Wilna. Firma R. Wegner postawiła tego rodzaju ozdobne wydawnictwo na nieznaną dotąd u nas stopie; przysłała im w tym względzie z pomocą drukarnia fotografurowa św. Wojciecha. Z dumą czytamy na karcie tytułowej: „Printed in Poland”.

„Lwów” skomponował z błyskotliwym talentem pisarskim i redaktorskim Stanisław Wasylewski, autor znany z paru wydań zarysu historycznego o Lwowie: „Przyjemne miasto”, teraz pokazał, jakie ono jest piękne.

Charakter albumowy książki nadał tekstem Wasylewskiego charakter feljetonowy; autor nie kusił się o wykład historyczny czy geograficzny, lecz szkicował pejzaż lwowski z jego Wysokim Zamkiem, parkiem Kilińskiego, wieżami kościołów, kaplicy Boimów, dziełami sztuki i kultury, ludźmi historycznie malowniczymi. Co szpetne (Ratusz) ukrył, co piękne wydobyl na plan pierwszy. Mógł wydać książkę o Lwowie dwa razy większą i jeszcze wieleby pominął. Brak np. tła etnograficznego, sztuki ludowej w muzeach, zbyt pobieżnie scharakteryzowany rozmach twórczy Lwowa przed wojną i rycerski w czasach walk o polskość. Te piękności Lwowa jako ramienia Polski w jej dziejach widział Sebastjan Klonowicz w r. 1584 i zapisał potomnym jako piękno wieczne:

Lwowie, my ciebie kornie pozdrawiamy,
Bo losy świata w twych murach się wazą!

Kto zakocha się we Lwowie po przeczytaniu powyższej książki, niech przeczyta zaraz „Iskry w popiołach” Zdzisława Dębickiego. Będzie miał możność poznać, jak przez wziernik, bardzo ważną dziedzinę życia wewnętrznego Lwowa (książka ta wyszła nakładem księgarskiej św. Wojciecha, str. 295). Wytrawny ten pisarz, władający prozą z wielką łatwością i wdziękiem, opowiedział swoje wspomnienia z czasu studjów na Uniwersytecie lwowskim w latach 1895—1899.

Nie był to byle jaki student ów Dębicki ówczesny. Pisał już w tych czasach prześliczne liryki i drukował. Towarzystwo Wydawnicze, do którego założenia Dębicki przykładał rękę, wydało kilka zbiorów jego poezji. Pozostawał w zażyłych stosunkach z wybitnymi przedstawicielami i ruchu umysłowego i politycznego, który wówczas, rodził się i skupiał we Lwowie; aniby kto przypuszczał wtedy, jakie plony wyda za parę lat dziesiątków!

Zakwitwały iskry tam, gdzie, zdawało się, już wszystko się zetliło. Zarzyc się poczynała nowa wiara.

Niby w popiele skra ukryta:
Choćby ostatnia pluc potęgą
Dmuchałmy w tę skrę bożą, aż łun spłonie
wstęga!

„Bo oto idzie czas zmartwychwstania, a zmartwychwstaną ci wszyscy, co tej zloczestej chwili zarania z wiarą czekali...”

Dokoła ognisk, które już zgasty po emigracji starej, powstańców z r. 1863, poczęli się we Lwowie skupiać banicini z zaboru rosyjskiego. I znowu ciche rodaków rozmowy, znowu plany, ale już inne metody. „Zbawienie leży pod Siermięgą!” — wołał poeta wielkopolski. Dębicki znalazł się w kole tych, którzy całą „pluc potęgą” dmuchali w tę „skrę Bożą”.

W przeczonym a ścisłym opowiadaniu Dębickiego daje się chwycić dotykalnie czasy ówczesnej Polski intelektualnej, a sylwety ludzi na tem tle występują z przedziwną plastyką, jak w howeli. Przesuwają się korowodem postacią godnie widzenia: Roman Dmowski, zakładający wtedy „Przegląd Wazechpolski”, Jan Popławski, Jan

Kasprowicz, Stanisław Szczepanowski, Tadeusz Romanowicz, Marcin Ernst astronom, Ignacy Domagalski i jego żona, Wacław Zmudski, Oswald Balzer i cały szereg profesorów, Stan. Przybyszewski i w. in.

Momenty biograficzne, charakterystyki osób doskonale się wiążą z obrazami życia miasta, kraju oraz instytucyj. Mamy więc żywo w oczach sejm, uniwersytet, życie prasy, literatury, za szczególną zaś sympatją autor kreśli dzieje instytucyj, które stworzyli sami „banicini”, mianowicie Związku Naukowo-Literackiego i Tow. Wydawniczego.

Obraz Galicji szkicowany przez Dębickiego, zyskuje na pogłębieniu perspektywy, przez związanie życia galicyjskiego z ruchem narodowym ogólnym, na który właśnie oni w swojej „kolonji” najlepsze mieli wejście. Opisy wysiłków koło wydawnictw, przeznaczonych dla zaboru rosyjskiego, a zwłaszcza koło przemycania ich za kordon, mają w sobie wiele epickiego charakteru. Jest mi znany zbliżony ten okres we Lwowie, przybywszy bowiem w r. 1902 do Lwowa, zastałem wszystko jak opisał Dębicki (i ludzi i stosunki). Ludzie miejscowi, z małą wyjątkami nie mieli już wyobraźni wszechpolskiej. Kiedy zaś zbliżała się wojna i poczęło się mówić szerzej o odbudowaniu państwa, wyobrażano sobie, że przyszła Polska to będzie Galicja z dodaniem jakichś skrawków, które poza nią zostały. Otóż ów ruch narodowy miał przedewszystkiem na celu uświadomienie rzeczy elementarnych — obudzenie polskiej wyobraźni o Polsce.

Dłatego ten ruch wytwarzał talenty literackie i na polu poezji (Wyspiański, Kasprowicz), jak i na polu politycznym.

Dębicki, jak widać z jego wspomnień, wkruszony był do głębi widokiem zarysowującej się w mgławicach idei odrodzenia. Miało to bowiem w sobie wiele poetyckiego. Naraził się też sam, podejmując się transportów „bibuły” do Warszawy.

Książka jego ma rys niezmiernie sympatyczny, mianowicie pisał ją człowiek nie przechwałki i porachunków na swą korzyść ze światem, lecz z potrzeby serca zapamiętania tego wszystkiego, co ludziom zawdzięcza. Książka prawa to jest i jasna i ciepła.

W chwili, gdy to piszę, Zdzisław Dębicki odbiera powinszowania, jako laureat nagrody literackiej miasta Warszawy. Jest to najwyższa nagroda, jaką w Polsce pisarz zdobyć może — i moralnie i materialnie. Stolica uczciła w nim rzetelną trzydziestoletnią pracę na niwie literackiej. Wolna Polska zdała sobie sprawę z tego, że ponad polityczne fundamenty i gospodarcze, ponad ściany siły i dobrobytu naród wznieść musi szteliste wieżycy cywilizacji i więcej jeszcze, bo wiązania ideowe w jej stropach. Pracują nad tem, jak pająki czy jedwabniki, ci, którzy z piersi swojej snują ideę, ład myśli, tradycje, poczucie piękna i żądę polotu.

Z pośród tych ludzi słusznie wyróżnić trzeba było czystość i umiłowanie pracy Zdzisława Dębickiego.

Zygmunt Wasilewski.

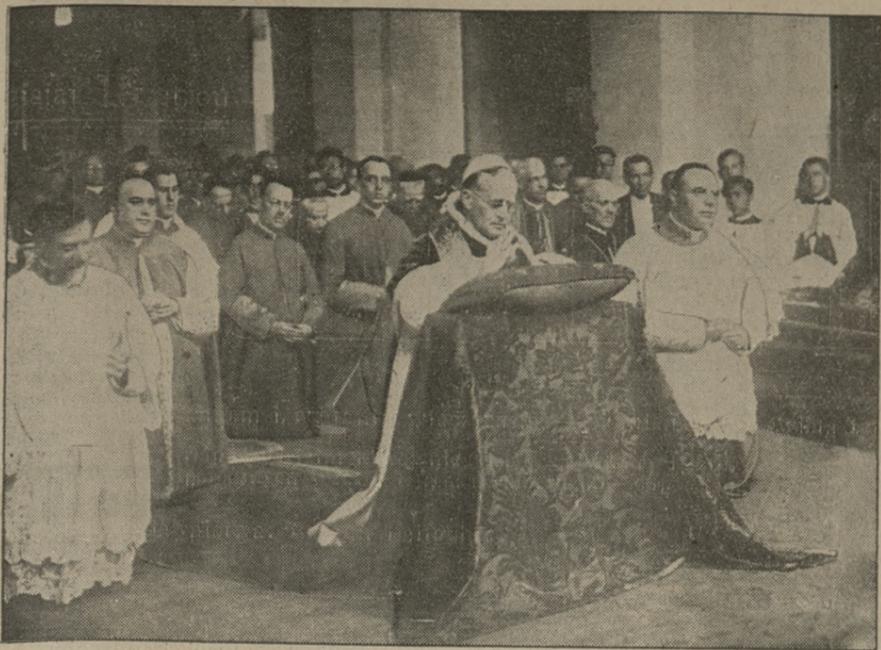
Pisma nadesłane

Przegląd Współczesny. Nr. 108. Treść: G. A. Borgese: „Duch literatury włoskiej”. — Z. Lempicki: „Cele i zadania szkół akademickich w Polsce”. — H. Jasiński: „Na marginesie nastrojów kryzysowych”. — S. Mackiewicz: „Czterdzieści jeden posiedzeń Komisji Konstytucyjnej”. — S. Łoś: „Reforma Konstytucyj”. — T. Parczewski: „Zabójstwo cesarza Aleksandra”. — A. M. Bocheński: „Dookoła Napoleona III”. — Obcy o Polsce. — Nowe wydawnictwa. — Uwagi. — Od Redakcji.

Teatr Ludowy. Nr. 4. Treść: T. Młynar: „Chór i kapela ludowa”. — J. Turwieski: „O pięknym mówieniu”. — J. Turwieski: „Inscenizacja pieśni”. — Praca w zespolech. — Ciekawe wydawnictwa. — Wiadomości organizacyjne.

Przegląd Literacki. Nr. 4. Treść: J. Lorentowicz: „Literatura a dzieje narodu”. — W. Jampolski: „Literaci w polityce i polityka w literaturze”. — W. Wolert: „Poezja w Polsce odrodzonej”. — w. l. a.: „Zbiorowe wydanie Kasprowicza”. — B.: „Książka o Sienkiewiczu”. — wt.: „Szkoła a społeczeństwo”. — J. S.: „Prawdy i bezrzecze”. — „Powstania polskie 1830 i 1863 r.” — „Solidaryzm”. — E. R.: „Fundusz Kultury Narodowej”. — J. L.: „Łódzka nagroda literacka”. — Dees: „Handel literacki”. — Literatura w prasie. — Książki z ostatniego miesiąca.

Papież Pius XI podczas otwarcia Kolegium Propagandy Wiary, przy której to okazji po raz drugi Ojciec św. wydalil się poza obręb Watykanu.

Jaki był niegdyś patriotyzm Gdańszczan

Na tle epizodu z życia Chodowieckiego.

Daniel Chodowiecki, sławny rytmik, był dzieckiem gdańskim. Wyrastkiem jednak opuścił rodzinne miasto i osiadł w Berlinie, gdzie pozostał już do końca życia jako poddany króla pruskiego. Dla Fryderyka W., wówczas panującego, nasz artysta żywił jak się zdaje podziw, bo nie raz rylcem swoim głosił jego chwałę z rezultatem jednak, o ile chodzi o artyzm, nie zawsze świetnym.

Spędziwszy już 30 lat w stolicy pruskiej, wybrał się Chodowiecki wreszcie do Gdańska, aby odwiedzić sędziwą matkę. Było to w roku 1773, po pierwszym rozbiórce Polski, w którym, jak wiadomo, Gdańsk coprawda nie został jeszcze wcielony do Prus, ale znalazł się otoczony zewsząd obszarami, które przypadły królom pruskiemu. Fryderyk II już poprzednio przejął miastu komunikację Wisłą. Pod Kwidzynem ustanowił urząd celny z baterją panującą nad obydwojną brzegami rzeki. Pobierał cło od zboża polskiego jak i od wywożonych towarów gdańskich, które przez to, doliczając koszty transportu, w Warszawie podnosiły się w cenie o coś 40%. Podobnie w roku 1772 zainstalowali się Prusacy z urzędem celnym pod Wisłoujściem. Możemy sobie wyobrazić, z jakimi uczuciami Gdańszczanie przyjmowali te z krańców bezwzględności przeprowadzane sposoby.

Chodowiecki w Berlinie zatopiony w swej sztuce, najwidoczniej nie wiedział nic o tej sytuacji. Był bowiem bardzo zdziwiony, bardzo niemile zdziwiony, gdy po domach patrycjuszów gdańskich wysłuchiwać musiał inwektyw, skierowanych przeciw Prusakom i ich królom. Skwapliwie notuje w swym dzienniku te bystro zaobserwowane przygody i wrażenia. Pierwszy raz spotkał się z objawami antypatii w domu bogatego armatora v. Rottenburga, w jego rezydencji letniej pod Wrzeszczem, gdzie w pięknym, w guście francuskim utrzymanym ogrodzie toczyła się przyjemna rozmowa wśród dystyngowanego towarzystwa. Nie u dzielił się do jej tonu dostroić jedynie niejaki p. Brunnatti, szwagier pana domu a z zajęcia sekretarz legacyjny francuski. Ten „dość nieznośny fircyk” pozwalał sobie na wycieczki przeciw królowi pruskiemu. „Nie wypadło mi odpowiadać na nie”, stwierdza nasz artysta z rezygnacją, — zresztą zapewne trudno nawet było dziwić się Francuzowi.

Ale niebawem miał się przekonać Chodowiecki, jak niechętni i nieufni wobec Prusaków byli i rodowici Gdańszczanie, i to niebylejacy. W domu pewnego mecenasa sztuki spotkał się z grubą, ba, najgrubszą rybą w Gdańsku, z samym prezydentem miasta. — Był nim wtedy niejaki p. Conradi, wiele sympatyczna postać. Był on, warto w nawiasie wspomnieć, ostatnim prezydentem Gdańska jako miasta handlowo wolnego, zostającego pod panowaniem, a w istocie raczej pod opieką króla polskiego. W ten sposób więc był on niejako bezpośrednim poprzednikiem smutnej pamięci p. Sahma... Otóż pan prezydent zgodził się wydać Chodowieckiemu przepustkę na zwiedzenie fortu wistoujskiego, mimo, że był Berlińczykiem; nie miał bowiem obaw, aby jako rodo-

wity Gdańszczanin był zdolen zdradzić tajemnice fortu. Zapewniał jednak naszego artystę, że nie dawniej jak przed kilku dniami odmówił pewnemu kapitanowi pruskiemu zezwolenia na zwiedzenie fortu. (I tu w nawiasie przypomnę, że akurat pół wieku później, bo w r. 1822, w tym forcie już Prusacy więzili Karola Marcinkowskiego, wówczas studenta uniwersytetu berlińskiego, oraz tuzin innych członków „Polonii”... niebezpiecznego związku studenckiego).

Wróćmy do roku 1773. Bawił wtedy, w Gdańsku od dłuższego czasu najwyższy duchowny dostojnik Polski, mianowicie Książę Prymas Gabriel Podoski. Figura to, jakich wiele spotykało się w czasach rozbiorów pomiędzy dygnitarzami polskimi, — najmita obcych dworów, Chodowiecki malował jego portret. Przy tej sposobności na dworze prymasowskim stykał się z głośnym wówczas lekarzem, dr. Maciejem Wolfem. Urodzony w Chojnicach, był on zanim przybył do Gdańska medykiem przybocznym ks. Czartoryskiego. W Gdańsku założył słynne obserwatorium astronomiczne. Otóż i ten znakomity uczoney bardzo nie lubił Prusaków i dawał temu usposobieniu wyraz, niezawsze w łagodnych formach, był bowiem żywego temperamentu.

Nawet w zacisznym klasztorze spotkał się Chodowiecki z uczuciami antypatycznymi. Zwiedzając opactwo w Oliwie, wdał się w rozmowę z oprowadzającym go bractwem, który jakoś niebardzo był w humorze. Na zapytanie, ilu jest zakonników w klasztorze, nasz artysta otrzymał odpowiedź, że stanowczo zawiele... a to dlatego zawiele, gdyż nie wystarczają już dochody klasztoru, jako że zostały sporo obcięte przez króla pruskiego. Ponieważ zaś wystawieni wojskowi Prusacy przyjmowani bywali do milicji gdańskiej, — złośliwy bractwiczek wyraził nadzieję, że żołnierze, jakich dostarcza miastu król pruski, będą chyba baczyć, aby nie zabrano klasztorowi jeszcze tego, co mu Król Jegomość łaskawie raczył pozostawić....

Z takimi uczuciami odnoszono się do Prusactwa w Gdańsku przed 150 laty; dały się one obserwować, jak w dzieliśmy nawet w życiu codziennym.

Zdaje się, że poczyniwszy opisane spostrzeżenia, po swej wizycie gdańskiej, tym dwumiesięcznym epizodem, i Chodowiecki zaczął podzielać zapartywania i sentymenty swych ziomków. Gdy bowiem po kilku latach po raz drugi wybiera się do Gdańska — aby po śmierci matki załatwić formalności spadkowe — oświadcza, że pragnie także odwiedzić swych ciemiężonych ziomków — „meine geplagten Landsleute... Skończyła się ta udreka dla nich, gdy w marcu roku 1793 wojska pruskie nie bez walki wkroczyły do Gdańska, ale z tem skończyła się też świetność miasta, tak polityczna jak gospodarcza.

Strzemlot.

Osiemnastu kolejarzy ukaranych

w związku z katastrofą kolejową
w Krakowie

Prezes dyrekcji kolei w Krakowie wydał w związku z głośną katastrofą na tamt. dworcu b. charakterystyczne pouczenia, w którym nadmienia m. in.,

że straty Zarządu Kolei wynoszą przeszło milion zł, że katastrofę spowodowało karygodne niedbalstwo kolejarzy służby ruchu oraz brak należytego nadzoru i kontroli, że dochodzenie ustaliło cały szereg b. znacznych naruszeń obowiązków służbowych, popełnianych przez personel stacyjny i pociągowy a mianowicie: 1) dyżurni ruchu i telegrafisci spali w czasie służby; 2) dyżurni ruchu wyręczyli się osobami niepowołanymi przy wydawaniu poleceń i podpisywaniu raportów oraz nie troszczyli się o zabezpieczenie biegu pociągów; 3) w biurach nie było planów sytuacyjnych stacji; 4) inspekcyjny w nocy nie interesował się sytuacją ruchową; 5) nie protokołowano poleceń telefonicznych. Wobec powyższego niezależnie od dochodzenia sądowego pracownikiem wytoczono dyscyplinarkę i 1 telegrafistę wydalono; zawieszono zaś w służbie: 2 dyżurnych ruchu, 1 maszynistę, 1 telegrafistę i 1 kancelistę technicznego, przeniesiono do innej służby 2 dyżurnych ruchu, 2 telegrafistów oraz inspekcyjnego.

Czy jednak wobec 15-procentowej niżki poborów zwiększy się należyte wydajność pracy, można wątpić. Nawet kontrolerzy zbyt słabo interesowali się najważniejszą gałęzią służby ruchowej, którą w dodatku powierza się nieraz młokosom, mającym ukończone zaledwie 1-roczone kursy fachowe, lecz nie posiadającym należytego wykształcenia i przynajmniej kilkuletniej praktyki

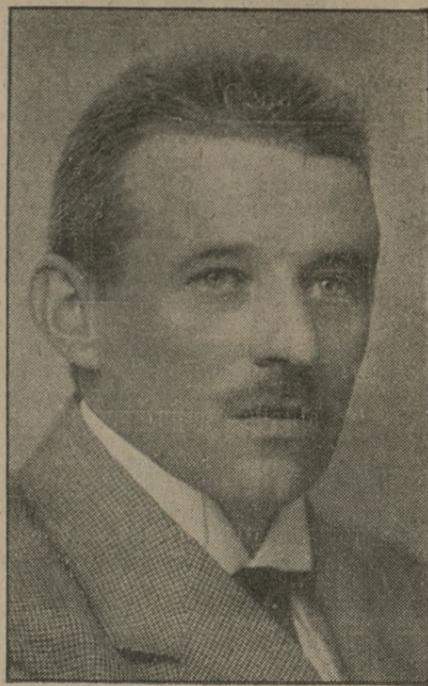
Przed wojną wysoce odpowiedzialne stanowisko dyżurnych ruchu powierzano starszym, rutynowanym, pracownikom, należyte opłacanym, którzy wskutek tego cenili jak należy swe stanowisko. Nie było wówczas tak jaskrawego lekceważenia obowiązków służby ruchu i bezpieczeństwa podróży, jak to się dzieje obecnie. (O.)

Detektywki w policji angielskiej

Na usługach słynnego Scotland Yard, kryminalnego oddziału policji angielskiej, znajdują się w Londynie od niedawna dwie piękne i młode damy, których nazwiska pozostają w najściślejszej tajemnicy. Damy te oddają angielskiej policji kryminalnej usługi wręcz nieobliczone i przyczyniły się do wykrycia niejednego wielkiego przestępstwa, a zwłaszcza — przestępstwa.

Od lat kilku Scotland Yard zauważył, że w londyńskim świecie przestępczym znakomicie zwiększyła się liczba kobiet jako „dowódczyni” szajek bandyckich. Przy wykrywaniu przestępstw tych angielska policja natrafiła na wielkie przeszkody i wtedy właśnie wpadła na pomysł zaangażowania detektywek specjalnie w celach walki z przestępcami rodzaju żeńskiego.

Właśnie przed rokiem zaangażowano dwie młode kobiety, które pochodzą z londyńskich kół towarzyskich. Obie detektywki spełniają swą trudną rolę z wielkim zapałem i jak dotąd rezultaty ich pracy są wręcz znakomite. Z wyjątkiem paru najwyższych urzędników policji, nikt nie zna nazwisk młodych detektywek, które dzięki swym stosunkom towarzyskim, elegancji i wytworności mogą być w najelegantszych lokalach Londynu, nie wzbudzając w nikim podejrzenia. Pijąc, tańcząc i bawiąc się w londyńskich klubach nocnych czy domach gry — obie panie nie zaniedbują zbierania arcyciekawych wiado-

Kazimierz Żuromski,

advokat i notariusz, wraz z małżonką Krasnorodą z Rydygierów, obchodzą dzisiaj, 30 bm., srebrne gody małżeńskie. Jubilat zalicza się do najdawniejszych przedstawicieli miejscowej palestry i cieszy się wielką sympatją w szerokich kręgach społeczeństwa. Ad multos annos!

mości, które przesyłają Scotland Yardowi, wyjawiając różne ciekawe szczegóły o nocnych bywalcach lokali rozrywkowych.

Jak dotąd — cały szereg kobiet ze świata zbrodni na wielką skalę, wpadł w ręce policji angielskiej jedynie dzięki informacjom dostarczonym przez dwie młode i wytworne damy - detektywki.

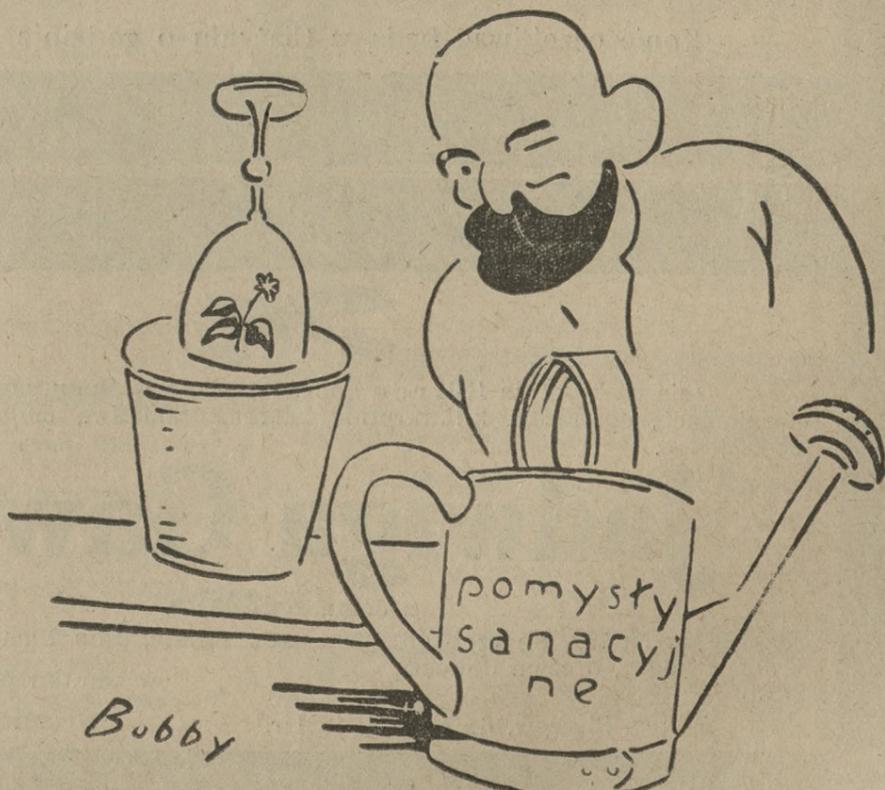
2000 głośników

w hotelu nowojorskim.

W najbliższym czasie będzie otwarty w New Yorku nowy pałac hotelowy pod firmą „Waldorf - Astoria Hotel”. Olbrzymi ten gmach będzie posiadał instalację radjowa, jakiej dotychczas jeszcze nigdzie nie było. Specjalna nowoczesna aparatura chwycić będzie wszystkie najważniejsze audycje doby bieżącej i transmitować je będzie na głośniki do 2.000 pokoi gościnnych. Aby mieszkańcy pokoju umożliwić wybór wśród tych audycji do każdego numeru doprowadzone będą kable w liczbie sześciu, które można włączać do głośnika dowolnie. Hotel będzie miał prócz tego własną stację nadawczą dla nadawania muzyki lokalnej, filmów dźwiękowych i komunikatów hotelowych. Dla specjalnych „entuzjastów radja” urządzono osobno 150 pokoi z odbiornikami oddzielnymi, mającymi połączenie z anteną centralną, zawieszoną na wysokości 180 metrów ponad poziomem ulicy.

Królem złodziei we Włoszech.

Królem złodziei we Włoszech jest z wieku i urzędu 83-letni starzec, Raffaello Legnani, który osiągnął rekord popełnionych kradzieży kieszonkowych i odsiedzonych kar. Znany policji pod nazwą „króla złodziei” został Legnani aresztowany ostatnio na via Carlo Alberto w Medjolanie podczas wyczynu ściągania pieniędzy z cudzej kieszeni o swojej.

Jak ta roślina „nowej konstytucji” rozwija się słabo...

Nie dajcie się w błąd wprowadzić

Żądajcie przy zakupie nalepek 3-majowych z napisem „TCL”, bo tylko takie wydało Towarzystwo Czytelników Ludowych i tylko pieniądze za takie nalepki pozostaną w Towarzystwie Czytelników Ludowych na krzewienie oświaty. Dołem dwie książki z napisem „TCL” — górą orzełek na okrągłym polu z napisem „3 Maja” (bez roku), oto prawdziwe nalepki Towarzystwa Czytelników Ludowych. Wszelkie inne są niewiadomego pochodzenia.

Tak samo chorągiewki, wydane przez Towarzystwo Czytelników Ludowych mają napisy „TCL”. Nalepki te, chorągiewki i inne emblematy nabyć można w biurze Towarzystwa Czytelników Ludowych, Fr. Ratajczaka 16, tel. 10-50 — a na prowincji w bibliotekach i komitetach T. C. L.

Koncert serbo-łużycki

odbędzie się w Poznaniu 10 maja

Serbo - Łużycanie, znajdujący się w najcięższych warunkach, zbudzili w okresie powojennym ogólne zainteresowanie i sympatię wśród braci słowiańskich. Szczególnie Czesi żywo i wydatnie zajęli się ich dolą; objawem tego są liczne towarzystwa organizujących wprost niezliczoną ilość odczytów, koncertów, wieczornic, wycieczek itp., zmierzających do zaznajomienia społeczeństwa z zagadnieniami najmniejszego narodu słowiańskiego — Serbo - Łużycan. Niedawno Czesi silnie zmanifestowali swe uczucia, oddając hołd wielkiemu kompozytorowi łużyckiemu Bjarnatowi Krawcowi, który w roku obecnym obchodzi siedmdziesiąty rok swego pracowitego, służbie narodowej poświęconego żywota. Podróż Bjarnata Krawca po Czechach była triumfalnym pochodem, a koncerty łużyckie stały się rodzajem święta słowiańskiego.

Dzięki staraniom poznańskiego Tow. Przyjaciół Serbo - Łużycan, odbędzie się wkrótce, bo już 10 maja, koncert łużycki, w którym udział weźmie kompozytor Bjarnat Krawc. Zanim w programach podane będą szczegóły, już dzisiaj zaznaczyć możemy, iż koncert zapowiada się nadzwyczaj korzystnie. Chór mieszany odśpiewa szereg pieśni

górno- i dolnołużyckich pod batutą kompozytora. Następnie utwory muzyki łużyckiej wykonają pp. prof. Łukasiewicz i Pawlak; poatem występy rodowitych Łużyczanek, p. Krawcówny, primadonny opery brunświckiej, i p. Meranki Lesawic — literatki, wypełnią program. Akompanjować będzie p. Bjarnat Krawc, który ułożył cały program, co daje rękojmię o wysokości wartości koncertu.

Niewątpliwie koncert ten zbudzi szerokie zainteresowanie w kołach artystycznych jak i w tych, którym zagadnienia słowiańskie nie są obce.

SPORT

Hippika

Wiosenne zawody konne Wielkopolskiego Klubu Jazdy Konnej odbędą się w dn. 2 i 3 maja na pięknym torze konkursowym Hipodromu Poznańskiego (ul. Grunwaldzka za szpitalem Dżakonisek). Początek kalendarzowo o godz. 16. Zawody wzbudzą niewątpliwie jak zwykle wielkie zainteresowanie znawców hippik, jak również miłośników sportu konnego.

O puchar Davisa

W dalszym ciągu spotkań między uczestnikami kursu treningowego w Warszawie Hebda uległ Tłoczyńskiemu a J. Stolarow pokonał Warmińskiego. Mecz Hebda i Tłoczyński odbył się naskutek nacisku kierownictwa „Legji”, mimo stanowczej odmowy Hebdy, który jest przemęczony, a ponadto ma obolałą rękę. Spotkanie to zareklamowano jednak w prasie i przeprowadzono je również ze względów kasowych. Hebda zmuszony do gry wbrew swej woli właściwie tylko statystował na placu i nie wysiłał się zupełnie, przegrał więc bez walki 1:6, 4:6, 2:6. Zaznaczyć jednak trzeba, że Tłoczyński grał lepiej niż w poprzednim spotkaniu. Stolarow pokonał Warmińskiego 4:6, 3:6, 3:6; meczu tego nie można również brać jako istotnego probierza sił, gdyż War. był zupełnie nie w formie, odbijał jedynie piłki Stolarowa, który je kończył przy siatce. W czwartek — ostatnim dniu kursu rozegrane zostaną gry podwójne, oraz rewanż Warmiński i Witman. Prócz tego walczy Warmiński w piątek w pięciocetowym spotkaniu z Tłoczyńskim.

Piłka nożna

Zarząd PKS obsadził zawody ligowe w dniu 3 maja br. w następujący sposób: „Legja” i „Lechja” w Warszawie, p. Schneider, „Garbarnia” i „Cracovia” w Krakowie p. Rutkowski, „Pogoń” i „Wisła we Lwowie

p. Słomczyński, „Warta” i „LKS” w Poznaniu p. kpt. Baran, „Ruch” i „Polonia” w Król. Hucie p. dr. Lustgarten.

Na dochód dnia PZPN odbędzie się w dn. 10 maja szereg spotkań w całej Polsce. Program zawodów organizowanych przez Pozn. OZPN już podawaliśmy. Na Śląsku będą następujące mecze: w Król. Hucie — „AKS” oraz „Chorzów” (komb.) i „Śląsk” oraz „Naprzód” (komb.); w Mysłowicach — „K. S. Mysłowice” i „Liga” l. b.; w Rybniku — Katowice i Rybnik; w Bielsku — B. B. S. oraz Szturm (komb.) i Biała oraz Lipnik (komb.). — We Lwowie odbędzie się spotkanie „Czarni” i „Pogoń”, pierwsze w tym roku. „Lechja” wyjeżdża w celach propagandowych do Równego, a w Stanisławowie, Tarnopolu i Przemyślu spotkają się miejscowi rywale. — Kraków będzie miał największą atrakcję, mecz Południe i Północ oraz cały szereg lokalnych rozgrywek. Kapitanem związkowym Południa został przez PZPN mianowany p. Synowiec, znany i zasłużony działacz sportowy w Krakowie. — W Częstochowie spotka się reprezentacja miasta z „Cracovią”, a w Sosnowcu — również reprezentacja Zagłębia z „Ruchem” z W. Hajduk. — Łódzki okręg urządzi zawody lokalne w Łodzi, Pabjanicach, Piotrkowie, Kaliszu, Koluszkach, Zgierzu itd. — Do Lublina wyjeżdża ligowa „Polonia” osłabiona brakiem graczy oddanych do reprezentacji Północy, a w Siedlcach spotykają się miejscowi rywale. — Białystok rozegra zawody o puchar wschodni z Wilnem, albo w razie odmowy Wilna wyjedzie warszawska ligowa „Legja” kombinowana. — Warszawa będzie oglądała tylko słabsze spotkania. Na Pomorzu grają miejscowi rywale.

„Warta” która poprawia się z meczu na mecz pokazała licznie zebranej publiczności walczyć z „Pogonią” skuteczną grą zatem spodziewać się można w niedzielę interesującego meczu. Również zespół Łodzi znajduje się w doskonałej formie to też w niedzielę oczekiwać należy tłumów publiczności; już dzisiaj w sprzedaży, zakupiono większą ilość biletów.

O mistrzostwo kl. A PZOPN grają w niedzielę: o godz. 11 „Legja” i „Sparta” na boisku „Sparty”; o godz. 14: „Warta” i „Ostrovia” na boisku „Warty” oraz o godz. 16: „HCP” i „OKS” na boisku Cegielskiego. W Lesznie spotykają się o godz. 16: „Polonia” i „Olimpia” oraz o tej samej godzinie w Gnieźnie „Sokół” i „Stella”.

Pięściarstwo

Kurs pięściarski „Sokoła” pod kierownictwem instr. p. Stamma rozpoczyna się w piątek. Zgłoszenia przyjmują się jeszcze przed treningami, które odbywają się we wtorki i soboty o godzinie 20 w hali „ośrodek” p. trener Stamm.

DYWANY ŻYWIECKIE
na
TARGACH POZNAŃSKICH.
nr 944

Pływanie

Zarząd PTP oddaje swą pływalnię do dyspozycji swych członków i odnośnym klubom z dniem 3 maja o godz. 15. W związku z tem, uprasza się wszystkich członków czynnych PTP o przybycie na suchu trening, który odbędzie się na pływalni dnia 3. 5. o godz. 15 pod przewodnictwem kapitana sportowego PTP.

SKRZYŃKA DO LISTÓW

— **Urzędnik państwowy.** Sprawa ta do redakcji nie należy; prosimy zwrócić się osobiście w administracji naszej do p. Leśniewicza w godzinach od 9 do 13 lub od 16 do 18. (K)

— **Kanałowa.** Pieniądze utracili wartość z powodu dewaluacji marki; bank obliczył zgodnie z przepisami rozp. Prez. Rzplitej z 14. 5. 1924. W sprawie drugiej odpowiemy później. (K)

— **Wejot, Toruń.** W jakimkolwiek podręczniku do historii muzyki; radzimy zapytać w księgarni. (K)

— **Dyrektor.** Art. 5 ustawy emerytalnej: Zaopatrzenie emerytalne może ulec zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu tylko z tytułu alimentów, jakoteż zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu lub administracyjnemu z tytułu należności Skarbu Państwa. Wysokość zapowiedzeń i zajęć wynosi dla alimentów 2/5 zaopatrzenia em., dla należności Skarbu Państwa 1/5. — Każda umowa jest prawnie ważna, jeżeli jest zgodna z ogólnymi przepisami prawnymi; również ustna. (K)

— **Pe-Jot.** Może uważać, jeżeli Pan płaci za zajmowaną część mieszkania (K)

— **Z. Z. Poznań.** Niech Pan w każdym razie się zgłosi. (K)

— **Ch. S. padek.** Nie znajdujemy takiego ogłoszenia Radzimy zwrócić się w tej sprawie do Wydziału Konsularnego Min. Spraw Zagr. w Warszawie. (K)

— **P. Bernard R. Borzestowo.** Pieniądze te utracili wartość z powodu dewaluacji marki. (K)

— **Paszport.** Niech się Pan stara o przedłużenie w starostwie Poznań i o wizę w konsulacie francuskim. (K)

— **Zredukowany prac. um.** Kategoria V, w urzędzie skarbowym. (K)

— **Fotografowi.** Należy wykupić świadectwo i płacić podatek obrotowy. (K)

Dnia 28 kwietnia 1931 roku, o godz. 4 po południu, zasnęła w Bogu, po długich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., w 77 roku życia, nasza ukochana Matka, Babka i Ciotka, ś. p.

z **Wysogotów Zakrzewskich**

Maryja Paliszewska

Dziecko Marji

Złożenie zwłok do grobowca rodzinnego w Gębicach, odbędzie się w sobotę, dnia 2 maja, o godzinie 10,30 przed południem.

Konie oczekiwać będą w Ciężyniu o godzinie 9,30 rano.

W głębokim smutku pogrążeni

zw 29115

dzieci, wnuki i rodzina.

Dnia 29 kwietnia 1931 r., o godz. 7 zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona kilkakrotnie Sakramentami św., moja najdroższa żona, siostra, ś. p.

Jadwiga Gawlik

z domu **Kulińska**

przeżywszy lat 72. Pogrzeb odbędzie się w sobotę, dnia 2 maja o godz. 10 rano z domu żałoby, o czym donoszą

nr 9744

Zduny, Pleszew, dnia 29. 4. 1931 r.

w smutku pogrążeni

mąż i rodzina.

Dnia 28 b. m. o godz. 20-tej rozstała się z tym światem, nasza najukochańsza siostrzyczka i wnuczka ś. p.

Zofja Marja Haremzanka

uczennica szkolna

przeżywszy lat 16. Pogrzeb odbędzie się w piątek dnia 1 maja o godz. 4 po południu z domu żałoby przy ul. Kościelnej 2, na cmentarz parafialny w Jeżycach.

zw 29 108

W ciężkim smutku pogrążone
rodzeństwo z babcią.

Dnia 29 kwietnia 1931 r. zasnęła w Bogu, po długich, ciężkich cierpieniach, opatrzona kilkakrotnie Sakramentami św., moja najdroższa żona, ukochana mateczka, córka, ś. p.

Karolina z Niezychowskich Moszczeńska

przeżywszy lat 42.

dziecko Marji

Nabożeństwo żałobne za spokój duszy ukochanej Zmarłej odbędzie się w poniedziałek, 4 maja r. b. o godz. 10 przed poł. w kościele parafjalnym Matki Boskiej B. na św. Łazarzu, poczem eksportacja do krzyża obok cmentarza farnego przy ul. Grunwaldzkiej i przewiezenie zwłok do grobowca w Lubasz.

Ciężko strapieni

Poznań, 30. 4. 1931 r.

mąż z córeczkami, ojciec i rodzina.

dw 3471

Zakład Pogrzebowy Bracia Nowak, Poznań, Plac Nowomiejski 10. tel. 1046.

**Zalobne
Kapelusze**

stale na składzie

T. Ludwiig

Poznań, Szkolna 9.

Pw 9510-1,70

Dzisiaj i zawsze ląduję

**JAZZ
PALAIS**

**Dancing - Restauracja
Ogród - Kawiarnia**

Najpiękniejsze miejsce
wycieczkowe Poznania

Sołacz — Sołacka 1
Lokal otwarty do 6 rana
dw 3494

Koło Lokalne Organizacji
Przysposobienia Kobiąt do
Obrony Kraju zaprasza na

Wielką Rewję Mód Wiosennych
z salonów W. Pani J. Bonin,
W. Pani J. Morańskiej i W. Pani
P. Płotki. zw 29 117

Wielka Rewja Mód, połączona
z herbatką i tańcami,
odbędzie się **dnia 3 maja**
1931 r. o godz. 17 w **Palais
Royal**. Wstęp łącznie z pod-
wieczorkiem 4,— zł.

Dochód przeznaczony na
zakupienie sprzętu ćwicze-
bnego dla hufców żeńskich.

CERATY

obrusy i z metra kupuje
się bardzo korzystnie

u Waligórskiego

w Poznaniu:

przy ul. Pocztowej 31

na przeciw poczty

i w Bydgoszczy:

Gdańska 164

obok Hotelu pod Orłem

We wtorek, dnia 28 kwietnia, rozstała się z tym światem, opatrzona św. Sakramentami, ś. p.

Marja Magdalena Dannemannówna

w 70 roku życia. Pogrzeb odbędzie się w piątek, 1 maja, o godz. 15 z Zakładu św. Józefa na cmentarz farny.

zw 29 109/10

Rodzina.

Dnia 28 b. m. zmarła nasza pracowniczka ś. p.

Helena Świtałówna

Zmarła dzięki swej pilności i sumiennosci pozostawiła u przełożonych i współpracowników jaknajlepszą pamięć.

Zarząd

nw 9747 **Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu.**

We wtorek, dnia 28 kwietnia 1931 r. zasnął w Panu, opatrzony św. Sakramentami, ś. p.

Kazimierz Sas Jaworski

przeżywszy lat 44. Pogrzeb odbędzie się w sobotę, 2 maja rb. o godz. 15-tej ze szpitala miejskiego na cmentarz farny, o czem zawiadamiają

zw 29 101

w ciężkim smutku pogrążeni
żona, brat, siostra i rodzina.

Dnia 29 kwietnia 1931 r. zasnął w Bogu po ciężkiej chorobie, opatrzony Sakramentami św., mój najdroższy mąż, nasz ukochany tatuś, brat, zięć i szwagier ś. p.

Marcin Zdanowski

przeżywszy lat 46. Pogrzeb odbędzie się w sobotę, dnia 2 maja 1931 przed poł. o godz. 10 z domu tałoby w Połajewie.

W ciężkim smutku pogrążeni
żona z dziećmi i rodzina.

Połajewo, dnia 30. 4. 1931.

zw 9470

Zakład Pogrz. Bracia Nowak, Pl. Nowomiejski 10. tel. 1046.

Dnia 28 kwietnia o godz. 1 w poł. zasnęła w Bogu nagle moja droga, najlepsza i niezapomniana ciocia ś. p.

z Baranowskich

Katarzyna Pytlińska

II voto Michalakowa

przeżywszy lat 85. Pogrzeb odbędzie się w piątek, 1 maja o godz. 5 po poł. z zakładu św. Józefa na cmentarz farny.

Józefa Ślaska, siostrzenica.

Poznań, Gwarna 17.

zw 29 100

Co dopiero ukazał się nowy Remarque

„Der Weg zurück“

Cena w opr. zł 16,50, w brosz. zł 11,—. Do nabycia w Księgarni Rehfelda, Poznań, ul. Kantaka 5.

nw 9749

BACZNOŚĆ!

Świeże fladry bałtyckie 1/2 kg 90 groszy.

Świeże łupacze 1/2 kg 75 „

oraz **kabeljon** na kotlety i **łososie wiślane** poleca:

POZNAŃSKA CENTRALA RYB

Aleje Marcinkowskiego 5 — Telefon 2571.

zw 29 104

Za spokój duszy ś. p.

Teresy Gantkowskiej

odbędzie się w pierwszą rocznicę Jej zgonu, w sobotę, dnia 2 maja b. r.

msza św.

o godz. 8 rano w kościele św. Wojciecha.

zw 29 103

Rodzina.

Poznań, 30. IV. 1931.

„CARROSIN“ Tow. Akc.

Fabryka Guzików w likwidacji

Walne zebranie akcjonariuszy odbędzie się 12 maja 1931 r. o godz. 11 w lokalu fabrycznym w Poznaniu, ul. Wenecjańska 16-17. Porządek obrad ogłoszono w Monitorze nr. 92. Pw 10 773-17,74

ZASTĘPSTWO

krajowych firm **przyjmie** młody kupiec z kaucją i własnym samochodem. Oferty Kurjer zw 29 086

Najprzewielebniejszym: Ks. Infułatowi Rućkiemu, Ks. Prałatowi Czechowskiemu, Ks. Kanonikowi Jęsiakowi, Przewielebnemu Duchowieństwu, JWielmożnemu Panu Patronowi, Przedstawicielstwu Władz, oraz wszystkim Przyjaciołom, Znajomym i Parafjanom za oddanie ostatniej przysługi i objawy współczucia z okazji śmierci ś. p.

ks. prałata Józefa Marciniaka

składam serdeczne

Bóg zapłać!

W imieniu rodziny
brat.

zw 29 113

W NAJPIĘKNIEJSZYM MIESIĄCU —

NAJPIĘKNIEJSZE PÓŁBUCIKI.

Rata

29.90

Fason 2645-28
Kombinacja czarnego matowego boksu z lakierem, lub koloru beige z brązowym. Na półwysokim obcasie.

29.90

Fason 9875-62
Z lakieru są elegancko ozdobione imitacją jaszczurki, jasnokolorowe mają ozdobę z różnokolorowych skórek.

8.90

Fason 2851-29
Pantofelek dla małych elegantek z lakieru lub koloru beige, rozkosznie ozdobiony.

16.90

Fason 2842-05
Lakierowany pantofelek dla dziewcząt na niedziele i święta. Na codzień z brązowego boksu.

19.90

Fason 7945-69
Sandalkowe pantofelki z ładną dziurkowaną ozdobą w kilku jasnych kolorach. Są tanie i bardzo wygodne.

19.90

Fason 2945-11
Wygodny i praktyczny półbucik ze sprzączką do codziennego użytku z czarnego lub brązowego boksu.

29.90

Fason 9805-61
Wytworny wiosenny fason. Czółenko na popołudnie z lakieru lub w modnych kolorach.

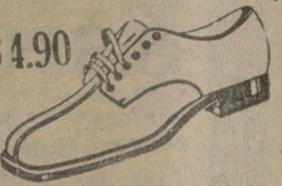
19.90

Fason 1137-03
Na upalne dni szary lub płócienny półbucik odpowiedni na plażę i spacer. Jest bardzo lekki i wygodny.

34.90

Fason 9637-21
Półbuciki, które zyskały najwięcej odbiorców. Czarne i brązowe na codzień, z lakieru do tancerki, na wizyty.

34.90

Fason 6627-08
Sportowe męskie półbuciki z delikatnego brązowego boksu. Nadają się specjalnie do krótkich spodni.

K-235.

Pw 10 751-Ba, 68

NA PIĘKNE WIOSENNE DNI!

MATERJAŁY

w prześlicznych deseniach na kostjomy, garnitury i płaszcze wiosenne jak i wszelką bieliznę, pończochy, rękawiczki w wielkim wyborze poleca najtaniej

F. WOŹNIAK
POZNAŃ
ul. Kramarska 16.

Pw 10 774/775-16.220/21

Pełny wspaniały biust

Jak go zdobyć w krótkim czasie, wskazuje bezpłatnie **Pani E. Feldt, Gdańsk, Leegethor 15/62.**

nw 8926

Leczenie i wypoczynek w

Karlsbadzie

Informacje przez wszystkie biura podróży, przez T-wo „Unitas“, Warszawa, Miodowa 10 oraz przez Zarząd Uzdrawiska Karlsbad. Naturalną wodę mineralną oraz naturalną sól źródłaną wysłał Karlsbader Mineralwasserversendung Löbel Schottländer, G. m. b. H., Karlsbad. Tw 1280

Tydzień golenia na nasz koszt

Wystarczy przesłać nam kupon by w ciągu tygodnia poznać co znaczy prawdziwy komfort w goleniu.

Miljony mężczyzn używa krem do golenia PALMOLIVE co rano. Tę olbrzymią liczbę zwolenników pozyskał krem PALMOLIVE dzięki jednej zasadzie: Nie namawiamy nikogo na kupno, póki na nasz koszt nie przekona się każdy o zaletach naszego kremu.

Na 100 mężczyzn, którzy spróbowali raz kremu PALMOLIVE, 86 nie używa już innego kremu czy mydła do golenia.

Krem PALMOLIVE posiada pięć wybitnych zalet:

1. Pieniać się rośnie 250 krotnie.
2. Wydelikatnia zarost w przeciągu 1 minuty.
3. Przez 10 minut zachowuje pełną pianę.
4. Silne bańki mydlane trzymają pionowo włosy zarostu.
5. Dzięki zawartości oleju palmowego i oliwkowego, po goleniu ma się przyjemne uczucie świeżości.

Duża Tuba
Zł. 4.—

TYDZIEŃ GOLENIA ZA DARMO!

Prosimy wysłać wyrażenie, imię, nazwisko i adres i przesłać do COLGATE-PALMOLIVE Warszawa, Ryńska 6.

Imię i nazwisko _____
Miejscowość _____
Ulica _____

Uwaga! „KLEPPER“
składaki (kajaki) turystyczne, wystawione na „Targach Poznańskich“ obok basenu na wolnym polu.

Adam Krysiwicz,
św. Marcin 16/17.
Pw 10 781-54.332

Wielka firma eksportowa
poszukuje
doświadczzonego urzędnika

do korespondencji polsko-niemieckiej (możliwie także angielskiej). Pożądana znajomość księgowości do nadzoru nad kontrolą rachunkową. Reflektanci w wieku tylko do lat 35 z długoletnim doświadczeniem zechcą składać oferty z odpisami świadectw i krótkim życiorysem pod zw 29 096 do ekspedycji Kurjera Poznańskiego.

Poszukuję ubikacyj
na przemysł fabryczny, parterowych, obszernych, masywnych przy ulicy Wielkiej lub w pobliżu. Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego pod zw 29 116

Linoleum
gładkie w różnych kolorach i deseniach oraz
dywany i chodniki
kupuje się bardzo korzystnie
u Waligórskiego
w Poznaniu:
przy ul. Pocztowej 31 na przeciw poczty
i w Bydgoszczy:
Gdańska 154 obok Hotelu pod Orłem

Pw 8 731-49.38

Defektywne
biuro
Greif
od 20 lat
Ratajczaka nr. 15 (Apollo).
Obserwacje, wywiady.
zw 29 058

TAPETY
kupuje się bardzo tanio u
WALIGÓRSKIEGO
w Poznaniu
ul. Pocztowa 31
i w Bydgoszczy
ul. Gdańska 164 obok Hotelu pod Orłem.
Pw 10 816/17-14.61.62

MOTOCYKLE angielskie
Angielska fabryka odda wyłączną sprzedaż na poszczególne województwa. Reflektuje się na poważnych zasobnych odbiorców. Zgłoszenia sub: „Wylączność 111“ do Tow. Reklamy Międzynarodowej; g. r. Rudolf Mosse, Warszawa Marszałkowska 12/ Tw 1409

ORIGINAL TOODYEAR WELT

29⁸⁰

Specjalny Magazyn Obuwia Męskiego

Poznań, ul. 27 Grudnia 3.

Niniejszem podajemy do wiadomości, że w czasie od 1 maja - 30 września 1931 r. biura nasze otwarte będą dla Szan. Publiczności od godz. 8,30 - 14, w soboty do 1.

Bank Pożyczkowy Spółdzielczy z odp. nieogr.

Poznań, ul. Marszałka Focha 47.

Poznań, dnia 30 kwietnia 1931 r. dw 5157

Mężczyźni! Nowe siły Pat. polski Nr. 11132

daje jedynie rewelacyjny, opatentowany w wielu krajach kulturalnych aparat „Nr. 111” Naukową broszurkę niezmiernie interesującą i zawierającą dysertacje i opinie wielu poważnych osobistości nauki lekarskiej — wysyłamy dyskretnie i bezpłatnie. Adresować: „INVENTUS”, BIURO HANDL. Lwów, Jagiellońska 20. Pw 10341-72.22

Elegancki „FIAT”

75-konny, limuzyna, 6-osobowy, bardzo dobrze utrzymany tania do nabycia. Nadaje się do celów reprezentacyjnych. Reflektantów uprasza się o zgłoszenie do Kurjera Poznańskiego pod nr. zw 29 102

SMALEC

krajowy czysto wieprzowy zł 2.40 kg. Poszukujemy zastępcy na Pomorze. nw 9740

Fabryka Smalcu M. Masłowski, Warszawa, N. Świat 26.

Magistrat miasta Obornik ogłasza niniejszem

KONKURS

na stanowisko lekarza weterynarii i zarazem dyrektora Rzeźni Miejskiej i Bekoniarni.

Warunki wymagane:

- 1) obywatelstwo polskie,
- 2) dyplom lekarza weterynaryjnego,
- 3) znajomość oprócz polskiego jednego z języków francuskiego, angielskiego lub niemieckiego,
- 4) własnoręcznie napisany życiorys.

Posada jest kontraktowa i do objęcia z dniem 1 czerwca b. r. Roczny ubój w rzeźni przewiduje się m. i. na około 30.000 sztuk świń na eksport. W czasie wolnym od służby można wykonywać prywatną praktykę weterynaryjną.

Zgłoszenia z podaniem warunków swych pretensji (od szkicu ubitych zwierząt albo ryczałt miesięczny) należy kierować do Magistratu miasta Obornik w terminie do 15 maja b. r. dw 3468

Oborniki, dnia 28 kwietnia 1931 r.

Magistrat. Marsfeld, burmistrz.

Spółka Akcyjna H. Cegielski w Poznaniu

zaprasza swoich akcjonariuszy na

Zwyczajne Walne Zebranie

które odbędzie się w Poznaniu, dnia 1 czerwca 1931 r., o godz. 12 w południe na sali Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, plac Wolności 15, z następującym porządkiem obrad:

1. Sprawozdanie Zarządu z przebiegu interesów za rok 1930,
2. Przedłożenie bilansu i rachunku strat i zysków,
3. Sprawozdanie Rady Nadzorczej i Komisji Rewizyjnej,
4. Przyjęcie bilansu oraz rachunku strat i zysków i udzielenie pokwitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej,
5. Uchwała dotycząca podziału zysku,
6. Wybory do Rady Nadzorczej,
7. Wolne wnioski.

Do udziału w Walnym Zebraniu uprawnieni są wszyscy akcjonariusze, którzy są w posiadaniu akcji 100-złotowych i wypełnią przewidziane statutem Spółki warunki dotyczące uczestnictwa w walnych zebraniach.

Poznań, dnia 29 kwietnia 1931 r.

Seweryn Samulski, prezes.

nw 4746

Wydzierżawienie polowania na terenie gminy Czmoń, pow. Śrem odbędzie się dnia 2 maja 1931 r. o godzinie 3 po południu w Urzędzie Sołectkim przez publiczną licytację. Warunki dzierżawy są wyłożone w Urzędzie Sołectkim. Zastrzegam sobie prawo przyścia jednemu z 3 najwięcej dających. Przewodniczący: B. Niemier. dw 3465

Postępowanie zapobiegawcze nad majątkiem firmy W. Lewandowski i S-ka Poznań, Stary Rynek zakończy się na skutek prawomocnej uchwały zatwierdzającej układ zapobiegawczy. Poznań, dnia 22 kwietnia 1931. nw 9554 Sąd Grodzki 2 a.

N. 5/31. W sprawie upadłościowej nad majątkiem firmy Młyn Parowy Walerja Ciesielska w Buku, mianuje się w miejsce dotychczasowego zawiadowcę masy Józefa Szymańskiego w Poznaniu, jako zawiadowcę masy kierownika Rolnika Dyonizego Vogela w Buku. Grodzisk, d. 22 kwietnia 1931 nw 9557 Sąd Grodzki.

Wyprzedaje się

na Giełdzie handlowej, ul. Stawna 13, przy ul. Wronieckiej z wolnej ręki codziennie od godz. 9-tej rano do 6-tej wieczorem, pozostałości z licytacji, jak:

zegarki damskie i męskie, złote i srebrne, pierścienie, 1 pierścionek brylantowy, obrączki złote, spinki do mankiet złote, papierośnice srebrne, 8 lornetek, 3 aparaty fotograficzne, 2 pudełka z cyrkami, gramofon, 7 par skrzyplców, lutnia, balabajka, rower męski, koła na biegunach, płaszcze damskie i wiosenne nowe, płaszcze męskie zimowe i wiosenne, futro damskie, futro męskie, ubrania smokingowe, ubranie męskie, buty męskie, bielizna męska, dubeltówka, 2 sztućcy, pendzle malarskie, motocykl „Burman” 5 km., 4 akumulatory 15 woltowe, maszyny do pisania, dywany, chodniki, maty chińskie, obrazy, maszyny do perforowania cieków, samochód Fiat 501 sportowy, biblioteka, biurko, pokój męski, „adamina, bufet i stół z krzesłami, stół okrągły, fotele do biurek i wiele innych przedmiotów.

Pw 10 732-54.333

GIEŁDA HANDLOWA — LOMBARD ul. Stawna 13, telefon 28-08.

PRZETARGI PRZYMUSOWE. I. Nieruchomość położona w Szamotułach i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Szamotuły tom XXIV/ karta 544 na imię Stan. Kwiatkowskiego w Szamotułach zostanie d. 22 czerwca 1931 r. o g. 9,30 przed poł. wystawiona na przetarg w drodze egzekucji w niżej oznaczonym Sądzie pok. Nr. 7. Nieruchomość ta obszaru 0,65,07 ha stanowi rolę i dom mieszkalny z zabudowanym podwórzem. Inne dane, dotyczące nieruchomości, stwierdzić można w sekretarjacie Sądu pokój 6. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 16 sierpnia 1930 r. II. Nieruchomość położona w Piotrowie, pow. szamotulskiego i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisano w księdze wieczystej Piotrowo tom I karta 12 na imię Jana Lyszczyńskiego w Piotrowie, zostanie dnia 23 czerwca 1931 r. o godzinie 9,30 przed południem wystawiona na przetarg w drodze egzekucji w niżej oznaczonym Sądzie, pokój Nr. 7. Nieruchomość ta jest obszaru 85,26,39 ha. i stanowi dom mieszkalny z podwórzem, i ogrodem domowym, rolę, lasem, łąką i pastwiskiem. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze wieczystej dnia 31 marca 1931 r. III. Nieruchomość położona w Grzebieńsku i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisano w księdze wieczystej Grzebieńsko tom VII karta 160 na imię Marcina i Franciszki z d. Nowak małżonków Ratajczaków z Grzebieńska zostanie dnia 25 czerwca 1931 o godzinie 9,30 przed południem wystawiona na przetarg w drodze egzekucji w niżej oznaczonym Sądzie, pokój Nr. 7. Nieruchomość ta jest obszaru 14,84,90 ha. i stanowi dom mieszkalny z podwórzem i ogrodem domowym, rolę, łąką i pastwiskiem. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 2 marca 1931 r. IV. Nieruchomość położona w Obrzycku i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisano w księdze wieczystej Obrzycko tom IV karta 96 na imię Kazimierza i Zofji małżonków Hejnowiczów z Obrzycka zostanie dnia 26 czerwca 1931 r. o godzinie 9,30 przed południem wystawiona na przetarg w drodze egzekucji w niżej oznaczonym Sądzie, pokój Nr. 7. Nieruchomość ta stanowi dom mieszkalny z podwórzem i ogrodem domowym, obszar jej z księgi podatkowej nie wynika. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze wieczystej dnia 26 listopada 1930 r. nw 9555 Szamotuły, dnia 10 kwietnia 1931 r. Sąd Grodzki.

Licytacja bydła rozplodowego

zapisanego w księgach rodowodowych Wielkopolskiego Towarzystwa Hodowców Bydła Nizinnego czarno-białego odbędzie się we wtorek, dnia 12 maja 1931 r. w Poznaniu, na terenach Targów Poznańskich. — Otwarcie wystawy o godz. 8-iej, początek licytacji o godz. 11-tej. Droga licytacji zostanie sprzedanych około 50 buhaji z pierwszorzędnym obór zarodowych. Wystawione stadniki zostaną przed aukcją zbadane klinicznie na gruźlicę. Katalog otrzymać można w Sekretarjacie Towarzystwa lub w dniu licytacji na miejscu. nw 9737

Wielkopolskie Towarzystwo Hodowców Bydła Nizinnego czarno-białego. Sekretarjat Poznań, ul. Mickiewicza 33, pokój 38.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W piątek, 1 maja 1931 r. sprzedam w Kostrzynie w tartaku przy Szosie Pobiedziskiej najwięcej dającym za gotówkę stół biurowy, brzoze ca 6 m., 6 belek różnej długości, nw 9615 Br. Grzesiak, kom. sąd. z pol., Pobiedziska.

Licytacja zastawu

W sobotę, 2 maja od godz. 10,30 sprzedawac będę w firmie C. Hartwig T. A. Poznań, ul. Towarowa 15/20 na odpowiedzialność interesowanych najwięcej dającemu za gotówkę:

kilka szaf do akt, biurka, krzesła, stoły, regały, stoliki pod maszyny do pisania, kosze do papieru, oraz inne urządzenia biurowe. Poza tem partje pończoch i skarpet.

Brunon Trzeciak, zaprzys. i ustanowiony publ. rzeczoznawca i aukcjonator na Woj. Pozn. ul. Wroniecka 4, tel. 2126 i 3175.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W piątek, dnia 5 maja o godzinie 9 przed poł. sprzedam najwięcej dającemu za gotówkę przy ul. Koziej 25: głośnik, detektor i akumulator. nw 9616 Dawid, kom. sąd. w/m. Śniadeckich 26.

PRZETARG PRZYMUSOWY

Nieruchomość położona w Będzieszynie i w chwili uczynienia wzmianki o przetargu zapisana w księdze gruntowej Będzieszyn karta 4, na imię Andrzeja Czekanowicza w Będzieszynie i tegoż żony Józefy z domu Chlasta, jako współwłaścicieli na podstawie wspólności majątkowej małżeńskiej zostanie w drodze egzekucji dnia 25 lipca 1931 r. o godz. 10 przed południem wystawiona na przetarg w niżej oznaczonym Sądzie pokój Nr. 24. Powyższa nieruchomość obejmuje dom mieszkalny z podwórzem i ogrodem domowym, piwnicę, chlew i stodołę oraz rolę o łącznej powierzchni 7,66,60 ha, Nr. 2 księgi podatku budynkowego, Nr. 4 matrykuła podatku gruntowego, 90 mk. wartość użytkowa budynków, 3,60 mk. podatku budynkowego, 28,91 tlr. czystego dochodu gruntowego, 8,33 mk. podatku gruntowego. Wzmiankę o przetargu zapisano w księdze gruntowej dnia 16 lutego 1931 r. Ostrów, dnia 19 marca 1931 r. Sąd Grodzki, nw 9556

PRZYMUSOWA LICYTACJA

W sobotę, dnia 2 maja r. b. o godz. 3 po południu w Podrzewiu sprzedawac będę najwięcej dającemu za gotówkę maszynę do szycia i szafę. Zbiórka 10 min. przed licytacją przed dawniejszą restauracją p. Fechnera, nw 9614 Juja, komornik sąd. w Pniewach.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: 1-linowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (naprzykład: n 2395, z 21205, d 1811 i t. d. = 1 słowo. Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10.

1 SPRZEDAŻE

Parcele

budowlane, najlepsza lokata kapitału od 60 groszy kw. mtr. — „Osadopol”, Poznań, Rzeczypolitej 9, telefon 53-17. Pw 10 342/14.130

Meble kuchenne

po bajecznie taniej cenie sprzedaje Jan Koniecki, Piaskowa 3, fabryka mebli kuchennych. zdw 85 849

Sprzedaje

1 plug „Fordson”. 2 wozy robocze 2 1/2 cala. maszyny do siewa. nia używane sprzedaje korzystnie M. Matuzewski, św. Marcina 37. zdw 85-204

Meble

wszelkiego rodzaju nowe i używane po zniżonych cenach na najdogodniejszych warunkach spłaty poleca Stefan Pahl, ul. Marszałka Focha 29, magazyn mebli. Telefon 64-25. Pw 9 015-5.90

Sypialnie

ładne, solidne, jasnodębowe sprzedaje bardzo tanio stolarnia, Kwiatowa 6. zdw 85 763

Pianina

„T. Betting” pierwszorzędnej jakości poleca Kwiatkowski, Gwarna 9. zdw 83 109

Oddam

Ford 29 r. osobowy. Oferty Kurjer. Pw 85 823

Łóżeczko

dziecięce, żelazne z materacem sprzedam. Dąbrowskiego 96, II. lewo. zdw 85 123

Sprzedam

hipotekę 60 000 zł nieruchomości handlowej. Oferty Kurjer zdw 85 885

Wózków

dziecięcych wybór Świątek dziecięcy. Kraszewskiego 11. zdw 83 953

Majątek

450 mórg położony przy głównej szosie, gdzie autobus kursują, całkowite zasiewy, torf, inwentarz sprzedam lub zamienię na kamienie. Oferty Kurjer. Pw 85 498

Skład

przy głównej ul. na Jeźcach odstąpię. Oferty do Kurjera zdw 85 813

Meble

używane oraz inne przedmioty sprzedaje i kupuje Poznański Dom Komisowy, Dominikańska 8, telefon 24-42. Pw 9503-1.65

Sypialnie

dębowa tanio sprzedam. Różański, W. Garbary 52. zdw 86 136

Dywany

chodniki linoleum, ceraty sprzedajemy po każdej możliwej najniższej cenie. Poznański Skład Dywanów, ul. Wrocławska 20 przy Placu św. Krzyżym. zdw 86 524

Najtaniej!

Płaszcze oraz kapelusze damskie. Ołbrzymi wybór — nowości sezonu. Ceny rewelacyjnie niskie. Na raty na asygnyat Kredy poleca P. Szczawińska i S-ka ul. Wodna 1 Pw 10 337-14.20

Lokal

w śródmieściu z oddzielną sprzedażą butelkowaną korzystnie do odstąpienia. Do objęcia 9 000 zł. — Zgłoszenia Kurjer zdw 85 299

Drogerje

centrum Poznania sprzedam korzystnie. Zgłoszenia Kurjer zdw 85 441

Maszyny

do szycia cholewek marki „Pfaff” korzystnie sprzedam. Św. Józefa 3. m. 5 Pp 10 631-60.125

Pianino

jak nowe tanio sprzedam. Wł. Adamczewska, ulica Gen. Umińskiego 12 a w podwórzu. zdw 86 075

Plac

4 morgi z pobudowaną willą, 10 minut od Starego Rynku sprzedam w całości lub parcelach. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 86 421

Pianino
sprzedam. Fabryczna 34, m. 48, dom boczny od 4-7, zdw 85 552

Mleko dworskie
smenne i ciepłe najlepsze i najtańsze - każda ilość poleca Kiosk Mleka 27, Grudnia 16, w podwórzu, zdw 84 550

Warsztat
tokarsko-slusarski sprzedam i tokarnie metrowke Oferty Kurjer zdw 89 394

Wózek
dziecięcy sprzedam, Adres wskazuje Kurjer zdw 80 386

Kiosk
dla inwalidy tania do nabycia, Oferty Kurjer Poznański zdw 86 419

Wille
nowoczesne w Pleszewie, 9 pokojowa 36 000, 6 pokojowa 33 000, dom w rynku 5 500, dzierżawy 36 000, Dr. Durski, Ostrów, zdw 86 413

Wózek dziecięcy
tania sprzedam, Nowy Rynek 4, mieszkanie 9, zdw 86 454

Wózek
dziecięcy, dobrze utrzymany, sprzedam, Maleckiego 5, mieszkanie 31, zdw 86 452

Dom
nowobudowany 4 pokoje, 3 kuchnia, 750 m² ogrodu, cena 20 000, wpłaty 15 000, Poznań-Górczyn, Oferty Kurjer zdw 80 451

Salonik
sypialnia kawalerska, lampa kwarcowa, okazynie, Gąsiorowskich 5, I, lewo, zdw 80 437

Sprzedam
sypialnie debowa używana tania, Wrocławska 26/27, m. 4, zdw 86 433

Zamienie
młyn, wodny nowo wybudowany, dobrze prosperujący wraz 100 morg, gospodarstwem na kamienicy względnie inne przedsiębiorstwo, Miejsce obojętne, - Zgłoszenia uprasza się kierować Kurjer zdw 86 399

Kolonjalkę
tania sprzedam, Woźna 21, zdw 80 432

Piec
kapielowy na węgiel sprzedam tania, Strzyżewski, Dąbrowskiego 83/85, zdw 86 475

Buldogi
młode tania sprzedam, Skrzyżczak, Rzeczypospolitej 9, zdw 86 471

Burko
mahoniowe, rogi, 2 łózka orzech, klatka, Kantaka 5, mieszkanie 12, zdw 80 470

Drogerję
zaprowadzona sprzeda tania chory inwalida, Zadatek 10 000, Kurjer zdw 80 469

Wózek
dziecięcy używany tania, Czesława 16 a, Rura, zdw 86 463

Sukienkę
jedwabną tania, Kantaka 3, II, zdw 86 493

Taksówkę
z koncesją, zegarem korzystnie sprzedam, Adres zdw 86 490

Fortepian mahoniowy
skrzydło Fr. Stängel-Wien, okazynie za 2 000 zł na sprzedaż, - Informacje: Rzeźnia, Wejherowo nr 9741

Jadalnię
nowoczesną solidnie wykonaną tania sprzedam, Warsztaty mebli, Chomiński Swarzędz, Kórnicka 20, zdw 89 918/9

Maszynę
do szycia 75 zł sprzedam, Rybaki 9, skład, zdw 86 476/7

Rower
damski oraz męski sprzedam, - Patrona Jackowskiego 29, mieszkanie 11, zdw 86 518

Sprzedam
tania rower, maszyna do szycia, gablotkę, lustro, krzeselka, pościel, motocykl duży obraz, szory, wózek dziecięcy, maszyna szewska, Rybaki 7, mieszkanie 16, zdw 86 543

1 1/2 złotego tylko
cała paczka szklanek (15 sztuk) sprzedaje każdemu Hurtownia Porcelany, zdw 86 564

8 1/2 złotego tylko
Serwis kawowy porcelanowy, 6 osobowy sprzedaje jedynie Hurtownia Porcelany Wroniecka 24, podwórzu, zdw 86 562

59 złotych tylko
kompletny Serwis obiadowy, porcelanowy 12 osobowy oraz moc prezentów słuźnych sprzedaje tania każdemu Hurtownia Porcelany, zdw 86 563

Pianino
krzyżowe sprzedam tania, Matejki 66, m. 6, zdw 86 580

Dywany
Tebris i Kasan jak nowe, Kurjer zdw 86 743

Jadalnię
debowa bardzo tania sprzedam, Stolarnia Bukowska 9, zdw 86 746

Ziemniaków
jadalnych, kilkanaście wagonów, oddam, Oferty Kurjer zdw 86 755

2 wózki
do sprzedaży kielbasek z serwowaniem sprzedam, cena ogrody - Zarembka, Przemysłowa 37, zdw 86 063

Klubowy
garnitur elegancki jak nowy sprzedam 240, Grobla 4, m. 2, zdw 86 095

Sprzedam
tokarnie 2 metr. Golebia 4 a, slusarnia, rw 13 991

Skład
rzeźnicki mieszkaniem, zapędem elektrycznym zaraz sprzedam, - Adres Kurjer Stary Rynek rw 13 994

Skład
kolonjalny z dwoma pokojami i kuchnią, dobrze zaprowadzony - sprzedam lub zamienie za dopłatą na 2-3 pokojowe mieszkanie, - Adres Kurjer zdw 86 234

Tanie dobre
kapelusze zakupisz zawsze w firmie A. Pietrzykowski, ul. Wielka 8, Pw 10 734-17,92

Egzystencja
pewna, Skład obowiązuje od 8 lat zaprowadzony z przyległym mieszkaniem 3 pokojowym z meblami w centrum miasta Bydgoszcz zaraz do oddania, Oferty „E. P. 100” Par Bydgoszcz Pw 10 722-63,195

156
młóg wille 6 pokojowa, budynek I. klasy Poznań 24 kilometry - wpłaty 10 000 złotych sprzedam Centrum, Poznań, Żydowska 5, zdw 86 654

Skład
piętra i puchu w Lesznie przy najruchliwszej ulicy, blisko rynku na korzystnych warunkach odstąpię, Do objęcia potrzeba 1 500-2 000 zł, Zgłoszenia Leszno, Kościńska 1, nw 9743

Jaja wylęgowe
złote Orpingtony i Karmazyny 1 zł, Leghorny 0,80 gr, kaczki Pekiny 1 zł za sztukę, opakowania w koszykach 1 zł, Wysoki żalazka, Wielkopolska Hodowla Kur, kilkakrotnie premjowana, F. Marciniak, Reich, Nowawies, p. Dąbrowa k. Mogiła, zdw 86 719

Łóżka
2 debowe, Woźna 18, III, prawo, zdw 85 010

Limuzyna
za 4 000 zł Chenard Walcker 10/30 dobrze utrzymana, nowe opony, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 86 721

Klubowy
elegancki garnitur, leżanka, nieużywane, Maćkowiak, Zagórze, blok 1, zdw 86 582

Parcelę
piękną, 2 fronty, 1 746 mtr. kw. sprzedam, Ruskowski, Półwiejska 6, zdw 86 774

Pianino okazyjne
sprzedam tania, Drygas, Kantaka 5, Pw 10 778/17,87

Skład
1 500, Mroczkowski, Wały Królowej Jadwigi 11, zdw 86 701

Cukiernia i kawiarnia
istniejąca od szeregu lat w Poznaniu z pełną koncesją, urządzeniem, mieszkaniem, telefonem sala i t. d. z powodu choroby na sprzedaż, Adres wskazuje Kurjer zdw 86 711

Stół
jadalny na sprzedaż, ul. Działwiłskich 2, mieszkanie 15, zdw 86 637

Od
50 gr kw. metr. parcele budowlane za Języcami przy szosie, każdej wielkości sprzedam na dogodnych warunkach Zofia Hulnicka, Dąbrowskiego 1, skład papieru, Pw 10 818-16,193

5 KUPNA

Samechód
używany kupie, Szczegółowe oferty, podanie ceny Kurjer zdw 89 943

Poszukuję
celem kupna piły taśmowej oraz kombinowanej heblarki szerokości 60 cm. Oferty z podaniem ceny uprasza R. Tschapke, Rawicz, ul. Paderewskiego 195, np 9473

Kupię
lub wydzierżawię gospodarstwo 40-50 ha ziemi dobrej, wprost od właściciela Oferty proszę skierować do Kurjera Poznańskiego pod zdw 84 099

Kilka
surowych stołów fabrycznych kupię, Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 86 405

Kiosk
kupię, wydzierżawię, Szczegóły Kurjer zdw 86 382

Postaw walcowy
młynski kompletny, mało używany 800x350 kupię, Sprzedam mało używany 500x300 (Seck), Zgłoszenia Kurjer zdw 80 379

Poszukuję
interesu wprost od gospodarza przy ruchliwej ulicy z ubikacją, Oferty Kurjer zdw 80 420

Bilard
kupię nie duży w dobrym stanie w komplecie, Cena ostateczna, H. Borowicz, Oborniki, Hotel Centralny, nw 9749

Bilard
używany kupię, Zgłoszenia z podaniem ceny Kurjer zdw 86 745

Poszukuję
składu w centrum nadającego się na specjalny skład trykotaży, - Oferty tylko od właścicieli z podaniem czynszu uprasza Basar Polski, Bydgoszcz, Długa 59, zdw 84 450

Ubikacji
nadającej się na jadalnię poszukuję, Cena i warunki Kurjer Poznański Stary Rynek rw 13 999

Heblarnię
do drzewa dwustronnego heblowania, szerokość 600, Tokarnie do drzewa kupi, Oferty Ładownia Akumulatorów, Poznań, Al. Marcinkowskiego 19, zdw 86 766

6 KAMIENICE

Dom
kupię, wpłaty do 40 000, Oferty Kurjer zdw 86 370/1

3 kamienice
w Poznaniu (śródmieście) z rocznym dochodem ca. 20, 30 i 60 tys. od właściciela wprost do nabycia Oferty do Kurjera Poznańskiego pod dw 8465

Kamienicę
komfortową przy ruchliwej ulicy Poznania, dochód roczny 30 500 złotych, cena 245 000, wpłaty 100 tys., reszta dogodna warunki sprzedam „Krakus”, Poczta 30, zdw 86 627

7 PIENIĄDZ

10 000
wpłać domek lub wypożyczyć, - Kurjer zdw 84 553

Hipotekę
do 30 000 kupię, Zgłoszenia Kurjer zdw 85 876

Zł 100 000
lub więcej dam na hipotekę kamienicy 15%, Warunek 1-2 pokoje, centrum Poznania, Kupię także listy hipoteczne nieruchomości miejskich, Kurjer Poznański zdw 86 028

Kilka szczęśliwych losów Polskiej Loterii Państw.
ogólnie wygrane 32 milj., co drugi los wygrywa, Ciągnienie 19 i 21 maja, 1/4 losu 10 zł można nabyć w nowej kolekturze M. Skrzypczak, Rogoźno Wlkp, zdw 86 393

Umieściłabym
do 20 000 zł na pewnej, korzystnej podstawie Oferty Kurjer zdw 83 372

Hipotekę
na 4 700 zł, I. miejsce na kamienicy wartości przeszło 100 000 sprzedam za 3 300 zł zaraz, Zgłoszenia Kurjer zdw 80 369

Do 100 000 zł
na I. hipotekę majątku pszennego pod Poznaniem wartości 600 000 poszukuję, Zgłoszenia Kurjer zdw 86 414

Kto
wypożyczy pieniądze zatrudnionej poważnej firmie na krótki czas 100 zł za procentem, Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 86 505

Pożyczki
osiągnąć mogą urzędnicy państwowi, komunalni, wojskowi, zawodowi za adnotacją na pensji jak również właściciele nieruchomości za zabezpieczeniem hipotecznym oraz inne osoby pod zastaw papierów wartościowych. Przyjmujemy wkłady oszczędnościowe. Zafatujemy wszelkie czynności bankowe i dyskont wkslii. Bank Oszczędnościowo-Kredytowy, Sp. z o. o., Poznań, Zwierzyniecka 7, Pw 10 814/15-17,57/58

List
hipoteczny 20 000 I. korzystnie sprzedam, Zgłoszenia Kurjer zdw 86 735

3 000-5 000 zł
pożyczki poszukuję, dobry procent i zabezpieczenie, Oferty Kurjer zdw 86 753

8 DO WYNAJĘCIA

2 pokoje
kuchnia dla stałego lokatora od 1 maja (święta elektryczne), Puszczykowsko, Goradzowska, zdw 86 403

2 pokoje
1 pokój kuchnia do wynajęcia, 2 lata zgóry, Poznań, Solacz, Małopolska 8, cukiernia, zdw 86 378

Mieszkanko
pokój i kuchnia gazowa czyste przy Moście Teatralnym od gospodarza zaraz wolne, Adres Kurjer zdw 86 404

Mieszkania
2 i 3 pokojowe, nowe, ulica Czarłarja (obok Chwaliszewa) do wynajęcia wprost od gospodarza, Czynsz zgóry, Pierwszeństwo mają ci, którzy oddadzą pokój z kuchnią, Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 86 389/90

Pokój
kuchnia 800 rok dzierżawa, - Zgłoszenia Karalus, Gea, Umińskiego 9, m. 3, zdw 86 679/80

2
pokoje z kuchnią z meblami odstąpię za zgodą gospodarza, - Półwiejska 21, mieszkanie 24, zw 13 290

Próżne
2 pokoje wynajmie, Czynsz miesięczny, Adres Kurjer zdw 86 548

Mieszkania
za dzierżawę wskazuje Blicharek, Półwiejska 26, zdw 86 673

Dwupokojowe
mieszkanie 1 200, w tem dzierżawa, Nowak, Kramarska 15, zdw 86 515

2 pokoje
kuchnia, kolejarz, emeryt pierwszeństwo blisko Poznania od 1. 5. Zgłoszenia Chudziński, godz. 11-8, od 5-7 św. Marcin 16/17, zdw 86 576

Mieszkanie
zaraz 3 pokoje kuchnia, pokój dla służącej, łazienka, za rocznym czynszem zgóry, Marsz. Focha 187, Krukowski, zdw 86 767

2 pokoje
kuchnia w centrum od zaraz, - Adres wskazuje Kurjer zdw 86 628

9 SZUKA MIESZK.

Słonecznego
3 pokojowego z wygodami nie wyżej II piętra za czynszem zgóry wprost od gospodarza poszukuję, Oferty Kurjer zdw 84 614

Mieszkania
5 do 7 pokojowego na cele mieszkalne i biurowe w śródmieściu (Stary Rynek Podgórną, Nowa) poszukuję adwokat, Oferty Kurjer zdw 86 120

Małżeństwo
bezdzielne szuka mieszkania jedno-pokojowego, czynsz płaci rok zgóry, Oferty Kurjer zdw 86 430

Mieszkania
pokój kuchnią szukam, dzierżawa miesięczna Oferty Kurjer zdw 86 455

Ogrodnik
w posiadzie poszukuję mieszkania w wili Założenie prowadzenie ogrodu, portierstwo przyjmie, - Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 85 042

Mieszkania
4 do 5 pokojowego z wygodami nie wyżej II piętra za czynszem zgóry poszukuję, Oferty Kurjer zdw 86 537

3-4
pokojowego mieszkania I. - II. piętro śródmieście poszukuję zaraz wprost od gospodarza czynsz za pół roku zgóry, Zgłoszenia do Kurjera zdw 86 693

Poszukuję
5-7 pokoj komfortowych od właściciela, ewentualnie dam małe odstępnę, Oferty Kurjer zdw 86 595

2-4
pokojowego mieszkania poszukuję poważny refleksant zaraz lub później wprost od gospodarza, Zapłata czynszu według umowy, Zgłoszenia uprasza „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod numer 17,88, Pw 10 777/17,88

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Komfortowe
mieszkanie, czteropokojowe, Słowackiego zamienie na trzy-pokojowe, Oferty Kurjer zdw 86 756

Zamienie
za zgodą gospodarza bez odstępnego mieszkania 6 pokojowe III. piętr. odnowione, z wszelkim komfortem w śródmieściu na 3 pokojowe, Zgłoszenia do ekspedycji Kurjera Poznańskiego zdw 86 647

11 POKOJE UMIEBL.

Pokój
dla dwóch panów, Półwiejska 29, parter, prawo, zdw 84 621

Skromny
pokój, Strusia 3, m. 7, zdw 85 079

Pokój
Wierzbiciele 59, I, lewo, zdw 85 495

Dwuosobowy
wydzierżawie, Stroma 26, parter, lewo, zdw 85 607

Pokój
umeblowany, niekrepujący inteligentnemu panu, św. Wojciech 2a, II, lewo, zdw 85 940

Umeblowane
pokoje, Mostowa 16, III, lewo, zdw 85 917

Pokój
umeblowany panom, Piotra Wawrzyńskiego 24, mieszkanie 4, zdw 85 970

Niekrepujący
dwuosobowy, Małe Garbary 4, m. 1, zdw 85 961

Pokój
na 2 osoby do wynajęcia, Kanałowa 7, I, piętro, prawo, zdw 85 951

Frontowy
elektryka, telefon solidnemu panu Dąbrowskiego 25 a, mieszkanie 3, jw 5050

Pokoje
dla pań, Matejki 60, m. 3, po południu, zdw 86 365

Pokój
niekrepujący, słoneczny, telefon, panu, Matejki 65, I, lewo, zdw 86 290

Pokoje
frontowe dobrze umeblowane 1 i 2 solidnym osobom wynajmie, Śniadeckich 30, II, prawo, zdw 86 195

Pokój
dla pana, św. Marcin 24, front, mieszkanie 7, zdw 86 130

Pokój
wynajmie, Poznańska 27 a, III, lewo, zdw 86 341

Pana
wspólnie, dobre utrzymanie, Łąkowa 16, I, prawo, zdw 86 340

Dwa
eleganckie, frontowe, kuchnia, elektryczność, Zupańskiego 17, m. 6, zdw 80 404

Pokój
dla pana, Śniadeckich 6, II, lewo zdw 86 393

Frontowy
pokój, Dąbrowskiego 49 b, m. 11, zdw 80 385

Pokój
frontowy umeblowany, osobne wejście, wynajmie panu Wroniecka 16, II, lewo, zdw 86 383

Pokój
umeblowany słoneczny, Wierzbiciele 15, m. 6, zdw 86 381

Wspólny
pokój panu z pościelą, Kopernika 4, m. 8, zdw 86 374

Korzystny
pokój umeblowany dla 1 lub 2 panów Gąsiorowskich 3, mieszkanie 7, zdw 86 417

Małżeństwu
Traugutta 19, I piętro, prawo, zdw 86 415

Pokój
umeblowany, Focha 70, II, lewo, zdw 86 447

Małżeństwu
panom dwa pokoje (używalność kuchni) samotnej, Maleckiego 6, mieszkanie 11, zdw 86 435

Słoneczny
balkonowy pokój zaraz, Nowak, Wielkie Garbary 21, zdw 86 429

Pokoik
panu, Kolejowa 41, wysoki parter, prawo, zdw 86 428

Łazarz
pokój czysty, frontowy, elektr., osobne wejście, Adres Kurjer zdw 85 488

Panów
lub panie przyjmie na stancję, Długa 8, parter, prawo, 2 drzwi, zdw 86 487

Pokoik
umeblowany, Poznańska 27 a, I, prawo, zdw 86 486

Pokój
elegancki, telefon, wynajmie, Ratajczaka 40, m. 13, zdw 80 433

Pokój
słoneczny, niekrepujący, wynajmie, Poznańska 58 a, parter, lewo, zdw 86 431

Elegancki
słoneczny pokój w dobrym domu przy ul. Słowackiego, Adres wskazuje Kurjer zdw 85 534

2
łączne pokoje na biuro sytnowemu panu lub akademikom zaraz, centrum, Adres Kurjer zdw 86 478

Frontowy
dobrze umeblowany wynajmie, Poczta 21, I, prawo, zdw 86 461

Panu
wspólny z osobnym wejściem, Łąkowa 18, mieszkanie 15, zdw 86 523

Dwuosobowy
elektryczność, łazienka, Skryta 2, mieszkanie 4, zdw 86 454

Panom
Strzałowa 3, III, m. 11, zdw 86 400

Ładny
pokój 2 panom, Łąkowa 16, parter, lewo, zdw 86 459

Pokój
umeblowany, elektryczność, - Kraszewskiego 8, I, prawo, zdw 86 495

Pokój
dla pana, wspólny, Skarbowska 20, mieszkanie 9, zdw 86 500

Słoneczny
pokój i skromny pokoik Górna Wilda 40, II, mieszkanie 14, zdw 86 499

Paniom
Kwiatowa 9, III, zdw 86 498

Pokój
wspólny, drugi pokoik skromny panu, Ogrodowa 15, I, podwórzu lewo, zdw 86 497

Pokoik
żupańskiego 21. I. mieszkanie 4.
zdw 86 750

Pokój
umeblowany. Wyspiańskiego 12.
IV. prawo
zdw 86 657

Pokój
Górna Wilda 42. III. prawo.
zdw 86 763

Pokoik
panience. Kreta 4. m. 10.
zdw 86 761

Pokój
umeblowany wprost z klatki
schodowej z utrzymaniem tanio.
Półwiejska 9 b. I. piętrowo.
zdw 86 758

Elegancki
pokój. telefon. elektryczność —
Kreta 7. III. prawo. zdw 86 652

Tani
balconowy dwóch panów. Da-
browskiego 56. m. 9. zdw 86 653

Dwuosobowy
Wierzbicice 30 a parter. prawo
zdw 86 656

Dwuosobowy
40.—. Czesława 11. I. lewo.
zdw 86 659

Balkonowy
mały pokój zaraz wynajmie elek-
tryczność Skarbowska 21. I.
zdw 86 665

Pokój
niekrepujący. Nowacka. Piekary
10. zdw 86 661

Z klatki schodowej
niekrepujący. Staszica 24. m. 10.
zdw 86 749

Pokój
do wynajęcia 1 5. lub 15 Pluta
Wrocławska 10/11. zdw 86 674

Dwuosobowy
Zielona 3. m. 5. zdw 86 668

Wspólny
pokój panu. Kozia 19. II.
zdw 86 690

Pokój
frontowy z biurkiem niekrepują-
cy wynajmie 1—2 panom. Kwia-
towa 3. II. lewo. zdw 86 689

Elegancki
czysty. słoneczny. Różana 4 a.
II. lewo. zdw 86 688

Centrum
słoneczny z wygodami. Składowa
1. II. wejście. m. 13. zdw 86 686

Pokój
2 panom. Św. Marcin 64. III.
front. zdw 86 695

Pokój
dla małżeństwa Szwajcarska 18.
drzwi 26. zdw 86 683

Pokój
dwuosobowy. Działyńskich 8. II.
lewo. zdw 86 682

Umeblowany
pokój wejście z klatki schodowej
do wynajęcia. Szyperska 3. mie-
szkanie 12. zdw 86 700

Pokój
wspólny panom. Ogrodowa 5. m.
0. zdw 86 699

Dwuosobowy
zaraz. Wrocławka 33/34. III. Ma-
lecka. zdw 86 698

Pokój
1—3 osobom (utrzymaniem). —
Półwiejska 2. m. 6. zdw 86 694

Małżeństwo
bezdzielną lub pannę przyjmie na
pokój. Klasztorna 4. m. 9.
rw 13 995

Pokój
solidnemu panu zaraz. Wodna 7.
II. prawo. rw 13 998

Pokój
czysty panu wynajmie. Grobla 28
I. prawo. wchód lewy. rw 13 942

Słoneczny
wszelkie wygody. Kwiatowa 3.
I. lewo. zdw 86 578

Śródmieście
pokój wynajmie. Rzeczypospoli-
tej 2. mieszkanie 7. zdw 86 586

Pokój
osobne wejście. utrzymaniem lub
bez. Mickiewicza 1. m. 4.
zdw 86 585

Pokój
umeblowany małżeństwu. Mo-
stowa 5 a. II. prawo.
zdw 86 583

Pokój
wynajmie zaraz. Składowa 12.
dom boczny II. prawo.
zdw 86 587

Pokój
2 osoby wynajmie. Mostowa 4.
m. 4. zdw 86 590

Panu
wspólny pokój. Zielona 3. II.
miesz. 27. zdw 86 588

Pokój
dla panów lub bezdz. małżeń-
stwa zaraz. Matejki 58. mieszka-
nie 7. zdw 86 594

Pokoje
umeblowane wynajmie. Matej-
ki 5. mieszkanie 7. zdw 86 646

Pokój
na 2 osoby. Pawlak. Półwiejska
4. I. p. zdw 86 604

Pokój
frontowy dla pana. Półwiejska 8
m. 6. zdw 86 598

Centrum
niekrepujący duży lepszymu pa-
nu. Szkolna 13. wysoki parter.
lewo. zdw 86 601

Spokojny
pokój Górna Wilda 41. II. pr.
zdw 86 600

Wspólny
pokój panu. Piekary 4. IV.
zdw 86 596

Czysty
umeblowany pokój. Działyń-
skich 2. II. 5. zdw 86 608

Niekrepujący
Podgórna 2. mieszkanie 10.
zdw 86 606

Elegancki
pokój umebl. telefon. wolny za-
raz Zwierzyniecka 1. II. lewo.
zdw 86 610

Frontowy pokój
niekrepujący z utrzymaniem od
1 maja Dabrowskiego 18. I. pi-
trowo. lewo. zdw 86 616

Panom
Kwiatowa 9. mieszkanie 12.
zdw 86 615

Pokój
dwuosobowy. Św. Marcin 5. m.
II. zdw 86 620

Bardzo
czysty pokój. Prusa 2. m. 7.
zdw 86 759

Pokój
dobrem utrzymaniem — bez —
Wielkie Garbary 18. wejście. Woź-
nej. II. prawo. zdw 86 768

Pokój
dwuosobowy. jednoosobowy. sło-
neczny niekrepujący zaraz. Ka-
nalwa 7. II. prawo. zdw 86 771

Pani
wspólny. utrzymaniem. bez. Kra-
sińskiego 8 c. zdw 86 778

Pokój
dobrze umeblowany. elektrycz-
ność. niekrepujący do wynajęcia.
Strzelecka 6. m. 7. zdw 86 779

Pokój
Wierzbicice 40. 9 zdw 86 707

Pokój
zaraz. Grobla 19. I. prawo.
zdw 86 709

Pokój
elegancki słoneczny inteligentnej
osobie. Żółtowski. Wierzbicice 15
zdw 86 703

Małżeństwu
Małeckiego 4. m. 4. zdw 86 715

Pokój
dla dwóch Szymański. Spokoja
21. podwórce parter. zdw 86 713

Frontowy
panu. Woźna 11. mieszkanie 7.
zdw 86 712

Pokój
frontowy. niekrepujący zaraz wy-
najmie. Bielaszak. Dolna Wilda 79
zdw 86 599

Dwuosobowy
Szamarzewskiego 1. II. lewo.
jw 5961

Pokój
Szamarzewskiego 26 a. I. lewo.
jw 5960

Pokój
czysty z elektrycznym oświetle-
niem. Wielkie Garbary 41. m. 8.
rw 13 986

Pokój
dla paniąki do wynajęcia. —
Adres Kurjer zdw 86 619

Pokój
wolny. Wały Król. Jadwigi 2a.
m. 17. zdw 86 618

Pokój
do wynajęcia. Śniadeckich 21.
mieszkanie 1. zdw 86 626

Czysty
pokój oddzierżawie panu. Chra-
nowska. Ratajczaka 33. III.
zdw 86 624

Pokoik
osobne wejście Grobla 10. III.
prawo. zdw 86 630

Pokój
1—2 panom. utrzymanie. Czesła-
wa 15. II. prawo. zdw 86 631

Pokój
umeblowany 2 osobom zaraz. Za
Grobla 5. III. prawo.
zdw 86 629

Pokój
Młyńska 12. I. prawo.
zdw 86 632

Pokój
inteligentnej osobie wynajmie.
Żydowska 27. I. piętrowo. prawo.
zdw 86 638

Słowackiego
18 pokój sympatyczny elektryka
lazienka. Lewandowski. dom
ogrodowy. zdw 86 635

Wspólny
pokój panom lub paniom. Wod-
na 27. Jachnik. zdw 86 634

Blisko
Zamku pokój dwuosobowy 15 ma-
ją z utrzymaniem. Składowa 4.
III. zdw 86 639

Umeblowany
wynajmie małżeństwu lub panu.
Czartoria 8. I. Frackowiak.
zdw 86 641

Pokój
1—2 panienkom. Kreta 6. m. 2.
zdw 86 642

Śliczny
jasny. czysty. 1—2 osobowy. —
Działyńskich 1. I. Szencowa.
zdw 86 605

Dwuosobowy
lub bezdzietnemu małżeństwu.
Mostowa 15. III. Pikelowa.
zdw 86 643

12 SZUKA POKOJU

Przyjezdny
pan poszukuje zaraz niekrepują-
cego czystego pokoju. centrum
miasta na dni 8. Oferty z poda-
niem ceny pod dw 3 469

Pokoju
wygodnego w okolicy Rynku
Wildeckiego poszukuje urzędnik
pństwowy. Zgłoszenia Kurjer
zdw 86 728

Poszukuje
pokoju bez mebli z używalnością
kuchni do II. piętra. Oferty Kur-
jer zdw 86 638

13 LOKALE

Ubikacje
nadające się biuro fabryki lub
składnice. Gospodarz Piekary
13 b. zdw 85 957

Ubikacje
z kantorkiem przy Św. Rynku
odda gospodarz. Karaś. Poczto-
wa 3. zdw 86 298

2 pokoje
na wysokim parterze przy ul.
Półwiejskiej 1 — Strzeleckiej 33.
na biura zaraz do wynajęcia. —
Zgłoszenia ul. Słowackiego 18.
parter. tel. 66-89.
Pw 9540 11.2

Sutereny
na pracownię poszukuje. elek-
tryczność. Oferty Kurjer
zdw 86 401

Składy
z mieszkaniem lub bez wydzier-
żawą Brobuk. Górna Wilda 114.
zdw 86 669

Ubikacja
na lokal handlowy. biuro. po-
średnictwo zaraz do wynajęcia.
Stary Rynek. parter. Adres Kur-
jer zdw 86 602

14 DZIERŻAWY

Warsztaty
fabryczne wydzierżawie Da-
browskiego 38. gospodarz.
zdw 85 944

Willa
8 pokojowa z ogrodem. garażem
i przyległymi 10 morgami pier-
wszorządnej gleby. przedmieście
Poznańskie. zaraz do wydzierżawie-
nia. Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 85 913

Młyn
parowy 8 km Poznań. okolica
świeżna. bezkonkurencyjny. po-
wodu starości. choroby odstąpię
dzierżawę. Oferty Kurjer
zdw 84 509

Garaże
do wynajęcia narożnik Górnej.
Dolnej Wildy 78. Informacje tylko
Budzyński. Starościńska 6.
telefon 36 06. zdw 86 396

Rzeźnictwo
w Poznaniu z mieszkaniem od
gospodarza do wydzierżawienia.
Adres wskrże Kurjer zdw 86 368

Dom
na wsi. nowobudowany. ładnie
położony w okolicy bogatej w las.
jeziora. w pobliżu kolei. wydzier-
żawie cały lub częściowo od 1
lipca lub wcześniej. także letni-
kom. Oferty do Kurjera
zdw 86 413

Fotograf
miejsce wyieczkowe w Pozna-
niu na sezon letni 1931 do wy-
dzierżawienia a. Adres wskrże Kur-
jer zdw 86 391/2

Dzierżawy
115 morg. 120 8 pokoi. obje-
cie 7.000. 120 morg. obje-
cie 7.000. 76 morg. pszenno-buracz-
nej ziem. obje. 5.000. wtem
kaucja. Zgłoszenia Tomczak.
Poznań. Górna Wilda 67.
zdw 86 612

Skład
4 pokoje kuchnie odda gospodarz.
Gen. Prądzyńskiego 11.
zdw 86 667

Garaż
zaraz do wynajęcia. Marszałka
Focha 78. gospodarz. rw 13 987

15 UZDROWISKA

Letnisko
w nowoczesnie urządzonej muro-
wanej willi (wanny wodociągi.
werandy kuchnie etc.) w odle-
głości ca. 10 km. od Poznania.
tuż przy stacji kolejowej. pocztę
telefonie i wiekim lesie. oddziel-
ne pokoje i mieszkania wolne. In-
formacje w Poznaniu telefonicz-
nie 6298. zdw 85 469

2 pokoje, kuchnia
blisko Poznania. na letnisko. na-
tychmiast dla zdecydowanego re-
fektanta poszukiwane. Telefon
44-61. Prószyński. zdw 86 215

Rymanów - Zdrój
solanki jodo-bromowe pensjonat
„Gozdawa” pierwszorzędnym. mu-
rowany z piecami otwarty cały
rok. Adres zarząd „Gozdawy”.
zdw 86 252

Mosina
2 pokoje kuchnia na lato od ma-
ja. Ogrodowa 10. zdw 86 441

Rabka - Zdrój
„Kaprys” pensjonat Heleny Wy-
ganowskiej. komfort łazienki
mineralne. bieżąca woda w poko-
jach. centralne ogrzewanie. kuc-
hnia wyborowa. ceny umiarko-
wane. Tel. 18. nw 9 441

Puszczykowo
wynajmie letnikom tanio pokoje
kuchnią. przy skraju lasu. we-
randy ogród. elektryczność. Zgło-
szenia Kurjer zdw 86 426

Wisła, Pensjonat Piast
przyjmie gości cały rok. Tennis
— elektryczność — kanalizacja.
Kuchnia dobra i obfita. Ceny
umiarkowane. Dalski. zdw 86 724

Letnisko
w uroczej okolicy (lasy. jeziora)
wydzierżawia pokoje z utrzyma-
niem od 1. 5. rb. Zakład Siostr.
Zaniemyśl. pow. Środa. zdw 86 740

16 OSOBISTE

Weksle
wystawione blanco na zł 7 tysie-
cy rolkowej Stefanowi wzgl.
Ignacemu Pytlowi w Bogdan-
owie powiat obornicki. unieważ-
niam. J. Fręsko. Starolecka 85.
zdw 86 410

Antyk
z pałacu. piękny zegar Empire
sprzedam. Niegolewskich 18. m. 5
zdw 86 395

Autobusy
do Gniezna. Szyperska. 9.15. 11.
13.45. 16.30. 20.15. rw 13 985

Za
długi mojej żony Heleny z Kam-
iszlów. zamieszkałej Tylnie
Chwaliszewc 22. nie odpowia-
dam. K Stróżny. zdw 86 465

Panią
niebieski płaszcz. Grandka. 27
wieczorem. prosi obserwujący
kilka słów Kurjer zdw 86 456

21 ZGUBY

Znaleziono
zegarek damski w okolicy Soła-
cza. Wekaze Kurjer zdw 86 006

Unieważniam
zagubioną książeczkę wojskową
J. Różewski Gdynia. Kamienna
Góra. Wila Rybczanka.
Pw 10 767-17.68

Znaleziono
zegarek. Adres Kurjer
zdw 86 554

22 ROZMAITE

2.90 zł
koszula sportowa chłopięca z wy-
kładanym kołnierzykiem. koszula
męska płócienna od 2.90. koszula
trykotowa wierzchnia od 3.90. ka-
lesony męskie trykotowe od 2.90
poleca Fabryka Bielizny J. Schu-
bert. Wrocławska 3. Pw 10 334-13.99

Obiady
kresowe. smaczne. Kantaka 89.
brama. prawo. III. zdw 86 048

Obrazy
sprzedaje Wystawa Krakowskich
Artystów Poznań. 3 Maja 3. dom
ogrodowy. zdw 85 584

Zł 2.40
powleczenie na poduszkę na po-
sciel od 7.90 poduszki strojne od
3.90 podpięcie od 9.90 poleca Fa-
bryka Bielizny J. Schubert. Wro-
cławska 3. specjałność wypraw.
Pw 10 214-13.96

6.90 zł
koszule wierzchnie zefirowe. ko-
szule męskie sportowe z krawat-
ką od 7.90 białe smokingowe od
8.90 jedwabne markietowe od
12.50. nocne od 6.90 poleca Fa-
bryka Bielizny J. Schubert. Wro-
cławska 3. Pw 10 215-13.97

Mistrzini
wykonuje tanio wszelką krawiec-
czyzną damską. Pelagia Przy-
byłówna. Romana Szymańskiego
9 I. zdw 81 621

Kapelusze damskie
według najnowszych
paryskich modeli poleca E.
Ruszkowski. Pół-
wiejska 6. zdw 81 952

Wykwintna
garderobe męską wykonuje solid-
nie Warszawski Salon Mód. ul.
Matejki 51. dla pp. urzęd. do-
godne warunki zdw 83 774

Wykwintna
garderobe damską wszelkiego ro-
dzaju wykonuje solidnie według
najnowszych modeli Warszawski
Salon Mód Matejki 51. dla pp.
urzęd. dogodnie warunki.
zdw 83 776

Salon Mód Paryżanka
wykonuje suknie. płaszcze. ko-
stjumy najnowsze modele. ceny
najtańsze. Ul. Skarbowska 14. par-
ter. zdw 84 542

Obiady
kresowe. pożywne tylko na świe-
żym maśle. Ul. Wały Zygmunta
Augusta 1. m. 8 (narożnik św.
Marcina) zdw 85 677

Oddam
dziecko 5 tygodniowe. chłopczy-
ka na własność. Zgłoszenia Ku-
rjer zdw 86 423

Malarskie
prace wykonuje czysto tanio. De-
lubanowski. ul. Dominikańska 1
podwórca. zdw 86 638

Monogramy
mreżki po niskich cenach wyko-
nuje Szczepaniakówna. Grotte-
ra 14. IV. ptr. zdw 86 651

Szybka
naprawa wszelkiego obuwia. —
Erzstępnę ceny! Rorkiewicz.
Rom. Szymańskiego 8. parter.
zdw 86 609

2 pokoje komf.
tylko lepszymu panu lub pani od
1. 6. do wynajęcia z utrzyma-
niem lub bez. Telefon. elektr.
lazienka. Zgłoszenia do Kurje-
ra zdw 86 593

Obiady
prywatne. smaczne. obfite —
każdy syty — 3 dania i herbatę
1 zł. Abonament miesięczny 25
zł. Św. Marcin 11 I. p.
zdw 86 636

23 OZENKI

Profesora
kulturalna niezależna panna po-
zna w celu matrymonialnym.
wdowcy niewykluczeni. wiek 38
do 45. Oferty Kurjer zdw 86 440

Urzędniczka
miła. gospocarna. pensja 250 zł.
trzykondygnacyjne mieszkanie. pozna
inteligentnego pana lat 32—40
Cel matrymonialny. Dyskrecja.
Zgłoszenia Kurjer zdw 86 653

Starszy kawaler
dobrej prezencji właściciel przed-
siębiorstwa wartości 200 000 zł.
nawiaże znajomość matrymonial-
ną z pania nie biedną. Oferty nie-
anonimowe przyjmuje Kurjer
zdw 86 681

Kupiec
właściciel przedsiębiorstwa han-
dlowego. lat 24. wysoki. poszu-
kuje znajomości pań do lat 30
w celu matrymonialnym posag
do 15 000 zł gotówką pożądanym
do rozszerzenia przedsiębiorstwa.
Poważne zgłoszenia możliwe z
fotografią upraszam do Kurjera
pod zdw 86 704

Poszukuje
dla mej krewnej młodej pięknej
bezdzielną wdowę. posiadającej
wielkie przedsiębiorstwo fabryczne
z willą. znajomości wyształ-
conego. dobrze sytuowanego pana
z majątkiem od 80 000 zł w celu
matrymonialnym. Poważne zgło-
szenia koniecznie z fotografią u-
prasza się łaskawie do Kurjera
zdw 86 717

24 NAUKA

Student
starszy udziela sumiennie. sku-
tecznie lekcji Kurjer zdw 86 015

Kursy stenografii
pisania na maszynie. Kantaka
1 II piętro zdw 94 381

Kursy
stenografii. pisania na maszynach
kiszczkośc. Tyran-Zaworskiej.
Strzelecka 33 i Poznańska 28 30.
III zdw 84 928-9

Przygotuję
do egzaminów i udziałem lekcji.
Oferty zdw 86 407

Przygotuję
do 1 i 2 klasy gimnazjum. Oferty
Kurjer zdw 86 739

25 MUZYKA

Lekcje
gry na fortepianie tanio. Św.
Marcin 47. III. Piłarska. dypl.
nauczycielka. zdw 86 400

Akordeon
kupię zaraz. Zgłoszenia ul. Da-
browskiego 66. skład spożywczy.
zdw 86 397

Udzielam
lekcji gry skrzypiec. mandoliny
(Wilda). Wybickiego 2.
zdw 86 533/4

Gry
fortepianowe udzielam. forte-
pian do ćwiczeń. Kopernika 8.
parter. lewo. zdw 86 551

Wiolonczelista - solista
boczne instrumenty. alt. sopran.
saksofon. puzon. banjo wolny. —
Kowalski. Inowrocław. Jakóba 4.
zdw 86 725

26 ROZRYWKA

1 1/2 zł
wypożyczalnia książek. najwię-
sza w Poznaniu. Więcej 10 000
dział. Wielki wybór. Ostatnie no-
wości. Udoskonalony sposób wy-
pożyczania. Kałog bezplatnie.
„Książka Antykwariat”. Woźna
12 zdw 85 920

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszu-
kujących posady w tej rubryce
obliczamy po jednej trzeciej cenie
drobnych.

Pomocnik biurowy
z dwuletnią praktyką włada też
językiem niemieckim oraz angiel-
skim. z własnym motocyklem i z
kaucją zł 500. poszukuje posady
I. V. Oferty Kurjer zdw 85 485

Stenotypistka
pisząca biegle na maszynie z do-
kładną znajomością kszyszkośc
podwójnej. amerykańskiej i
wszelkich prac biurowych poszu-
kuje posady. Łaskawe zgłosze-
nia Kurjer zdw 85 911

Książkowa kasjerka
z niemieckim z większą kaucją
poszukuje posady. Oferty Kurjer
zdw 85 902

Aptekarska
siła pomocnicza z kilkuletnią
praktyką. dobrymi referencjami
poszukuje posady w Poznaniu lub
na prowincji Łaskawe zgłoszenia
do Kurjera zdw 85 955

Dame
parisienne diplomée professeur
d'anglais désire place à la com-
pagnie pour l'étranger d'un ou
deux enfants. Offrete "Par".
Aleje Marcinkowskiego 11. sub
54.923. Pw 10 763-54.923

Pomocnik fryzjerski
poszukuje posady Hoffmann. —
Smigiel. Kilifiskiego 55. nw 9542

Administrator - rzadca
rolny pierwszorzedne referencje
przyjmie posadę zar lub od lip-
ca. Łaskawe zgłoszenia ul. Skar-
bowska 4. m. 7. zdw 86 069

Wdowa
po urzęd. gosp. znająca gospodar-
darstwo wiejskie. miejskie oraz
ogrodnictwo szuka posady (wiek
średni) gospodyni wyreczytelki.
Oferty Kurjer zdw 86 338

Poszukuje
posługi. Oferty Kurjer
zdw 86 173

Stenotypistka
polsko-niem. bieglą. obznajmioną
z wszelkimi pracami biurowymi
pragnie zmienić posadę. Zgłosze-
nia pod zdw 86 253

Pomocnik księgarski
z 10 letnią praktyką. obznajmiona
dobrze w sortymentach polskim
niemieckim dziale nut i pomocy
naukowej poszukuje posady w
kraju lub zagranicą. Łaskawe
oferty uprasza Jan Perdoch. Po-
znań. Warownia II. Zęgrze.
zdw 86 358

Panienska
inteligentna. muzykalna. lat 20.
pomocna w pracach szkolnych
przyjmie posadę do towarzyszenia
pani lub paniąki. także na wy-
jazd. Oferty Kurjer zdw 86 251

**Bieglą stenotypistka
i stenografka**
z dłuższą praktyką w polsko-nie-
mieckiej korespondencji szuka
jakiegokolwiek zajęcia Zgłosze-
nia „Par” Aleje Marcinkowskie-
go 11. pod 54.311. Pw 10 331-54.311

Ekspedjentka
przystojna. bardzo uczciwa. po-
szukuje posady w składzie cuk-
kierków. kolonialnym lub bufe-
tu. Łaskawe oferty Kurjer
zdw 86 411

Syn
uczciwych rodziców. lat 16 ma
zamówienia w cukiernictwie. po-
szukuje posady ucznia. Oferty
Kurjer zdw 86 402

Wiejska
dziewczyna bardzo uczciwa. lat
17. szuka posady do dzieci i pra-
cy domowej Oferty Kurjer
zdw 86 400

Służąca
z dobrymi świadectwami poszu-
kuje posady bez spania. Oferty
Kurjer zdw 86 388

Starszy
służący kawaler z dobrymi pole-
ceniami i świadectwami szuka
miejsca zaraz lub później za ma-
łym wynagrodzeniem lub za po-
sługacza albo domu pilnowania.
Oferty Kurjer zdw 86 387

Dziewczyna
samodzielna z dobrym gotowa-
niem do wszelkiego poszukuje
posady od 1 maja. Oferty Kur-
jer zdw 86 377

Dziewczyna
ponad lat 15 poszukuje posady
do dzieci od 1. 5. Oferty Kurjer
zdw 86 367

Szukam
posady najchętniej woźnego. bar-
dzo dobrą świadectwami ma-
szynista i ślusarz. znający się na
wszelkich motorach i maszynach.
Oferty Kurjer zdw 86 366

Budowniczy
z wjeleletnią praktyką w kraju
i Niemczech kierownictwo bu-
dowlę projekt. żelazobeton. kon-
strukcje żelazne. przyjmie odpo-
wiednia posadę. Łaskawe zgło-
szenia zdw 80 416

Dziewczyna
inteligentna. skromna. poszukuje
posady do dzieci i prac domo-
wych. Łask. zgłoszenia Kurjer
zdw 86 556

Prośba
Kto przyjmie paniąkę. umieją-
cą stenografować oraz biegle pi-
szącą na maszynie od zaraz lub
później Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 86 421

Samodzielna
bufetowa poszukuje posady od 1.
5. ewentualnie na prowincji. —
Zgłoszenia Kurjer zdw 86 425

Wdowa
z dorosłymi dziećmi. pracowita i
sumienna poszukuje portierstwa
zraz lub od 1 czerwca. Zgłosze-
nia Kurjer zdw 86 424

Bona
inteligentna z dobrymi świa-
dectwami z dłuższą praktyką. po-
szukuje posady 1 lub 15 maja.
Zgłoszenia Kurjer zdw 86 453

Panna
do dzieci szyćmi. robotkami i
cerowaniem z językiem niemiec-
kim poszukuje posady zaraz. —
Oferty Kurjer zdw 86 514

Pomocnik
kupiecki z ukończoną szkołą han-
dlową poszukuje posady zaraz
lub później Zgłoszenia Kurjer
zdw 86 448

Kobieta
sumienna szuka prania, posługi po południu. Oferty Kurjer zdw 86 449

Czeladnik piekarski
poszukuje posady, praktyka pierwszorzędna. Kurjer zdw 86 445

Szofer mechanik
pewny w swym zawodzie, gwarancja do 1000 zł poszukuje odpowiedniej posady. Oferty do Kurjera zdw 86 444

Szofer ślusarz
kawaler szuka posady, może złożyć 500 zł kaucji. Zgłoszenia do Kurjera zdw 86 442

Dziewczyna
z gotowaniem szuka posady. Oferty Kurjer zdw 86 439

Dziewczyna
uczniwa do dzieci szuka posady. Oferty Kurjer zdw 86 438

Początkująca
biuralistka, pisząca na maszynie, znająca stenografię, poszukuje posady za małym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer zdw 86 436

Poszukuję
posługi na po południu. Oferty Kurjer zdw 80 484

Maszynistka
młodsza, początkująca, biegła, przyjmie posadę. Wynagrodzenie minimalne. Oferty Kurjer zdw 86 427

Księgowy
były sekretarz poważnej firmy poszukuje posady. Oferty do Kurjera zdw 86 489

Kucharka
z dobrymi świadectwami lub do wszystkiego poszukuje 1. 5 posady. Oferty Kurjer zdw 86 467

Siostra pielęgniarka
szuka posady od 1 maja do niemożliwości lub chorych. Miejsce obojętne. Oferty Kurjer zdw 86 466

Dziewczyna
dobremi świadectwami szuka posady do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 86 462

Szofer
z własnym samochodem, nadającym się na wozakierownika lub rozwóz lekkiach towarów. Oferty Kurjer zdw 86 458

Młody
inteligentny i energiczny kawaler, przybyły z zagranicy, posiada świadectwa montera - izolera z Paryża, może prowadzić korespondencję francuską i tłumaczyć poszukuje jakiegokolwiek posady. Oferty Kurjer zdw 86 284

Kucharka
samodzielną poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 86 504

Posługi
popołudniowej poszukuje. Kurjer zdw 86 502

Dziewczyna
skromna i pracowita do wszystkiego z dobrymi poleceniami szuka posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 86 535

Posługi
szuka lub sprzątań biur. Kurjer zdw 86 536

Dziewczyna
poszukuje posady do wszystkiego zaraz. Oferty Kurjer zdw 86 539

Szofer
z kaucją 500 zł na pewne zabezpieczenie poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 86 722/3

Dziewczyna
z samodzielnym gotowaniem szuka posady w Gdyni. Oferty Kurjer zdw 86 450

Sierota
poszukuje posady do dzieci lub do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 86 525

Posługi
poszukuje. Oferty Kurjer zdw 86 734

DZISIAJ W KINIE
Apollo: „Upiór w operze”.
Aurora: „Ludzie bez oblicza”.
Casino: „Kochanek Jej Zmysłów”.
Colosseum: „Buster Keaton i milion krów”.
Corso: „Czarny Jeździec” i „Zulejka Perla Haremu”.
Edison: „Zakłeta rzeka”.
Harfa: „Golgota uczciwej kobiety”.
Metropolis: „Okręt Straceńców” oraz rewja p. t. „Od Madrytu aż do... Barcelony”.
Odeon: „Stargane struny”.
Renaissance: „Apasze z Montmartre”.
Stożce: „Podcięte skrzydła”.
Tęcza: Pod banderą miłości.
Wilsona: Anna Karenina.

Cukiernik
samodzielny dobry fachowiec, poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 83 366

Dziewczyna
uczniwa z gotowaniem szuka posady od zaraz. Oferty Kurjer zdw 86 422

Panienska
skromna z dobrym poleceniem szuka posady do dzieci i lekkich prac domowych. Zdziemborska, Skarbowska 7, III. zdw 86 565

Dziewczyna
szuka posady. Oferty Kurjer zdw 86 573

Poszukuję
posady jako pielęgniarki w dzień i w nocy od zaraz, miejscowość obojętne. Adres Klara Kuczek, Poznań, ul. Szamarszewskiego 18/15, m. 13. zdw 86 572

Dziewczyna
do wszystkiego poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 86 754

Dziewczyna
uczniwa, wierna, pracowita z gotowaniem, do wszystkiego, dobre świadectwa poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 86 747

Szofer - służący
zaraz lub później szuka posady. Oferty Kurjer zdw 86 764

Posługi
poszukuje, okolica Łazarza. Kurjer zdw 86 648

Poszukuję
posługi, świadectwa dobre. Oferty Kurjer zdw 86 662

Osoba
czysta, uczniwa poszukuje posady przedpołudniowej. Oferty do Kurjera zdw 86 676

Panienska
16 letnia z dobrej rodziny poszukuje posady najchętniej do dzieci zaraz. Oferty Kurjer zdw 86 678

Magister
farm. kobieta z 2 letnią praktyką poszukuje stałej posady od 1. 6. lub później. Oferty do Kurjera zdw 86 675

Uczniwa
i pracowita osoba szuka posady zaraz lub pietnastego. Oferty Kurjer zdw 86 732

Elew gospodarczy
ukończona szkoła Handlowa i Rolnicza i roczna praktyka poszukuje posady zaraz lub później. Oferty Kurjer zdw 86 727

W Niemczech
wykształcona panienska, władająca dobrze niemieckim i polskim językiem, znająca muzykę, szycie i robotki, poszukuje posady do dzieci zaraz lub 15 maja. Zgłoszenia do Kurjera zdw 86 726

Gospodyni
na probostwie, z lepszą rodziną, uczniwa, sumienna, znająca się na wszystkim co w zakresie gosp. wchodzi, z powodu zmiany stonkówek poszukuje posady, najchętniej na wikariacie lub probostwie. Wymagania skromne. Łaskawe oferty Kurjer zdw 86 718

Poszukuję
posady na kilka miesięcy, Mam 4 kl. gimn. Oferty Kurjer zdw 86 738

Posługaczka
wiejska poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 86 577

Rzeźnik
szofer poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 86 581

Dziewczyna
szuka posady do prac domowych. Oferty Kurjer zdw 86 575

Posługaczka
szuka posługi. Oferty Kurjer zdw 86 574

Pomocnik
ogrodniczy 20 lat poszukuje posady zaraz lub później, miejscowość obojętne. Oferty Kurjer zdw 86 589

Dziewczyna
lepsza poszukuje dobrej, stałej posady z gotowaniem. Oferty Kurjer zdw 86 614

Pokojuwa
dobrze polecona poszukuje posady zaraz lub od 15. Oferty Kurjer zdw 86 770

Pokojuwa
z długoletnimi świadectwami poszukuje posady zaraz lub od 15. Oferty Kurjer zdw 86 765

Dziewczyna
porządna i pracowita poszukuje posady do wszystkiego zaraz. Oferty Kurjer zdw 5964

Dziewczyna
lat 20 poszukuje posady do wszystkiego zaraz. Wiadomość: Jeżycka 14, u p. Bartkowiaka, III. jw 5965

Pomocnik krawiecki
uczniwy i pracowity poszukuje pracy. Zgłoszenia Kurjer zdw 86 623

Początkujący
pomocnik z branży kolonialnej poszukuje posady. Oferty do Kurjera zdw 86 123

Posługaczka
uczniwa, czysta szuka posługi od 1-go. Oferty Kurjer zdw 86 128

Posługaczka
uczniwa, szuka posady po południu. Oferty Kurjer zdw 86 061

Panienska
z dobrej rodziny poszukuje posady do dzieci i lekkich prac domowych obojętne gdzie. Umie roboty ręczne. Oferty Kurjer zdw 86 348

Młoda
osoba, dobrze polecona poszukuje całodziennego zajęcia lub posady do dzieci od 15. bez pensji, tylko za pokój i obiady Oferty Kurjer zdw 86 319

Starsza
osoba z lepszej rodziny poszukuje posady z gotowaniem do wszystkiego ma dobre świadectwa. Oferty do Kurjera zdw 86 322

Panienska
z kursem handlowym, roczna praktyka biurowa szuka posady jako uczennica do biura. Oferty Kurjer zdw 86 324

Chorągwie
w wielkim wyborze poleca
S. Kałamajski
Poznań - Toruń.
Pw 10 779/780-17.89/90

Młodsza
biuralistka z praktyką szuka posady za skromnym wynagrodzeniem. Oferty Kurjer zdw 86 323

Ekspedjentka
młoda przystojna, biegła w rachunkach pisaniu na maszynie, znająca dobrze krawiecczyznę szuka posady, da gwarancję. Oferty Kurjer zdw 86 332

Sierota
ze wsi poszukuje posady do dzieci lub do wszystkiego. Oferty Kurjer zdw 86 334

Poszukuję
posługi z gotowaniem. Oferty Kurjer zdw 86 200

Młodsza
dziewczyna szuka posady do prac domowych. Oferty Kurjer zdw 86 213

Posługaczka
szuka posługi. Oferty Kurjer zdw 86 212

Kino Colosseum
Największy szlagier smutnego wesolka
Buster Keaton
i
Milion Krów
Pw 10 782-17,91

Kucharka
do prywatn. z dobrymi świadectwami poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 86 209

Dziewczyna
do wszystkiego lub jako pokojowa poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 86 223

Dziewczyna
uczniwa z dobrymi świadectwami gotowaniem i cośkolwiek szyciem poszukuje posady, najchętniej u krawcowej zaraz. Oferty Kurjer zdw 86 243

Młody
inteligentny i energiczny kawaler przybyły z zagranicy, posiada świadectwa montera - szofera z Paryża, może prowadzić korespondencję francuską i tłumaczyć poszukuje jakiegokolwiek posady. Oferty Kurjer zdw 86 284

Poszukuję
stróżostwa domu zawodu szofer znający się na centr. ogrzewaniu i elektroinżynierii, żonaty, bezdzietny. Łaskawe oferty Kurjer zdw 80 276

Panna
inteligentna, pracowita, uczniwa, znająca szycie, robotki, gospodarstwo domowe, dokl. język niemiecki poszukuje posady do dzieci, wyreczytelki lub też składu. Dobre świadectwa. Oferty Kurjer Pozn. zdw 86 261

Posługaczka
poszukuje posady zaraz okolica Łazarza. Zgłoszenia Kurjer zdw 86 314

Dziewczyna
z gotowaniem poszukuje posady zaraz Oferty Kurjer zdw 86 309

Panna
poszukuje posady ekspedjentki, najchętniej w składzie kolonialnym. Oferty Kurjer zdw 86 41

Ślusarz - szofer
egzaminowany lat 31, mając 10-letnią praktykę poszukuje posady miejscowość obojętne. Oferty Kurjer zdw 86 262

23 WOLNE MIEJSCA
Lekarzowi
chorób perwowych dłuższą praktyką wszakże świetną posadę. Spieszne zgłoszenia Kurjer zdw 85 012

Inteligentnej
skromnej panny do 3 chłopców, w wieku 3-7 lat, do większego miasta na prowincji, poszukuję od 15. 5. Zgłoszenia z odpisami świadectw i podaniem referencji do Kurjera zdw 86 256

Panienska
do 2 dzieci 2-3 lat inteligentna, uczniwa i sumienna z dobrą praktyką zaraz potrzebna również do lekkich prac domowych. Zgłoszenia osobiste w godzinach południowych, Podgórna 10 a. I. mieszkanie 5. zdpw 86 473

Rafinerja
spirytusu J. A. Baczewski we Lwowie poszukuje samodzielnego aparatuowego, wyznania rzymskokat., obojętnej obojętnej z obsługą aparatów rektyfikacyjnych systemów Barbetta i Savalla. Zgłoszenia tylko pisemne z podaniem curriculum vitae odpisami świadectw i wysokością wymaganego wynagrodzenia. zdw 83 773

Książkowego (ej)
poszukuje zaraz fabryka w Poznaniu. Wyczerpujące oferty, odpisy świadectw, referencje, kaucja nie konieczna - zato poręczenie osób pewnych, wysokość uposażenia do Kurjera zdw 84 977

Potrzebne
samodzielne panięki do sukien. Dekubanowska Wierzbiciec 13, mieszkanie 18. zdw 86 412

Cholewkarz
samodzielny, młodszy potrzebny zaraz Kasprzak, Sieraków, Rynek 15. zdw 86 406

Poszukuję
starszej uczniwej posługaczki. Półwiejska 26 a. I. Cieluch, zdw 86 384

Ekspedjentka
branży rzeźniczej, bardzo biegła młoda sympatyczna, potrzebna. Kurjer zdw 86 375

Ślusarz
uczniwa zaraz. Fr. Ratajczaka 2, mieszkanie 5 zdw 86 448

Poszukuję
kilku inteligentnych, wymownych panów do pracy bardzo zyskowej Wiadomość: Waldemar Grzybowski, ul. Wały Jagiełły 3, m. 3. zdw 86 443

Pokojuwa
z prasowaniem i cerowaniem na wieś 27 Grudnia 10, podwórzu, mieszkanie 16. zdw 86 486

Ślusarz
potrzebna do wszystkiego, Jerzego 5 parter, prawo. zdw 86 481

Samodzielną
kucharką służyć do średniej rodziny i 3 pokojowe mieszkanie, czysta z dobrymi referencjami potrzebna. Adres Kurjer zdw 80 472

Maszynistka
potrzebna biegle pisząca pod dyktando. Zgłoszenia Kurjer zdw 86 457

Ślusarz
do wszystkiego bardzo dobrem gotowaniem potrzebna zaraz. Ziółkowska, Górna Wilda 122 zdw 86 492

Ślusarz
wiejska potrzebna zaraz, Kosicka Rybaki 20, boczny I piętro, zdw 86 501

Pomocnik
fryzjerski potrzebny zaraz na wypomóżkę. Richter Marsz Focha 64. zdw 86 531

Chłopiec
do posyłek może się zgłosić. Tanie Źródło, Wrocławska 22. zdw 86 511

Potrzebna
służąca gotowaniem do wszystkiego zaraz. Wyspiańskiego 18, m. 7. zdw 86 529

Dziewczyna
z porządnej rodziny do pomocy domowej Grobla 27 a. I. prawo. zdw 86 530

Fryzjerka
na wypomóżkę potrzebna. Św. Marcin 24. zdw 86 555

Służąca
z dobrymi świadectwami do wszystkiego. Rebelkowa, Półwiejska 25. zdw 86 547

Dziewczyna
dłuższymi świadectwami, na wyjazd na letnisko pod Poznań, samodzielną do wszystkiego, może się zgłosić Al. Marcinkowskiego 17 m. 7. godz. 6 do 8 wiecz. zdw 86 216/7

Pomocnik
fryzjerski młody pierwszorzędna siła potrzebny na stałe i uczennica. 3 Maja 4. zdw 86 570

Inteligentna panna
łagodna z dobrą samodzielną praktyką do 1 1/2 i 3-letn. dzwiczek potrzebna od 1. 5. Zgłoszenia między 5 a 8 wieczór. Staszica 5, I. l. (Jeżyce). zdw 86 566

Ślusarz
z gotowaniem i praniem przywilej Szewska 12, I. lewo. zdw 86 571

Ślusarz
z samodzielnym gotowaniem do 2 dorosłych osób z dobrymi świadectwami potrzebna. Zgłoszenia Wyspiańskiego 9, m. 14 od godz. 19-tej. zdw 86 733

Krawcowa
bardzo dobra potrzebna. Ciemińska, Skarbowska 5, parter. zdw 86 744

Dziewczyna
potrzebna do wszystkiego. Graniczna 12, I. lewo. zdw 86 748

Potrzebna
uczennica krawiecczyzny damskiej. Liliwska, Bukowska 7. zdw 86 762

Zawodowa
kucharka potrzebna natychmiast do Publicznego Szpitala Powiatowego w Zninie Wlkp. Warunki: wolne mieszkanie, utrzymanie, światło, opał, opranie i 80 zł gotówka miesięcznie bez potrąceń na ubezpieczenie. Pierwszeństwo mają siły, które już pracowały w większych przedsiębiorstwach. dw 3466

Uczennica
do haftu i szycia potrzebna zaraz Grotzgera 14 IV parter zdw 86 650

Uczennica
do składu towarów krótkich. Adres wszakże Kurjer zdw 86 649

Ślusarz
czysta, pracowita z praniem potrzebna. Wojciecha 24 mieszkanie 8 zdw 86 666

Fryzjer
męski starszy potrzebny. Dąbrowskiego 12 (gmach Ubezw. Prac Umysł.) zdw 86 664

Uczennica
biurowa może się zgłosić. Požadany ładny charakter nisma przebyty kurs szkoły handlowej. Oferty Kurjer dw 3464

Ślusarz
młodsza, uczniwa potrzebna Bukowska 33 m 7. zdw 80 672

Starsza
samodzielną służyć do wszystkiego potrzebna zaraz. Grunwaldzka 19 m 10. zdw 80 696

Młodszy
pomocnik do obsługi gości restauracji gotówka 5000 zaraz. Oferty Kurjer zdw 86 691

Uczennica
potrzebna towary krótkie Wielkie Garbary 40, Jadwiga Podbielska. zdw 86 687

Uczennice
do krawiecczyzny damskiej mogą się zaraz zgłosić. Bandurska Wrocławska 18. zdw 86 684

Poszukuję
wykwalifikowanej marszantki. Półwiejska 26 a I Cieluch. zdw 86 671

Chłopiec
do posyłek potrzebny Zgłoszenia z rodzicem Dzierżewicz, Fredry 5 zdw 86 670

Humor zagraniczny

— Powiedz mój kochany, skądże jest naraz tyle pustych butli?
— Naprawdę nie wiem, w życiu mojem nie kupowałem nigdy pustych butelek.

Przedpłata
na miesiąc maj 1931, za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Poznaniu w eksped. zł 4,00, w agencjach w mieście zł 4,50, z odnośniami kwartalnie zł 15,00, pod opaską w Polsce zł 9,00, pod opaską w innych krajach zł 11,00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.
W wydaniach wielkoformatowych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości.
Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedzielę, święta i nocą tylko 1476 i 3524, filja Stary Rynek 2305. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.

Ogłoszenia
na stronie 6-lamowej 30 gr. na stronie 4-lamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr. na stronie czwartej 120 gr. na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potoczniemi 240 gr. od 1-lamowego milim. Ogłoszenia porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża. do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąt, do godz. 9 przedpołudn. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe w skutek matrycowania, wydawnictwo nie odpowiada.
W wydaniach wielkoformatowych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości.
Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 3525, 4072, w niedzielę, święta i nocą tylko 1476 i 3524, filja Stary Rynek 2305. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.